

Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Григорій Сковорода – духовний код
української культури
(До 300-річчя від дня народження)

Бібліографічний покажчик

Полтава 2022

Григорій Сковорода – духовний код української культури. (До 300-річчя від дня народження): бібліогр. покажч. / уклад.: В. П. Балюк, Н. М. Кузьміна, С. В. Спірякова (відп. за вип.), О. В. Токміленко; Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Бібліотека імені Михайла Андрійовича Жовтобрюха. Полтава, 2022. 140 с.

До покажчика увійшли наукові публікації, які розкривають зміст досліджуваної тематики з фонду Бібліотеки імені Михайла Андрійовича Жовтобрюха Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

*Документи кожного з розділів упорядковані в алфавітній послідовності розташування бібліографічних записів. Хронологічний обсяг матеріалу обмежений 2022 роком. До запропонованої роботи увійшли твори Г. С. Сковороди (розділ «Філософські та художні твори Григорія Сковороди», представлені матеріали розміщені за хронологією видання) і література про нього, увійшли монографії, статті, дослідження, згадки про письменника, надруковані у збірниках, журналах, газетах, а також ілюстративні матеріали (розділ «Ілюстративні матеріали. Портрети Г. Сковороди»). Дослідження видатних історичних та культурних особистостей минулих років та сучасності про Григорія Сковороду та його місце в українській та світовій літературі виокремлені в розділі «Світова велич». Особливої уваги заслуговують матеріали з теми «Григорій Сковорода та Україна» та добірка документів краєзнавчого характеру «Г. С. Сковорода та Полтавщина». Розділ «Світогляд Григорія Сковороди» розкриває масштаб особистості письменника-гуманіста, а саме його історичні, релігійні, суспільно-політичні погляди. У окремих розділах подано матеріал, що характеризує Сковороду лише як філософа (розділ «Григорій Сковорода як філософ», з окремо виділеними тематичними підрозділами «Філософська етико-гуманістична концепція Г. Сковороди», «Філософія серця», «Вчення про щастя», «Людина і світ» та інші), письменника (розділ «Сковорода – письменник» з тематичними підрозділами «Байкарська спадщина Сковороди» та «Сад божественних пісень»), або як педагога (розділ «Педагогічні погляди Григорія Сковороди»), музиканта та знавця мистецтв світу («Г. С. Сковорода і культура та мистецтво»), фольклориста («Г. Сковорода і фольклор»), перекладача («Г. С. Сковорода – перекладач»). Розробки уроків по вивченню біографії та творчості Григорія Сковороди, сценарії літературно-музичних вечорів, матеріали з позаурочного виховання знайшли своє місце у розділі «Вивчення творчості Г. С. Сковороди в школі». У розділі «Мова творів Г. С. Сковороди. Григорій Сковорода в питаннях мовознавства» зібрано документи про мовностилістичні особливості художніх та філософських творів Сковороди та його вплив на розвиток української літературної мови. Особливо показано матеріали щодо вшанування пам'яті Г. С. Сковороди: повідомлення про організацію ювілеїв, конференцій та інших заходів (розділ «Ювілеї, роковини, вшанування пам'яті Г. С. Сковороди»). Спеціальний розділ присвячено художній літературі про Г. Сковороду («Сковорода в художній літературі»). Зібрано також літературу про визначні місця пов'язані з особою філософа (розділ «Пам'ятники, музеї, пам'ятні місця»). Відгуки та рецензії на художні та публіцистичні твори про Сковороду наведені в розділі «Рецензії на твори про Г. С. Сковороду». Бібліографічний опис та скорочення слів здійснено згідно з чинними державними стандартами України (ДСТУ 8302:2015). Особливою структурною частиною видання є допоміжний матеріал, представлений **іменним покажчиком**.*

Видання адресоване широкому загалу користувачів: науковцям і викладачам закладів вищої освіти, студентам, вчителям, учням загальноосвітніх шкіл, бібліотечним працівникам, краєзнавцям, усім хто цікавиться визначною особистістю – Григорієм Савичем Сковородою.

Вступна стаття

Бібліографічний покажчик розповідає про українського філософа, котрий за версією ЮНЕСКО входить до п'ятірки мудреців світу разом із Сократом, Конфуцієм, Спінозою і Магатмою Ганді, об'єднаних принципом «жив, як учив».

Масштаб особистості письменника-гуманіста вражає не тільки кількістю дотичних до нього галузей науки, а це і філософія, етика, богослов'я, педагогіка, музика, а й яскравістю висловлених ідей, які і через кілька століть не втрачають своєї актуальності.

Пророчі слова великого мислителя, його міркування про найголовніше в житті людини – свободу – набувають сьогодні особливого змісту. А сам мислитель і поет ідеями та особистим прикладом надихає українців на перемогу. За кожним афоризмом Сквороди – глибина розуміння світу, його безмірна любов до усього суцього, те, чого так не вистачає у гонитві за матеріальним чи псевдоідеями.

Нині до ідей геніального українця та його вчення звертається уся світова наука. Син козака з Полтавщини, випускник Києво-Могилянської академії, придворний співак, приватний учитель, викладач Переяславського та Харківського колегіумів, мандрівник країнами Західної Європи (відвідав Польщу, Угорщину, Австрію, Прусію, Італію) та теренами власної батьківщини, Григорій Скворода на декілька століть випередив час, у якому жив.

Матеріали покажчика розповідають про різнобічні таланти Григорія Сквороди. Розробляючи складні філософські проблеми (одвічне протистояння добра і зла, єдність людини і природи, потреба людського самопізнання), вчений занурився у жанри громадянської («Всякому городу нрав і права») і ліричної («Ой ти, птичко жовтобока») поезії. І хоча літературна спадщина Григорія Сквороди є невеликою (збірка «Сад божественних пісень», «Байки харківські», низка пісенних поезій), вона надзвичайно яскрава і цілком відображає наукові погляди філософа, популяризуючи ідеї гуманізму, правди і найкращих душевних поривів людини.

Філософ був талановитий у всьому, він мав чудовий голос – співав у церквах і на царських прийомах імператриці Єлизавети. Мислитель став одним із фундаторів української сольної пісні з інструментальним супроводом. На музику покладені й неповторні сквородинівські байки.

Постать Григорія Сквороди завжди перебувала у колі інтересів науковців. На сьогодні бібліографічний покажчик налічує понад 1400 одиниць присвячених йому друкованих видань. І це тільки видання, що має у своїй колекції Бібліотека імені Михайла Андрійовича Жовтобрюха Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Пропонований бібліографічний покажчик не претендує на вичерпність.

Твори Сквороди за його життя ніколи не друкувалися. Вперше його твір діалог «Наркісс» було надруковано 1798 року в Санкт-Петербурзі. У 1837 році у Москві окремими книжками з'явилися «Басни Харьковскія», «Бесѣда, нареченная

двое», 1839 року – «Дружескій разговор о душевном мирѣ», «Убогий Жайворонок», «Брань архистратига Михаила со Сатаною», також протягом 19 століття виходили деякі уривки, листи та поезії.

1861 року в Санкт-Петербурзі вийшла перша збірка творів «Сочинения в стихах и прозе Григория Саввича Сковороды. С его портретом и почерком его руки». Перше академічне зібрання вийшло у Харкові до 100-річчя з дня смерті філософа у 1894 році «Сочинения Григория Саввича Сковороды, собранные и редактированные проф. Д. И. Багалеем» (сьомий том «Сборника Харьковского историко-филологического общества»).

Наступною спробою академічного видання творів Сковороди було «Собрание сочинений Г. С. Сковороды. С биографией Г. С. Сковороды М. И. Ковалинского, с заметками и примечаниями В. Бонч-Бруевича» (Санкт-Петербург, 1912). З запланованих двох томів вийшов лише перший, до якого ввійшли майже всі філософські твори.

1961 року вийшла збірка творів Сковороди, до якої ввійшли всі відомі на той час твори письменника. Перший том містив філософські трактати й діалоги, а другий – художні твори, епістолярій, життєпис Сковороди пера М. І. Ковалинського. (Сковорода Г. Твори : в 2 т. / упоряд.: І. А. Табачников, І. В. Іваньо ; АН УРСР. Київ : АН УРСР, 1961. Т. 1. 640 с.; Сковорода Г. Твори : в 2 т. / упоряд.: І. А. Табачников, І. В. Іваньо ; АН УРСР. Київ : АН УРСР, 1961. Т. 2. 624 с.)

На підставі цього видання співробітники Інституту філософії Академії наук України підготували й видали в 1973 році «Повне зібрання творів» Сковороди у двох томах. (Сковорода Г. С. Повне зібрання творів : у 2 т. / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ : Наук. думка, 1973. Т. 1 : Пісні. Вірші. Байки. 531с.; Сковорода Г. С. Повне зібрання творів : у 2 т. / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ : Наук. думка, 1973. Т. 2 : Трактати. Діалоги. Притчі ; Переклади. Листи. 574 с.)

1972 року – до 250-річчя від дня народження опубліковано 2-х томик вибраних творів. (Сковорода Г. С. Вибрані твори : в 2 т. / упоряд. Б. А. Деркач. Київ : Дніпро, 1972. Т. 1. 271 с. : іл.; Сковорода Г. С. Вибрані твори : в 2 т. / упоряд. Б. А. Деркач. Київ : Дніпро, 1972. Т. 2. 278 с. : іл.)

1994 р. – вперше здійснено українською мовою видання усіх творів. (Сковорода Г. С. Твори у двох томах = Works in two volumes. / передм. О. Мишанича ; пер. зі староукр. мови та прим.: М. Кашуба, В. Шевчук ; Укр. наук. ін-т Гарвардського ун-ту, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Київ : Обереги, 1994. Т. 1 : Поезії. Байки. Трактати. Діалоги. 528 с. : портр. (Гарвардська б-ка давнього укр. письменства. Корпус укр. перекладів ; Т. 1). Покажч. імен та назв: с. 508-523.; Сковорода Г. С. Твори у двох томах = Works in two volumes. / передм.

О. Мишанича ; пер. зі староукр. мови та прим.: М. Кашуба, В. Шевчук ; Укр. наук. ін-т Гарвардського ун-ту, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Київ : Обереги, 1994. Т. 2 : Трактати. Діалоги. Притчі. Переклади. Листи. 480 с. (Гарвардська б-ка давнього укр. письменства. Корпус укр. перекладів ; Т. 2). Показч. імен та назв: с. 462-476).

У 2000-х роках Леонід Ушкалов підготував кілька видань творів, в тому числі повну академічну збірку. (Сковорода Г. Повна академічна збірка творів / за ред. Леоніда Ушкалова ; Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди, Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди та ін. Едмонтон ; Торонто ; Харків : Видавництво Канадського Інституту Українських Студій : Майдан, 2011. 1400 с. : іл.)

Філософські та художні твори Григорія Сковороди

1. Сковорода Г. Харківські байки. Київ : Наук. думка, 1946. 32 с.
2. Сковорода Г. Харківські байки. [Говерла], 1955. 32 с.
3. Сковорода Г. Твори : в 2 т. / упоряд.: І. А. Табачников, І. В. Іваньо ; АН УРСР. Київ : АН УРСР, 1961. Т. 1. 640 с.
4. Сковорода Г. Твори : в 2 т. / упоряд.: І. А. Табачников, І. В. Іваньо ; АН УРСР. Київ : АН УРСР, 1961. Т. 2. 624 с.
5. Сковорода Г. С. Сад пісень : вибрані твори: для серед. та старш. шк. віку. Київ : Веселка, 1968. 198 с. : іл., портр. (Шкільна бібліотека).
6. Сковорода Г. С. Вибрані твори / упоряд. Б. А. Деркач. Київ : Дніпро, 1971. 135 с. : іл. (Шкільна бібліотека). Текст рос. мовою.
7. Сковорода Г. С. Поезії / упоряд. В. В. Яременка. Київ : Рад. письменник, 1971. 239 с. : іл.
8. Сковорода Г. Байки Харківські ; Афоризми. Харків : Прапор, 1972. 132 с. : іл.
9. Сковорода Г. С. Байки Харківські. Афоризми. Харків : Прапор, 1972. 198 с. : іл.
10. Сковорода Г. С. Вибрані твори : в 2 т. / упоряд. Б. А. Деркач. Київ : Дніпро, 1972. Т. 1. 271 с. : іл.
11. Сковорода Г. С. Вибрані твори : в 2 т. / упоряд. Б. А. Деркач. Київ : Дніпро, 1972. Т. 2. 278 с. : іл.
12. Сковорода Г. С. Літературні твори / упоряд. Б. А. Деркач. Київ : Наук. думка, 1972. 436 с. : іл.
13. Сковорода Г. С. Сад пісень : вибрані твори: для серед. та старш. шк. віку. Київ : Веселка, 1972. 200 с. : іл., портр. (Шкільна бібліотека).
14. Сковорода Г. С. Повне зібрання творів : у 2 т. / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ : Наук. думка, 1973. Т. 1 : Пісні. Вірші. Байки. 531 с.
15. Сковорода Г. С. Повне зібрання творів : у 2 т. / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ : Наук. думка, 1973. Т. 2 : Трактати. Діалоги. Притчі ; Переклади. Листи. 574 с.
16. Сковорода Г. С. Сочинения : в 2 т. / сост.: И. В. Иваньо, М. В. Кашубы ; АН СССР, Ин-т философии. Москва : Мысль, 1973. Т. 1. 500 с. (Философское наследие).
17. Сковорода Г. С. Сочинения : в 2 т. / сост.: И. В. Иваньо, М. В. Кашубы ; АН СССР, Ин-т философии. Москва : Мысль, 1973. Т. 2. 486 с. (Философское наследие).
18. Сковорода Г. Вірші. Пісні. Байки. Діалоги. Трактати. Притчі. Прозові переклади. Листи. / упоряд., прим., вступ. ст. І. В. Іваньо. Київ : Наук. думка, 1983. 544 с. (Бібліотека української літератури. Дожовтнева українська література).

- 19.Сковорода Г., Котляревський І. Вибрані твори / упоряд. Б. А. Деркач. Харків : Прапор, 1985. 300 с. : іл. (Шкільна бібліотека).
- 20.Сковорода Г. С., Котляревський І. П. Вибране / вступ. ст. Н. О. Батюк. Харків : Прапор, 1990. 299 с. : портр. (Шкільна бібліотека).
- 21.Сковорода Г. С. Твори у двох томах = Works in two volumes. / передм. О. Мишанича ; пер. зі староукр. мови та прим.: М. Кашуба, В. Шевчук ; Укр. наук. ін-т Гарвардського ун-ту, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Київ : Обереги, 1994. Т. 1 : Поезії. Байки. Трактати. Діалоги. 528 с. : портр. (Гарвардська б-ка давнього укр. письменства. Корпус укр. перекладів ; Т. 1). Показч. імен та назв: с. 508-523.
- 22.Сковорода Г. С. Твори у двох томах = Works in two volumes. / передм. О. Мишанича ; пер. зі староукр. мови та прим.: М. Кашуба, В. Шевчук ; Укр. наук. ін-т Гарвардського ун-ту, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Київ : Обереги, 1994. Т. 2 : Трактати. Діалоги. Притчі. Переклади. Листи. 480 с. (Гарвардська б-ка давнього укр. письменства. Корпус укр. перекладів ; Т. 2). Показч. імен та назв: с. 462-476.
- 23.Сковорода Г. С. Пізнай в собі людину / пер. М. Кашуба ; пер. поезії В. Войтович. Львів : Світ, 1995. 528 с.
- 24.Сковорода Г. Розмова п'яти мандрівників про істинне щастя в житті. *Хроніка 2000*. 2000. Вип. 37/38. С. 323–331.
- 25.Сковорода Г. С. Розмова про істинне щастя. Харків : Прапор, 2002. 280 с.
- 26.Сковорода Г. С. Вибрані твори в українських перекладах. Харків : Веста ; Ранок, 2003. 144 с. (Програма з літератури.).
- 27.Сковорода Г. С. Твори у двох томах = Works in two volumes. / передм. О. Мишанича ; Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України. 2-е вид., випр. Київ : Обереги, 2005. Т. 1 : Поезії. Байки. Трактати. Діалоги. 528 с. : портр. (Київська б-ка давнього укр. письменства. Студії ; Т. 5).
- 28.Сковорода Г. С. Твори у двох томах = Works in two volumes. / передм. О. Мишанича ; Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України. 2-е вид., випр. Київ : Обереги, 2005. Т. 2 : Трактати. Діалоги. Притчі. Переклади. Листи. 480 с. (Київська б-ка давнього укр. письменства. Студії; Т. 6).
- 29.Сковорода Г. Вибрані твори / упоряд. та передм. Л. Ушкалова; НАН України; Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди; Харків. історико-філологічне тов-во. Харків : Прапор, 2007. 384 с.
- 30.Сковорода Г. С. Вибрані твори в українських перекладах / упоряд. текстів, передм. та прим. Л. В. Ушкалова. Харків : Ранок, 2009. 240 с. (Українська муза).
- 31.Сковорода Г. Повна академічна збірка творів / за ред. Леоніда Ушкалова ; Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди, Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди та ін. Едмонтон ; Торонто ; Харків :

- Видавництво Канадського Інституту Українських Студій : Майдан, 2011. 1400 с. : іл.
- 32.Сковорода Г. Полное собрание сочинений : в 2 т. / пер. Р. Киселева, под ред. С. Йосипенка. Киев : Богуславкнига, 2011. Т. 1 : Трактаты и диалоги. 432 с.
- 33.Сковорода Г. Полное собрание сочинений : в 2 т. / пер. Р. Киселева, под ред. С. Йосипенка. Киев : Богуславкнига, 2012. Т. 2 : Проза. Поэзия. Переводы. Письма. Разное. 488 с.
- 34.Сковорода Г. Вхідні двері до християнської добродієвості. *Філософська думка*. 2014. № 5. С. 7–18.
- 35.Сковорода Г. Байки Харківські / пер. Назара Федорака. Львів : Terra Incognita, 2019. 108 с. : іл. (Українська езотерика).

Г. Сковорода. Життя та творчість (загальні матеріали)

- 36.Александрович Т. Шляхом українського світоча. *Київщинознавство*. Київ, 2005. С. 190–199.
- 37.Багалій Д. Критичний життєпис Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Григорій Сковорода* / Д. Багалій. Київ, 1992. С. 15–112. (Спадок).
Частина I. Розділ I-й : Г. Сковорода, його доба та соціальне оточення, його життя та творчість. Огляд та оцінка попередніх розвідок про Г. Сковороду.
- 38.Багалій Д. І. Критичний життєпис Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Г. С. Сковорода* / Д. І. Багалій. Харків, 1926. С. 11–91.
- 39.Багалій Д. Український мандрований філософ Григорій Сковорода. 2-ге вид., випр. Київ : Обрій, 1992. 469 с. (Спадок).
- 40.Багалій Д. І. Український мандрований філософ Г. С. Сковорода. Харків : Держвидав, 1926. 398 с.
- 41.Багалій Д. І. Український філософ Григорій Савич Сковорода. *Історія Слободської України* / Д. І. Багалій. Харків, 1993. С. 202–209. (Пам'ятки історичної думки України).
- 42.Бака М. В. Спосіб життя Г. С. Сковороди. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 70–72.
- 43.Барабаш Ю. Я. Вибрані студії. **Сковорода**. Гоголь. Шевченко. Київ : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2007. 744 с. Показч. імен: с. 722-741.
- 44.Барабаш Ю. Я. Дух животворить... Читаємо Сковороду. Київ : Темпора, 2014. 478 с. Показчик: с. 451-463.
- 45.Барабаш Ю. Жестокий век. Григорий Сковорода : восемь строк в контексте истории. *Литературное обозрение*. 1988. № 10. С. 68–74.
Главы из книги "Знаю человека...".
- 46.Барабаш Ю. "Спудей" Киевской академии. Г. Сковорода : годы учения. *Дружба народов*. 1986. № 9. С. 241–255.

47. Безродний Е. Ф., Ковальчук Г. К., Масний О. С. Григорій Савович Сковорода. *Світова класична думка про державу і право* : навч. посіб. / Є. Ф. Безродний, Г. К. Ковальчук, О. С. Масний. Київ, 1999. С. 200–204.
48. Безрук К., Ковальчук Г., Кучинська Н. Дорогами Григорія Сковороди. *Круглий стіл. Завуч.* 2022. № 1/2. С. 78–93.
Круглий стіл "Духовно-моральний розвиток особистості крізь призму поглядів, ідей Григорія Сковороди".
49. Білецький О. Г. С. Сковорода. *Зібрання праць* : у 5 т. / О. І. Білецький ; ред. кол.: М. К. Гудзій (голова) [та ін.], упоряд. та прим.: О. О. Білявської, Н. О. Вишневської, М. Л. Гончарука, Ф. П. Погребенника, вступ. ст. М. К. Гудзія, ред. тому Л. Є. Махновець ; АН УРСР, Ін-т літ. імені Т. Г. Шевченка. Київ, 1965. Т. 1 : Давня українська і давня російська література. С. 357–370.
50. Білик Г. Любитель священної Біблії Григорій Сковорода. *Зоря Полтавщини.* 2012. № 189/191. С. 6.
51. Білодід І. К. Видатний український філософ-демократ, просвітител, поет Г. С. Сковорода. *Вісник Академії Наук Української Радянської Соціалістичної Республіки XIX рік видання.* Київ, 1972. Вип. 11. С. 76–88.
52. Білянська Н. В. Сковорода – поет, філософ, учитель. *Вивчаємо українську мову та літературу.* 2006. № 16. С. 28–30.
53. Бондарчук Л. Григорій Сковорода як символ мудрості української землі. *Українська література в загальноосвітній школі.* 2004. № 10. С. 7–9.
54. Бородій М. До біографії Григорія Сковороди: кілька нововиявлених документів. *Слово і час.* 1997. № 11/12. С. 10–20; 1998. № 1. С. 36–41.
55. Брагінець А. Мислитель і поет. *Жовтень.* 1963. № 6. С. 141–144.
56. Бугро О. Мудрець філософії і правди. *Журавлик.* 2019. № 12. С. 12.
57. Вакуліна В. М. Невловимий Сковорода. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвузівської наук.-практ. конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. обл. держ. адмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 15–18.
58. Ваш С. Таємниця Григорія Сковороди у його "Любезной Унгарии". *Всесвіт.* 2006. № 9/10. С. 222–224.
Відомі і маловідомі сторінки перебування українського поета-мислителя в Угорщині.
59. Власенко В. О. Проблеми просвітительського реалізму і творчість Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722–1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 78–80.
60. Войцехівський Б. Нам треба мудрості Сковороди. *Урядовий кур'єр.* 2012. № 226. С. 11.
Життя і творчість Григорія Сковороди.

61. Волкова А. На вопрос императрицы, почему он ей не кланяется, как остальные, Григорий Сковорода ответил: "Как же ты можешь разглядеть меня, когда я вдвое согнусь?" *Вечірня Полтава*. 2014. 12 листоп. (№ 46). С. 6.
62. Волошина В. "...Я не покину батьківщини, моєї України". *Вечірня Полтава*. 2007. № 48. С. 8.
Публікація присвячена найменш знайомим сторінкам буднів, звичок, вчинків, думок Г. Сковороди.
63. Галузинская В. Странник на дороге добра. *Наука и жизнь*. 1973. № 5. С. 60–64.
64. Г. С. Сковорода. *Історія української літератури*. Київ, 1954. Т. 1 : Дожовтнева література. С. 113–121.
65. Генік-Березовський З. Григорій Сковорода : образ художній і справжній. *Слово і час*. 1995. №3. С. 61–68.
Дослідження постаті Г. Сковороди його сучасниками – письменниками, філософами, літературознавцями.
66. Грабовський В. Володар духовних скарбів. *Літературна Україна*. 2007. № 15. С. 7.
67. Грабовський В. Из когорти славетних могилянців. *Урок української*. 2003. № 7. С. 43–44.
68. Грабовський В. Криниця Сковороди. *Літературна Україна*. 1983. 3 лют. С. 5–6.
69. Григорій Савич Сковорода (1722–1794). *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2010. № 34. С. 18–19.
70. Григорій Савич Сковорода. *Історія української літератури* : у 8 т. / редкол.: Е. П. Кирилюк та ін. Київ, 1967. Т. 2 : Становлення нової літератури (II пол. XVIII– 30-ті роки XIX ст.). С. 108–132.
71. [Григорій Сковорода : спецвипуск]. *Все для вчителя*. 2009. № 23/24. С. 5–129.
72. Григорій Сковорода (1722–1794). *Наука і суспільство*. 2012. № 11/12. С. 4–8.
73. Григорій Сковорода (1722–1794). *Усі видатні постаті історії України*. Харків, 2006. С. 152–156.
74. Григорій Сковорода. *Твір з української мови та літератури* : посіб. для старшокласників та абітурієнтів. Київ, 1996. С. 6–10.
75. Грицай Л., Грицай Я. Григорій Сковорода – сучасний автостопер. *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 9. С. 24–28.
76. Гужва О. Сковорода: його сповідь є одкровенням. *Від бароко до постмодерну* : зб. праць каф. укр. та світової літ. / Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2011. Т. VIII. С. 30–40.
77. Гужва О. Сковорода: його сповідь є одкровенням. *Історія релігій в Україні* : наук. щорічник 2012 рік / Ін-т релігієзнавства-Філія Львів. музею історії релігії, Львів. відділення ін-ту укр. археографії та джерелознавства імені М. Грушевського НАН України, Відділення релігієзнавства ін-ту філософії

- імені Г. Сковороди НАН України. Львів, 2012. Кн. II, Ч. 2 : Філософія. Політологія. С. 153–162.
78. Гужва О. Сковорода: його сповідь є одкровенням. *Філософські обрії*. 2011. № 26. С. 4–16. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1072/1/Guzhva.pdf>.
79. Данилевский Г. П. Григорій Савичь Сковорода. (Сь 1722 по 1794 г.). *Украинская старина* : матеріали для истории украинской литературы и народного образования / Г. П. Данилевский. Харьков, 1866. С. 1–96.
80. Денисенко В. "Чи не найзнаменитіша українська особистість XVIII століття". *Пам'ять століть*. 2007. № 1. С. 28–34.
Мандрівний учитель Григорій Сковорода.
81. Дояр Л. Григорій Сковорода у друкованих виданнях України. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 37–45.
Історіографія сквородіани.
82. Драч И. Харьковский Диоген Григорий Сковорода. *Искусство*. 1997. № 18. С. 6.
83. Дудка Д. Геній і пігмеї, або Григорій Сковорода перед судом жовтої преси. *Літературна Україна*. 2007. № 24. С. 3.
84. Дудка Д. Син Григорія Сковороди. *Україна*. 1993. № 18. С. 31–32.
85. Духовні автопортрети **Григорія Сковороди**, Лесі Українки, Олександра Довженка, Олесь Гончара / уклад. Н. М. Буцька. Полтава : РІК, 2009. 303 с.
86. Ерн В. Життя і особа Григорія Сковороди. *Березіль*. 1992. № 11/12. С. 150–175.
87. Єфремов С. Григорій Сковорода. *Історія українського письменства* / С. Єфремов. Київ, 1995. С. 215–222.
88. Єфремов С. Сковорода. *Історія українського письменства* : фотопередрук / С. Єфремов ; Український Вільний ун-т, Філософський Фак-т. Мюнхен, 1989. Т. 1 : [Від початків по Костомарова. Київ - Ляйпціг 1919 [Вецдьяр 1924]. С. 254–261. (Українське літературознавство ; Вип. 1).
89. Єфремов С. Сковорода на тлі сучасності. *Записки Наукового товариства імені Шевченка* : Праці Фільольогічної Секції / під. ред. Кирила Студинського. Львів, 1905. Т. CXLI-CXLIII. С. 1–10.
Опис життя та творчості Г. Сковороди.
90. Жук В. Н. Сторінка з життя філософа. *Зоря Полтавщини*. 1972. 5 бер.
91. Жулинський М. Григорій Сковорода : дух і слово. *Літературна Україна*. 1995. 5 січ. С. 5.
92. Загребельна Л. С. Сковорода Григорій Савич. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2009. № 16/18. С. 84–85.
93. Загребельний П. Ум всеосяжний і бунтівливий. *Неложними устами* : статті, есе, портрети / П. Загребельний. Київ, 1981. С. 52–63.
94. Зайко М. А. Реферат на тему: Короткий екскурс в історію епістолярного жанру та Особливості епістолярної спадщини українського богослова

- Григорія Сковороди : правдива віршована повість. Тернопіль : ТзОВ Тернограф, 2020. 72 с. : іл. + Диск CD.
95. Заповіти Григорія Сковороди (1722–1794). Полтава, 2005. 58 с.
96. Захара І. Категорії любові у творчості Григорія Сковороди. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 груд. 1994 р. Львів, 1996. С. 50–55.
97. Захарчук О. Народний філософ і музикант: до 300-ліття Григорія Сковороди. *Дзвін*. 2022. № 5/6. С. 178–180.
98. Іваньо І. Григорій Сковорода. *Вірші. Пісні. Байкі. Діалогі. Трактати. Притчі. Прозові переклади. Листи.* / Г. Сковорода ; упоряд., прим., вступ. ст. І. В. Іваньо. Київ, 1983. С. 5–32. (Б-ка укр. л-ри. Дожовтнева укр. л-ра).
99. Ільницька Н. Григорій Савич Сковорода. *Виховання молодого покоління на принципах християнської моралі в процесі духовного відродження України* : зб. наук. праць: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. / НАН України, Острозьке від. ін-ту укр. археол. та джерелознав. Острог, 1993. С. 425–429.
100. Козюра І. В., Козюра В. М. Незабутні (**Григорій Сковорода**, Євген Гребінка, Тарас Шевченко) : для середн. та ст. шк. віку / Б-ка обл. рекламно-інформ. вид. "Вісник". Лубни : Інтер Парк, 2014. 52 с.
101. Компан О. На шляху у світове і вічне. *Вітчизна*. 1984. № 11. С. 181–188.
102. Корогодський Г. Як написати статтю: Хто ви, пане Сковорода? *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 83–86.
103. Коряк В. Г. С. Сковорода. *Нарис історії української літератури* / В. Коряк ; післясл. О. Горбача ; Укр. вільний ун-т, Філософ. ф-т. Мюнхен, 1994. Т. 1 : Література передбуржуазна. С. 264–279. (Українське літературознавство ; Вип. 10).
104. Кримський С. Феномен мудрості у творчості Григорія Сковороди. *Вісник НАН України*. 2002. № 12. С. 42–46.
105. Кримський С. Феномен мудрості у творчості Григорія Сковороди. *Про софійність, правду, смисли людського буття* : зб. наук.-публ. і філософ. ст. / С. Кримський ; НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди. Київ, 2010. С. 373–380.
106. Кучинський М. Світ ловив мене. *Історичний календар* : наук.-попул. та літературний альманах: навч. посіб. студ. гуманіт. ф-тів вузів, викладачам іст. і народознав., учням середніх та спец. середніх закл. України / упоряд.: А. Денисенко, В. Туркевич. Київ, 2002. Вип. 8 : 2002. С. 408–411.
107. Ласло-Куцюк М. Апофеоз світла у творчості Григорія Сковороди. *Слово і час*. 1990. № 3. С. 51–59.
108. Лисенко О. "А мой жребий с голяками..." *Україна*. 1972. № 48. С. 10–11.
109. Лотман Ю. М. Об одном темном месте в письме Григория Сковороды. *Известия АН СССР*. 1985. Т. 44, № 2. С. 170–171. (Литература и язык).

110. Лоциц Ю. М. Сковорода. Москва : Мол. гвардия, 1972. 223 с. : ил. (Жизнь замечат. людей ; Вып. 13).
111. Мандрівний філософ. *Філософія: сім видатних постатей* : текст лекцій для студ. усіх спец. усіх форм навчання / Сумський державний ун-т. Суми, 2007. С. 111–123.
112. Мандрика М. Співець божественних пісень. *Освіта*. 2002. № 55. С. 6.
113. Марценюк С. Український Сократ. До 270-річчя з дня народження Г. С. Сковороди. *Освіта*. 1992. 2 груд. С. 5.
114. Махновець Л. Григорій Сковорода : біографія. Київ : Наук. думка, 1972. 254 с.
115. Махновець Л. Про хронологію листів Сковороди. *Радянське літературознавство*. 1972. № 4. С. 54–66.
116. Махновець Л. Рукою Сковороди. *Літературна Україна*. 1972. 28 лип. С. 2.
117. Микитась В. Л. "Хто тьма – будь тьмою, а син світла – хай буде світло". *Всупереч правді: критика буржуазно-націоналістичних фальсифікацій української дожовтневої і радянської літератури* / В. Л. Микитась. Київ, 1976. С. 22–42.
Проти фальсифікації творчості Г. Сковороди.
118. Мишанич О. Г. Сковорода. *Крізь віки* : літерат.-критич. та історіограф. ст. й дослідж. / О. Мишанич. Київ, 1996. С. 144–177.
119. Мишанич О. Переклади творів Григорія Сковороди сучасною українською мовою: здобутки і втрати. *На переломі* : Літературознавчі статті й дослідження / О. Мишанич. Київ, 2002. С. 91–97.
120. Мишанич О. Сприйняття творчості Григорія Сковорода наприкінці ХХ ст. *На переломі* : Літературознавчі статті й дослідження / О. Мишанич. Київ, 2002. С. 86–90.
121. Мишанич О. Творчість Г. С. Сковороди в системі українознавства кінця ХХ ст. *На переломі* : Літературознавчі статті й дослідження / О. Мишанич. Київ, 2002. С. 98–105.
122. На досвітках національного пробудження. *Історія української культури* / ред. І. К. Крип'якевич. Київ : Обереги, 1993. Зшиток 7-Квіт. 1937 : Під брязкіт козацької зброї; На досвітках нац. пробудження; Тріумф нар. мови. С. 293–294. (Іст. б-ка).
Г. С. Сковорода.
123. Наливайко С. Сковорода: таємниці славетного імені. *Освіта і управління*. 2008. № 4. С. 97–107.
Тлумачення прізвища видатного українського філософа.
124. Наливайко І. Український Сократ. *Полтавський вісник*. 2007. № 49. С. 6–7.
125. Наш перворозум Григорій Сковорода на портреті і в житті : Фотокнига / авт. і упоряд.: В. Стадниченко, М. Шудря. Київ : Спалах, 2004. 180 с. : іл.

126. Невідомий лист Сковороди. *Радянське літературознавство*. 1958. № 2. С. 113–115.
127. Ніженець А. М. Г. С. Сковорода і його нащадки. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 159–163.
128. Ніженець А. З листування В. Д. Бонч-Бруєвича з К. О. Сковородою. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 223–229.
Листи до Катерини Олександрівни Сковороди – родички Григорія Сковороди по лінії Степана – брата українського мислителя.
129. Ніженець А. М. Про оточення Г. С. Сковороди у Липцях і Валках (70-80-і роки XVIII ст.). *Радянське літературознавство*. 1983. № 2. С. 28–35.
130. Ніженець А., Щтейн Г. Про походження псевдоніму Г. С. Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 229–233.
131. Новое о Григории Сковороде. *Известия АН СССР*. 1984. Т. 43, № 2. С. 168–172. (Литература и язык).
Публикация письма укр. поэта к Г. И. Ковалинскому (1785 г.).
132. Обідченко О. О. Григорій Сковорода. Огляд життя і творчості. *Все для вчителя*. 2013. № 11. С. 128–130.
133. Огороднікова С., Ташкевич А., Ташкевич Л. "Люба Угорщина" Григорія Сковороди. *Журавлик*. 2019. № 12. С. 13.
Перебування Григорія Сковороди в Угорщині.
134. Одісея мандрівного філософа. *Педагогічна майстерня*. 2012. № 4. С. 44–47.
Про життєвий шлях Г. Сковороди.
135. Олійник М. Я. Подвиг Григорія Сковороди. *Незрима нить* : нариси, повість-есе / М. Я. Олійник. Київ, 1983. С. 10–21.
136. Ольхіна Н., Непран Л., Рибак І. Історичні портрети: 20. Урок життя Григорія Сковороди (1722–1794). *Історія України*. 2003. № 29/32. С. 55–57.
137. Острянин Д. Х., Попов П. М., Табачников І. Видатний український філософ і письменник. *Твори* : в 2 т. / Г. Сковорода. Київ, 1961. Т. 1. С. 11–40.
Вступна стаття про Г. С. Сковороду.
138. Панашенко В. Григорій Сковорода. *Історія України в особах IX–XVIII ст.* Київ, 1993. С. 377–381.
139. Пахаренко В. Екзистенційна домінанта життєтворчості Григорія Сковороди. *Літературознавство. Фольклористика. Культурологія* : зб. наук.

- праць / Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, Осередок Наук. т-ва ім. Т. Шевченка в Черкасах. Черкаси, 2013. С. 177–186.
140. Пашук А. Мислитель-гуманіст. *Жовтень*. 1972. № 11. С. 110–116.
141. Петров В. Г. Сковорода : спроба характеристики. *Київська старовина*. 2001. № 4. С. 109–119.
142. Петров В. Особа Сковороди. *Філософська і соціологічна думка*. 1995. № 1/2. С. 191–211; № 3/4. С. 169–188; № 5/6. С. 183–234.
143. Петровська С., Петровський В. Той, чия совість як чистий криштал. Коврайський період Григорія Сковороди. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 107–116.
- 1753 рік. Перебування Г. Сковороди в маєтку родини Степана Томари (село Коврай), де він навчав сина господаря, восьмирічного Василька.*
144. Піддубний І. Космос філософа. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 117–118.
145. Пінчук С. Григорій Сковорода. *Рідна школа*. 2002. № 12. С. 59–61.
146. Поборончук М. Великий мислитель – на сумській сцені. *Комсомолец Полтавщини*. 1972. 30 листоп. С. 3.
147. Погребенник В. Григорій Сковорода (1722–1794). *Українська література кінця XI – початку XX ст.* : навч. посіб. для абітурієнтів, старшокласників / В. Погребенник. Київ, 1998. С. 8–10.
148. Полек В. "Постать небуденної людини". *Комсомолец Полтавщини*. 1972. 30 листоп. С. 3.
149. Поліщук Ф. М. Григорій Сковорода : життя і творчість. Київ : Дніпро, 1978. 262 с.
150. Поліщук Ф. М. Григорій Сковорода : семінарії. Київ : Вища шк., 1972. 207 с.
151. Попов П. М. Григорій Сковорода : життя і творчість. Київ : Держлітвидав, 1960. 168 с.
152. Попов П. М. Григорій Сковорода : літературний портрет. вид. 2-ге, випр. Київ : Дніпро, 1969. 173 с.
153. Попов П. М. Життя і творчість Г. С. Сковороди. *Матеріали до вивчення історії української літератури* : посіб. для філол. фак. ун-тів і пед. ін-тів / упоряд. О. І. Білецький, Ф. Я. Шолом. Київ, 1959. Т. 1 : Давня українська література. Доба феодалізму – до кінця XVIII ст. С. 600–617.
154. Попов П. М. Невідомий лист Г. С. Сковороди. *Вісник Академії Наук Української Радянської Соціалістичної Республіки XIX рік видання*. Київ, 1954. Вип. 4. С. 61–62.
155. Попов П. М. Нововідшукані автографи листів Г. Сковороди. *Радянське літературознавство*. 1961. № 3. С. 112–114.
156. Попов П. М. Новознайдені тексти Г. С. Сковороди. *Радянське літературознавство*. 1950. № 13. С. 50–69.

157. Попович, М. Сковорода, якого не зловив світ, і світ, який не зловив Сковороди. *Істина. Правда. Життя. Думки небайдужої людини* : зб. науково-публіцистичних статей / М. Попович ; НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди. Київ, 2010. С. 360–374.
158. Пригодій С. М. "Уолденівський експеримент" Г. Торо та "мандрівне життя **Г. Сковороди**". *Українська філософія серця та американський трансценденталізм* : монографія / С. М. Пригодій ; Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2002. С. 203–218.
159. Пустова Ф. Д. Творчість Г. С. Сковороди в дожовтневому літературознавстві. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 59–61.
160. Ранюк Ю. Слідами Сковороди. *Прапор*. 1989. № 2. С. 139–143.
161. Роздобудько І. Григорій Сковорода у Таганрозі. *Чумацький шлях*. 2013. № 3. С. 22–23.
162. Романюк Ю. Що ти єси? *Наука і суспільство*. 1987. № 7. С. 24–27.
163. Рудяченко О. Діоген зі Слобожанщини, або Великий Старець. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 126–139.
Останній рік життя Григорія Сковороди.
164. Рязанцева С. І., Хлівна Н. В. Світ ловив мене, та не піймав. *Все для вчителя*. 2013. № 5. С. 107–109.
Про життя і творчість українського письменника і філософа Григорія Саввича Сковороди (1722-1794).
165. Сагач Г. Ідемо за Сковородою. *Урядовий кур'єр*. 2020. 3 груд. (№ 235). С. 1, 4.
166. Сакун В. В її душі жевріли гуманістичні ідеї предка Григорія Сковороди. *Вечірня Полтава*. 2021. 26 трав. (№ 21). С. 6.
Родовід Г. Сковороди.
167. Сковорода Григорія Саввич (1722-1794). *Сто шість філософів: життя, судьба, учение* : Т. 1-2. Симферополь, 1995. Т. 2. С. 362–370. (Анатомія мудрости).
168. Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали : зб. наук. праць / АН України, Ін-т філософії ; відп. ред. В. М. Нічик. Київ : Наук. думка, 1992. 282 с. (Філософія України).
169. Сковорода Григорій: образ мислителя / Ін-т філософії НАН України, Переяслав-Хмельницький держ. пед. ін-т імені Г. С. Сковороди. Київ : [б. в.], 1997. 455 с.
170. Слабошпицький М. Урок життя Григорія Сковороди. *З голосу нашої Кліо* : (Події і люди української історії) / М. Ф. Слабошпицький. Київ, 1993. С. 248–251.

171. Слюсарський А. Г. Історичні умови життя і творчої діяльності Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722–1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О.М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 22–25.
172. Соболь В. О. Григорій Сковорода. *З глибини віків. Вивчення давньої української літератури в школі* : посібник для вчителя / В. О. Соболь. Київ, 1995. С. 160–184. (Трансформація гуманітарної освіти в Україні).
173. Солод Ю. Творчість Григорія Сковороди – міст до літератури нових часів. *Українська література* : конспект / Ю. Солод. Київ, 1996. С. 41–46. (Б-чка школяра та абітурієнта).
174. Солонська Н. Григорій Сковорода. *Бібліотечний вісник*. 1995. № 1. С. 22–27.
Висловлювання Г. Сковороди щодо книг.
175. Стадниченко В. Солодке заслання з гірким присмаком. *Дзеркало тижня*. 2002. 18 трав. С. 21.
Г. Сковорода в Санкт-Петербурзі.
176. Стадниченко В. Я. Іду за Сковородою. Сповідь у любові до Вчителя. *Зелений дзвін* / В. Я. Стадниченко. Київ : Україна, 2008. С. 7–158. (Б-ка Шевченківського комітету).
Документальна повість-подорож "Іду за Сковородою" відзначена Міжнародною премією імені Григорія Сковороди (2006).
177. Стадниченко В. Я. Садівник щастя. Сковорода як дзеркало України : нариси, дослідження, спогади, поезії, світлини / вступна ст. Л. І. Андрієвського. Київ : Криниця, 2012. 496 с. : іл., кольор. фото.
178. Стеллецкій Н. Странствующій українській філософь Григорій Саввичь Сковорода. Київ : Тип. Г. Т. Корчакь-Новицького, 1894. 32 с.
179. Степанишин Б. Григорій Сковорода. *Давня українська література в школі* : науково-методич. вид. / Б. І. Степанишин. Київ, 2000. С. 434–479.
180. Стех Я. Григорій Сковорода : мені дудка і вівця дорожчі царського вінця. *Українське слово*. 2012. № 8. С. 13.
Про життя і творчість Г. Сковороди.
181. Стогній І. Про поєднання вчення і життя Г. С. Сковороди. *Рідна школа*. 2000. № 11. С. 75–77.
182. Струкевич О. Григорій Сковорода. *Історія України в особах: Козаччина* / кол. авт.: В. М. Горобець, О. В. Гуржій, В. М. Матях. Київ, 2000. С. 261–268.
183. Табачников И. А. Григорий Сковорода (1722–1794). Москва : Мысль, 1972. 208 с. (Мыслители прошлого).
Книжка про славнозвісного мандрівного філософа, нашого земляка, старчика Григорія Сковороду.
184. Табачников І. Г. С. Сковорода. *Зоря Полтавщини*. 1957. 3 груд. С. 4.

185. Таранов П. С. Сковорода. *120 філософів* : універсальний аналіт. справочник по ист. филос. / П. С. Таранов. Симферополь : Николаев, 2002. Т. 2 : Жизнь. Судьба. Учение. Мысли. С. 446–452.
186. Творчість Григорія Сковороди (1722–1794). *Українська мова та література*. 2003. № 33. С. 28–39.
187. Тетерина Д. Григорій Сковорода – український письменник, філософ і педагог / передм. автора. Київ ; Мюнхен : Тріумф, 2001. 323 с.
188. Тетерина Д. Перші спроби генеалогії роду Григорія Савича Сковороди. *Вибрані праці в семи томах* / Д. Тетерина. Київ; Мюнхен, 2006. Т. VII : Філософія, історія, літературознавство. С. 262–268.
189. Ткаченко Л. Риторичний доробок Григорія Сковороди. *Новий колегіум*. 2019. № 4. С. 63–67.
190. Ушкалов Л. В. Григорій Сковорода. Харків : Фоліо, 2013. 123 с.
191. Ушкалов Л. Григорій Сковорода: син миру. *Личности Украины* : літературно-історический журнал. Киев, 2008. № 1. С. 6–16.
192. Ушкалов Л. Неспійманий світом, Сковорода ловив кайф від мандрів. *Вечірня Полтава*. 2012. № 50. С. 5.
193. Ушкалов Л. В. "Світ ловив мене, та не спіймав..." Григорій Сковорода. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2004. № 28. С. 2–4.
194. Ушкалов Л. В. Світ українського барокко : філологічні етюди. Харків : Око, 1994. 112 с.
Феномен українського літературного бароко, пов'язаний з іменами Петра Могили, Лазаря Барановича, Георгія Кониського, Григорія Сковороди та ін., інтерпретується у контексті поступу європейської духовної традиції від часів греко-римської класики до кінця XVIII століття.
195. Ушкалов Л. В. **Сковорода**, Шевченко, фемінізм... : статті 2010-2013 років. Харків : Майдан, 2014. 312 с. Покажч. імен: с. 294-311.
196. Ушкалов Л. В. Українське барокове богомислення. Сім етюдів про Григорія Сковороду. Харків : Акта, 2001. 218 с. (Харківська школа).
197. Ушкалов Л. In vino veritas. Що пили українські поети? *Що таке українська література* : есеї / Л. В. Ушкалов ; Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2014. С. 41–44.
Що пили і як ставилися до алкогольних напоїв Григорій Сковорода та Тарас Шевченко.
198. Федорак Н. "Переступні" роки Григорія Сковороди: історичний контекст народження філософа-містика. *Слово і час*. 2022. № 5. С. 107–116.
199. Філіпчук Г. Сковорода: зрощення Душі. Київ : Всеук. т-во "Просвіта" імені Т. Шевченка, 2017. 28 с.
200. Хитрук В. О. Оракул Духа – Григорій Сковорода : есея. Київ ; Харків ; Херсон : Айлант, 2010. 80 с. : іл.

201. Шабліовський Є. Григорій Сковорода – мислитель і поет. *Життя. Література. Письменник* : вибрані дослідження / Є. Шабліовський. Київ, 1974. С. 48–89.
202. Шабліовський Є. С. Григорій Сковорода і культура його доби. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 41–43.
203. Шевчук В. Григорій Сковорода – людина, мислитель, митець. *Дорога в тисячу років* : роздуми, статті, есе / В. О. Шевчук. Київ, 1990. С. 209–219.
204. Шевчук В. "Царство боже всередині нас". *Українська література в загальноосвітній школі*. 2003. № 5. С. 39–42.
Життя і творчість Г. Сковороди.
205. Шевчук Т. Емблематичні збірки XVII-XVIII ст. у рецепції Г. Сковороди. *Слово і час*. 2010. № 7. С. 71–84.
Дослідження Г. Сковородою поширених в Україні XVII-XVIII європейських збірок емблем і символів.
206. Шинкарук В., Іваньо І. Григорій Сковорода. *Повне зібрання творів* : у 2 т. / Г. С. Сковорода ; голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1973. Т. 1 : Пісні. Вірші. Байки. С. 5–57.
207. Штельмах М. Р.С. Григорія Сковороди... Харків : ТОВ Твор. об-ня "Гімназія", 2013. 315 с.
208. Эрн В. Жизнь и личность Григория Саввича Сковороды. *Лики культуры* : альманах. Москва, 1995. Т. 1. С. 321–350.
209. Яворницький Д. Григорій Савич Сковорода. *Україна*. 1989. № 16. С. 16.
210. Яременко В. На позвах із сучасністю (Григорій Сковорода). *"...Літератури дивна течія..."* / В. Яременко ; упоряд.: О. Мислива. Київ, 2011. Кн. 1 : Праці 1963-2011 року. С. 117–139.

Світова велич Г. Сковороди

211. Александрович Т. Концепція трьох світів Григорія Сковороди в контексті літератури українського бароко. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчю від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 6–9.
212. Андрушко В. П'єр-Анжело Мандзоллі – натхненник Г. С. Сковороди. *Всесвіт*. 1997. № 3/4. С. 149–151.
213. Багалій Д. Зібрання рукописів та оцінка видань творів Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Григорій Сковорода*

/ Д. Багалій. Київ, 1992. С. 233–265. (Спадок).

Частина II. 1-й розділ : доля науково-літературної спадщини Г. Сковороди.

214. Багалій Д. Погляди на науку Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Григорій Сковорода* / Д. Багалій. Київ, 1992. С. 380–421.

Частина II. 4-й розділ : погляди його сучасників і колишніх біографів, оцінка філософії Г. Сковороди дослідниками.

215. Багалій Д. І. Погляди на науку Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Г. С. Сковорода* / Д. І. Багалій. Харків, 1926. С. 320–354.

216. Багалій Д. Погляди на особу Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Григорій Сковорода* / Д. Багалій. Київ, 1992. С. 113–166.

Частина I. Розділ 3-й : погляди сучасників та дослідників на особу Г. Сковороди.

217. Багалій Д. **Г. Сковорода** і Л. Толстой. *Хроніка 2000*. 2000. Вип. 35/36. С. 236–241.

218. Бажинов І. Сповнений глибокої поваги. *Літературна Україна*. 1972. 1 груд.

Л. М. Толстой про Г. С. Сковороду.

219. Бажинов І. Д. Етична концепція Г. С. Сковороди в оцінці Л. М. Толстого. *Григорій Сковорода. 250. 1722–1972 : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження* / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 156–162.

220. Бажинов І. Д. Г. С. Сковорода і Л. Толстой. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722–1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 69–72.

221. Балаклицький М. **Григорій Сковорода** та Іван Багряний: типологічна подібність постатей. *Українська мова та література*. 2004. № 48. С. 5–7.

222. Барабаш Ю. "...Сии... разнородные о нем суждения". *Вопросы литературы*. 1985. № 3. С. 97–118.

Г. Сковорода в оценок и спорах исследователей.

223. Барабаш Ю. Григорій Сковорода. *Слово і час*. 1997. № 7. С. 27–29.
Г. Сковорода і Т. Шевченко.

224. Барабаш Ю. **Сковорода**, Гоголь, Шевченко (Фрагмент). *Хроніка 2000*. 2009. № 76. С. 471–491.

225. Бетко І. Сковорода – містик в культурологічній концепції Д. Чижевського. *Філософська і соціологічна думка*. 1994. № 5/6. С. 37–46.

226. Білодід І. К. Г. С. Сковорода в історії української літературної мови (від традиції до новаторства). *Киево-Могилянська академія в історії східнослов'янських мов*: нариси з історії української літературної мови / І. К. Білодід. Київ, 1979. С. 115–129.
227. Бірченко Г. Сковородинівські читання. *Літературна Україна*. 1972. 26 трав. С. 4.
228. Бондарчук Л. Чи й нам потрібен Сковорода. *Українська мова та література*. 2003. № 48. С. 3–5.
229. Брюгген В. Сковорода і сучасність. *Літературна Україна*. 1987. 6 серп.
230. Будугай А. Григорій Верба – філософ-сковородознавець і педагог. *Вища школа*. 2017. № 3. С. 22–40.
231. Буцька Н. М. Геніальні полтавці – "Предтечі". *Полтавці : від "Я" до "Ми"* / Н. М. Буцька. Полтава, 2014. С. 210–218.
Світова велич земляків: Григорій Сковорода (1722-1794), Паїсій Величковський (1722-1794).
232. Вакуленко С., Ушкалов Л. Александру Хашдеу та його розвідки про **Григорія Сковороду**. *Збірник Харківського історико-філологічного товариства*. Харків, 2002. С. 233–254. (Нова сер. ; Т. 9.).
233. Васовчик В. Ю. Місце Г. С. Сковороди в українсько-угорських літературних зв'язках. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 80–82.
234. Величко О. Сергій Єфремов про творчість **Григорія Сковороди**. *Рідна школа*. 2004. № 10. С. 53–57.
235. Веневцева Л. В., Протасова М. Ю. До питання про традиції **Г. С. Сковороди** у художньо-мовній практиці Г. Ф. Квітки-Основ'яненка. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 101–104.
236. Верба Г. Григорій Сковорода на межі тисячоліть : проблеми перекладу. *Київська старовина*. 2001. № 1. С. 183–191.; № 2. С. 156–169.
237. Верба Г. Григорій Сковорода на межі тисячоліть : проблеми перекладу. *Українська мова та література*. 2001. № 8. Вкладка.
238. Верба Г. Перечитуючи Сковороду. *Дивослово*. 1998. № 7. С. 34–37.
239. Виговська А. О. Тема творчої праці у спадщині **Г. Сковороди** і М. Горького. *Макаренківські читання* / ПДП; редкол.: В. Е. Лобурець, В. О. Пащенко, Н. І. Казирод, М. І. Степаненко, Л. Ф. Українець. Полтава, 1993. С. 76–77.

240. Волкова Г. "У Григорія Сковороди можуть бути родичі навіть у Сибіру" : бесіда з В. Ветровою / записала Г. Волкова. *Зоря Полтавщини*. 2002. 3 груд. С. 3.
В. Ветрова хранителька сімейних переказів про великого філософа з Чорнух.
241. Г. С. Сковорода і сучасність : матеріали наук. конф. присвяченої 200-річчю з дня смерті філософа, (Полтава, 11-12 лист. 1994 р.) / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. Полтава, 1994. 82 с.
242. Горський В. С. З історії вивчення спадщини Григорія Сковороди (на матеріалі історико-філософських праць дореволюційних вчених). *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 20–22.
243. Горський В. С. Спадщина Г. С. Сковороди в історико-філософських дослідженнях. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 163–175.
244. Гришин І. Ноосенсоросфера як сучасний етап розвитку ідей Сковороди. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчю від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 40–44.
245. Громова Т. Г. С. Сковорода в контексте русско-украинских литературных связей XVIII века. *Филологический анализ. Теория, методика, практика* : сб. науч. ст. / Херсонский гос. пед. ин-т. Херсон, 1993. Вып. 3. С. 41–48.
246. Громова Т. Епізод з історії російсько-українського єднання XVIII століття (**Г. С. Сковорода** та В. В. Капніст). *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 67–69.
247. Громова Т. Правді торуючі шлях. *Вітчизна*. 1972. № 12. С. 205–207.
Про зв'язки Г. Сковороди з рос. літературою та культурою.
248. Гурбанська А. Тарас Шевченко і **Григорій Сковорода**: перегук екзистенційних вимірів творчості. *Слово – людина – світ* : студії з літературознавства, культурології та соціальних комунікацій / А. І. Гурбанська. Кіровоград, 2015. С. 115–122.
249. Дзвонка С. Сковорода зоря у вічність промовля... *Журавлик*. 2020. № 12. С. 4.

250. Дудко Д. Вільнодумство Григорія Сковороди і сучасність. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 57–64.
251. Дудко Д. **Сковорода**, Орфей і Заратуштра. *Людина і світ*. 2002. № 11/12. С. 45–46.
252. Єрмоленко А. М. Спадщина Г. С. Сковороди і сучасність: (до 300-річчя від дня народження). *Вісник НАН України*. 2020. № 4. С. 68–72.
253. Жулинський М. Григорій Сковорода. *Дивослово*. 2004. № 6. С. 29–32. *З книжки академіка М. Жулинського "Слово і доля"*.
254. Зелік О. Михайло Могилянський про **Григорія Сковороду**. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 65–69.
255. Капранов С. В. Григорій Сковорода і його вчення на початку третього тисячоліття. *Наукові записки / Нац. ун-т "Киево-Могилянська Академія"*. Київ, 2003. Т. 22 : у 3-х ч., Ч. 1 : Гуманітарні науки: Філологічні науки. Філософія та релігієзнавство. Теорія та історія культури. Історичні науки. С. 78–80.
256. Келлар С. Молдавський вчений про Сковороду. *Зоря Полтавщини*. 1980. 21 груд. С. 4.
Молдавський вчений Александр Хиждеу один з перших дослідників життя і філософських поглядів Г. С. Сковороди.
257. Кир'ян Н. Сковорода веде нас по світу. *Слово Просвіти*. 2013. № 40. С. 16.
В Переяслав-Хмельницькому державному педагогічному університеті ім. Григорія Сковороди відбулася Міжнародна конференція "XVI Сковородинівські читання".
258. Коваль М. Ф. **Григорій Сковорода** і Олександр Духнович (історичні паралелі). *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 172–174.
259. Комаренко Н. В. Д. І. Багалій – дослідник життя й творчості Г. С. Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 168–175.
260. Корж Н. Г. **Г. С. Сковорода** и Плутарх. *Вестник Харьковского университета*. Харьков, 1992. № 369 : Проблемы филологии. С. 46–54.

261. Корж Н. Г. **Г. С. Сковорода** и Плутарх. *Тезисы докладов Крымской научной конференции "Проблемы античной культуры"*, (Симферополь, 19-24 сент. 1988 г.). Симферополь, 1988. Ч. II. С. 135–136.
262. Кондратюк А. **Григорій Сковорода** і туркменський поет Махтумкулі. *Слово і час*. 1991. № 8. С. 71–73.
263. Костюченко В. Руссо і **Сковорода**. *Слово Просвіти*. 2012. № 25. С. 12–13.
- У червні 2012 року відзначаємо 300-річчя з дня народження французького філософа і письменника Жан-Жака Руссо (1712-1778). А в грудні цього ж року виповниться 290 років з дня народження українського філософа і письменника Григорія Савовича Сковороди (1722-1794).*
264. Кошуба М. Г. Сковорода та неоплатонівські традиції в Україні. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 груд. 1994 р. Львів, 1996. С. 56–60.
265. Криса Б. С. Г. С. Сковорода на тлі української поезії XVII–XVIII ст. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 175–181.
266. Крутченко Д. І. Зв'язок філософської спадщини Г. С. Сковороди із сучасністю. *Вісник Київського національного університету. Сер. Філософія. Політологія*. 2003. №49/51. С. 107.
267. Кулик Н. Л. Значення вчення Г. С. Сковороди про працю для сучасності. *Проблеми філософії*. Київ, 1992. Вип. 94 : З історії філософії в Україні. С. 66–72.
268. Ласло-Куцюк М. Олександр Хашдеу – дослідник спадщини Григорія Сковороди. *Магістеріум*. Київ, 2002. Вип. 8. С. 55–62. (Магістерські прогр.).
269. Ласло-Куцюк М. Олександр Хашдеу – дослідник спадщини Сковороди. *Творчість Шевченка на тлі його доби* / М. Ласло-Куцюк. Бухарест : Мустанг, 2002. С. 20–42.
270. Лисенко О. Я. Проблема особистості в спадщині Г. Сковороди і сучасність. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 28–30.
271. Литвин Л. Втеча як буттєвий феномен барокового автора (**Григорій Сковорода**, Паїсій Величковський). *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 105–110.
272. Лупейко О. Григорій Сковорода в "українській хаті". *Слово і час*. 2000. № 2. С. 56–58.

273. Луценко І. А. **Г. Сковорода** і Д. Гурамішвілі. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковорода (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковорода ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 52–54.
274. Марков А. П. **Г. С. Сковорода** і Захід. *Український історичний журнал*. 1979. № 8. С. 84–90.
275. Марченко О. **Григорій Сковорода** та Жозеф де Местр. *Збірник Харківського історико-філологічного товариства*: [наукові розвідки, матеріали та публікації, рецензії] / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковорода, Харків. історико-філолог. т-во. Харків, 2006. С. 71–84. (Нова серія ; Т. 12).
276. Махновець Л. Епістолярний документ 1824 року про Сковороду. *Народна творчість та етнографія*. 1972. № 5. С. 37–46.
Лист І. Р. Мартоса до В. Я. Ломиковського.
277. Микитась Н. Д. Академік О. І. Білодід про **Г. С. Сковороду**. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 222–231. (Філософія України).
Ідейно-художнє значення творів Сковорода та їх місце в історії української культури.
278. Мишанич, О. **Григорій Сковорода** і народна культура *На переломі*: Літературознавчі статті й дослідження / О. Мишанич. Київ, 2002. С. 59–63.
279. Мишанич О. **Григорій Сковорода** у дослідженнях зарубіжних вчених-україністів. *На переломі*: Літературознавчі статті й дослідження / О. Мишанич. Київ, 2002. С. 73–81.
280. Мудрак Л. Сковорода мене налякав й захопив в своє "кільце". *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 97.
281. Ніженець А. "Мені хочеться написати про нього...". *Радянське літературознавство*. 1973. № 1. С. 78–79.
Про ставлення Л. Н. Толстого до Г.С. Сковорода.
282. Оліферчук К. **Григорій Сковорода** у ракурсі досліджень Миколи Шудрі. *Журавлик*. 2020. № 12. С. 7.
283. Охріменко О. Г. **Г. С. Сковорода** і російська та білоруська літератури. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 143–152.
284. Охріменко О. Г. **Г. С. Сковорода** і світова література. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 108–115. (Філософія України).
285. Пашук А. І. **І. Вишенський і Г. Сковорода**. *Філософська думка*. 1972. № 5. С. 76–83.

286. Пашук А. І. Полемісти і Г. Сковорода. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 124–134.
287. Пелешенко Ю. **Григорій Скорода** і Махтумкулі Фрагі (історико-типологічне зіставлення). *Слово і час*. 2014. № 12. С. 66–70.
288. Переклади творів Григорія Сковороди видали в Північній Македонії та Болгарії. *Українська літературна газета*. 2021. 31 груд. (№ 26). С. 7.
289. Пільгук І. Симфонія поетичного мислення. *Вітчизна*. 1972. № 7. С. 175–179.
- Про життя та творчість Г. Сковороди і П. Тичини.*
290. Погребенник Я. М. Григорій Сковорода в німецьких виданнях. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 197–200.
291. Погребенник Я. М. Григорій Сковорода в оцінці німецьких письменників. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 107–109.
292. Подрига В. Образ Григорія Сковорода у спогадах його сучасників. *Філологічні науки* : зб. наук. праць / гол. ред. М. І. Степаненко ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2013. Вип. 14. С. 60–66. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2948/1/Podriga.pdf>.
293. Попов П. Григорій Сковорода про Китай. *Вітчизна*. 1958. № 4. С. 163–171.
294. Попов П. Шевченко і Сковорода. *Т. Г. Шевченко* : зб. ст. до 125-ліття з дня народження (1814-1939) / відп. ред. С. В. Савченко. Київ, 1939. С. 207–225. (Наукові записки. Зб. філол. ф-ту ; Вип.1).
295. Попов П. М. Григорій Сковорода і українська література. *Матеріали до вивчення історії української літератури* : посіб. для філол. фак. ун-тів і пед. ін-тів / упоряд. О. І. Білецький, Ф. Я. Шолом. Київ, 1959. Т. 1 : Давня українська література. Доба феодалізму – до кінця XVIII ст. С. 626–643.
296. Попов П. М. З історії українсько-румунських літературних зв'язків. *Вісник Академії Наук Української Радянської Соціалістичної Республіки XIX рік видання*. Київ, 1956. Вип. 9. С. 38–44.
- У 1955 р. румунський університет надіслав АН УРСР серію фотокопій з рукописної спадщини Г. С. Сковороди та одного з перших його дослідників О. Т. Хаждеу.*
297. Про Г. Сковороду. *Наука і суспільство*. 2012. № 11/12. С. 18–19.
298. Рева Л. Григорій Сковорода – гуманіст, філософ і поет у вченні Д. Чижевського. *Історія релігій в Україні* : наук. щорічник 2013 рік / Ін-т релігієзнавства, Філія Львів. музею історії релігії, Львів. відділення ін-ту укр.

- археографії та джерелознавства імені М. Грушевського НАН України, Відділення релігієзнавства ін-ту філософії імені Г. Сковороди НАН України. Львів, 2013. Кн. II, ч. 2 : Філософія. Політологія. С. 241–253.
299. Редько М. П. Про належність Сковороді використаних Хаждеу рукописів. *Тези доповідей кафедри філософії до конференції, присвяченій 20-річчю заснування університету* / відп. ред. А. М. Сапсай ; МВ і ССО УРСР, УДУ. Ужгород, 1965. С. 30–40.
Олександр Хаждеу (1811–1872) – один із ранніх дослідників творчості Г. С. Сковороди.
300. Решмеділова О. Ідея "сродної праці" Г. Сковороди, профорієнтація та війна: виклики для України. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 119–125.
При виборі діяльності чи професії слід враховувати ідеї Г. Сковороди про "сродну", близьку нам справу життя.
301. Рибка О. Семіосфера Григорія Сковороди 1960–1970-х років: поетичні осмислення візуальної культури. *Від бароко до постмодерну* : зб. праць каф. укр. та світової літ. / Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2011. Т. VIII. С. 156–167.
302. Рогович М. Д. М. Козачинський і Г. Сковорода. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 134–143.
303. Розумний Я. Сковородинські теми і мотиви в українській поезії. *Держави, суспільства, культури. Схід і Захід*. Нью-Йорк, 2004. С. 967–988.
Сковородинські теми в творах В. Стуса, М. Вінграновського, П. Тичини Д. Павличка.
304. Сагач Г. Благословенний Григорій Сковорода. *Божий світ і ми: скрижалі Слова* / Г. М. Сагач ; КВНЗ "Херсон. акад. неперервної освіти" Херсон. обл. ради. Херсон, 2013. С. 182–189.
305. Сакун В. Василь Томара – перший учень Григорія Сковороди. *Вечірня Полтава*. 2021. 13 жовт. (№ 41). С. 12.
306. Сарбей В. Г. В. Д. Бонч-Бруєвич – дослідник і популяризатор спадщини Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 163–168.
307. Сверстюк Є. Сковорода притягує до себе. Передусім непогамовною духовною свободою, а ще – глибиною і масштабом відчуття універсуму буття. *Літературна Україна*. 2012. № 50. С. 3.
308. Світлична Г. Л. Г. С. Сковорода і Л. М. Толстой. *Філософська думка*. 1972. № 5. С. 93–98.
309. Семенков В., Рабжаєва М. Про модус присутності Г. Сковороди в українській та російській культурі. *Філософська думка*. 2002. № 5. С. 89–107.

310. Сидюк Н. Він приходить до нас сучасником... *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2002. № 6. С. 72–77.
311. Силантьєва В. **Г. Сковорода** и Л. Толстой : тип личности и художественное мышление. *Зарубіжна література*. 2001. № 40. С. 3.
312. Сковорода Григорій: ідейна спадщина і сучасність / відп. ред. І. П. Стогній ; Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т імені Г. Сковороди. Київ, 2003. 716 с.
313. Сковороду пам'ятають в Угорщині. *Журналіст України*. 2012. № 9. С. 22.
До 290-річчя українського письменника і філософа Г. С. Сковороди.
314. Сологуб Л., Лебідь Н. Г. С. Сковорода в історії української літератури. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 196–200.
315. Спадщина Григорія Сковороди і сучасність : матеріали читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 грудня 1994 р. Львів : Світ, 1996. 191 с.
316. Стадниченко В. Шлях у Європу. *Дзеркало тижня*. 2001. 1 верес. С. 11.
Г. Сковорода і Д. Крман.
317. Степаненко М. О Григорій Сковорода і українське письменство останнього п'ятдесятиліття. *Вибрані праці* : літературно-критичні розгляди. Петлюріана. Публіцистика / М. О. Степаненко ; упоряд. М. Г. Кульчинський, П. П. Ротач. Полтава, 1994. С. 21–38.
318. Степаненко М. Григорій Сковорода і українське письменництво останнього п'ятдесятиліття. *Записки Наукового Товариства ім. Шевченка*. Нью Йорк ; Париж ; Сідней ; Торонто, 1976. Т. CLXXXVII (187) : Доповіді ювілейного Наукового Конгресу для відзначення сторіччя НТШ : Філологічна Секція. С. 138–157.
319. Степаненко Н. Великі українці і проблема формування духовності. *Цінності гуманістичної освіти* / Львів. нац. ун-т імені Івана Франка; пед. коледж. Львів, 2009. С. 245–252.
Пропоноване дослідження присвячене оцінці Гончаром творчої спадщини Сковороди.
320. Степаненко Н. Олесь Гончар про "Українського Сократа" Григорія Сковороду. *Феномен Олесь Гончара в духовному просторі українства* : зб. наукових статей / ред. М. І. Степаненко, В. А. Мелешко; Полт. обл. держ. адміністрація; ПДПУ імені В. Г. Короленка; ППОПП імені М. В. Остроградського; Полт. обл. біб-ка для юнацтва ім. О. Гончара; Держ. літ.-мемеріальний музей Олесь Гончара в селі Сухій. Полтава, 2008. С. 397–406.

321. Степаненко Н. "Сковорода – це все-таки людина-загадка..." *Рідний край* : наук. публіцист. художньо-літературний альманах / Полт. держ. пед.ун-т ім. В. Г. Короленка. Полтава, 2008. № 1 (18). С. 80–84.
З записів "Щоденників" Олеся Гончара.
322. Стеценко Л. Ф. Значення Г. С. Сковороди в історії української літератури. *Література в школі*. 1952. № 6. С. 67–73.
323. Стратій Я., Йосипенко С. Твори Григорія Сковороди німецькою. *Філософська думка*. 2014. № 6. С. 90–93.
324. Сурай Ю. І. Григорій Сковорода в історії української культури. *Записки історичного факультету*. Одеса, 1998. Вип. 7. С. 45–52.
325. Тарасова Н., Марченко Н. **Григорій Сковорода** і Давід Гурамішвілі. *Вісник Полтавського педінституту ім. В. Г. Короленка* : зб. наук. праць / ред. В. О. Пащенко. Полтава, 1998. Вип. 1. С. 52–60. (Сер. Філологічні науки).
326. Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. обл. держ. адмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава : ПДПУ імені В. Г. Короленка, 2002. 132 с.
327. Тетерина Д. Д. Чижевський і зарубіжні критики з приводу праці Д. Оляничина про **Г. Сковороду**. *Вибрані праці в семи томах* / Д. Тетерина. Київ; Мюнхен, 2006. Т. VII : Філософія, історія, літературознавство. С. 269–279.
328. Тетерина Д. Домен Оляничин – дослідник творчості Г. С. Сковороди. *Вибрані праці в семи томах* / Д. Тетерина. Київ; Мюнхен, 2006. Т. VII : Філософія, історія, літературознавство. С. 253–261.
329. Толкачов О. Сковорода як провідник нового світу: крізь терени до зірок. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 145–148.
Сковорода і війна. Сковорода і цивілізаційне зіткнення. Сковорода і майбутнє. Сковорода і "серце людства".
330. Ужченко В. Д. Традиції **Г. С. Сковороди** у фразеології Остапа Вишні. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 122–124.
331. Ульяновський В. Віктор Петров : осягнення Сковороди. *Київська старовина*. 2001. № 4. С. 104–109.
332. Усатенко Г. Про Григорія Сковороду, ідентичність і давню літературу. *Дивослово*. 2013. № 5. С. 47–50.
333. Ушкалов Л. Далеке і близьке. **Сковорода** й Нансен. *Що таке українська література* : есеї / Л. В. Ушкалов ; Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2014. С. 10–13.

334. Ушкалов Л. Людина межі: **Сковорода** в рецепції Михайла Драгоманова. *Сковорода, Шевченко, фемінізм...* : статті 2010-2013 років / Л. В. Ушкалов. Харків, 2014. С. 49–62.
335. Ушкалов Л. Павло Тичина та світ українського бароко (про поему-симфонію "Сковорода"). *Есеї про українське бароко* / Л. Ушкалов. Київ, 2006. С. 238–254.
336. Ушкалов Л. **Сковорода** й Ковалинський: історія однієї дружби. *Сковорода, Шевченко, фемінізм...* : статті 2010-2013 років / Л. В. Ушкалов. Харків, 2014. С. 36–48.
337. Франков А. РАН-клуб. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 203–208.
Сучасне прочитання творів Сковороди та сучасне бачення його життя.
338. Чабан Г. Сковорода і європейські просвітителі. *Жовтень*. 1975. № 12. С. 146–148.
339. Чайковський В. Мотиви творчості **Григорія Сковороди** в романі Булгакова "Майстер і Маргарита". *Зарубіжна література в школах України (Київ)*. 2017. № 12. С. 5–7.
340. Чередник Л. Філософські концепції **Г. Сковороди** в романі М. Булгакова "Мастер і Маргарита". *Рідний край* : альманах Полт. держ. пед. ун-ту / гол. ред. М. І. Степаненко. Полтава, 2008. № 2 (19). С. 54–58.
341. Черемних В. Основа суспільства – правда, або Григорій Сковорода і стандарти журналістики. *Журналіст України*. 2015. № 5. С. 30–32.
342. Шевченко В. Григорій Сковорода у спогадах та перших дослідженнях. *Українська мова та література*. 1997. № 44. С. 1–3.
343. Шевченко В. Українське літературне бароко кінця XVI–XVIII ст. : спроба узагальнення. Ч. 4: Григорій Сковорода – людина бароко. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2000. № 3. С. 72–75.
344. Шевченко В. Харківський Діоген. *Світло*. 1999. № 3. С. 45–47; № 4. С. 52–54.
Г. Сковорода у спогадах та перших дослідженнях.
345. Шевченко М. Премія ім. Григорія Сковороди. *Літературна Україна*. 2006. № 49. С. 2.
Премії удостоєні: Колектив літературно-меморіального музею Г. С. Сковороди – Стадниченко В. Я. (дир.), Малахута М. Д., Зяблюк М. П., Богуцький Ю. П., Сирота В. В., Черниш І. С., Чубаєва О. О.
346. Шевченко-Савчинська Л. С. Оріховський, **Г. Сковорода** – майстри віртуального діалогу в українській латиномовній прозі. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж.

- Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 257–265.
347. Шевчук В. **Сковорода** – Філянський і явище українського необарокко. *Дорога в тисячу років* : роздуми, статті, есе / В. О. Шевчук. Київ, 1990. С. 336–344.
348. Шевчук Т. Г. Гесс де Кальве і **Г. Сковорода**: історія літературознавчого міфу. *Слово і час*. 2009. № 8. С. 83–89.
349. Шевчук Т. Сковородинівське коло: родовід Михайла Ковалинського. *Слово і час*. 2013. № 4. С. 28–45.
Історико-літературний матеріал про родину першого біографа і друга Григорія Сковороди Михайла Ковалинського.
350. Шинкарук В. І. Великий селянський просвітитель. *Філософська думка*. 1972. № 5. С. 24–34.
351. Шурхало Д. Втеча від імперії: Сковорода і брати Розумовські. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 163–169.
352. Ярмолюк Г. Г. Сервантес і **Сковорода**. Чи можна їх поставити поряд? *Відродження*. 1996. № 3. С. 75–76.
Порівняльна характеристика їхньої творчої уяви, ставлення до навколишнього світу, до ідеалу.

Григорій Сковорода та Україна

353. Атлантова Л. Служіння добру. *Радянська освіта*. 1983. 15 лют. С. 4.
Г. С. Сковорода в Києві.
354. Багалій Д. І. Вплив Г. С. Сковороди на всі стани українського суспільства. *Український мандрований філософ Григорій Сковорода* / Д. І. Багалій. Київ, 1992. С. 185–230. (Спадок).
Частина I. 4-й розділ : загальне значення постаті Сковороди, вплив його творчості на всі стани тодішнього українського суспільства.
355. Багалій Д. І. Вплив Г. С. Сковороди на всі стани українського суспільства. *Український мандрований філософ Г. С. Сковорода* / Д. І. Багалій. Харків, 1926. С. 152–191.
356. Богосвятська А. Григорій Сковорода – духовний код української культури. *Українська мова й література в сучасній школі*. 2012. № 10. С. 45–61.
357. Бондар М. Г. С. Сковорода та Слобожанщина: листи з "купянських степов". *Українська мова та література*. 2013. № 18. С. 21–32.
358. Вакуліна В., Пономарьов Ю. Г. Сковорода як ікона української свідомості. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 червня

- 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 16–21.
359. Грищенко І. Піднімаємо вище прапор духовного єднання народу. *Голос України*. 2021. 8 жовт. (№ 192). С. 12.
До ювілею мислителя-мудреця фахівці розробили міжрегіональний туристичний маршрут "Стежками мандрівничого філософа", який проляже Полтавською, Сумською та Харківською областями.
360. Дикий Є. Намет "під тифалем": як український світ зловив малороса Сковороду. *Сковорода і Ми / упоряд. Олесь Доній*. Київ, 2022. С. 27–32.
361. Жуковський А. Київська академія – місце формування Сковороди. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик*. Київ, 1992. С. 271–281. (Філософія України).
362. Зубалій О. Григорій Савич Сковорода – національний мандрівний університет. *Історія України*. 2001. № 11. С. 1–5.
363. Корпанюк М. Назавжди з нами. (Григорій Сковорода в житті української нації). *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 червня 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 74–94.
364. Лисий І. Навколо Сковороди. (З філософського життя України початку ХХ сторіччя). *Філософська думка*. 2005. № 2. С. 67–82.
365. Махінчук М. Переяславський скарб потребує уваги. *Урядовий кур'єр*. 2012. № 198. С. 9.
Місто Переяслав-Хмельницький шанує велетів духу і творців його слави – Григорія Сковороду, Тараса Шевченка й музеєзнавця Михайла Сікорського.
366. Мірчук І. Сковорода Г. С. Замітки до історії української культури / вид-ня укр. іст.-філолог. т-ва в Празі. Прага, 1925. 24 с.
367. Мірчук І. Г. С. Сковорода. Замітки до історії української культури. *Хроніка 2000*. 2000. Вип. 39/40. С. 38–57.
368. Нічик В. М. Києво-Могилянська академія як чинник формування філософії Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794) / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва*. Харків, 1972. С. 33–36.
369. Нічик В. М. Філософські попередники Г. С. Сковороди в Києво-Могилянській Академії. До 250-річчя від дня народження. *Філософська думка*. 1972. № 2. С. 46–59.
370. Олійник Борис: «Нам треба провести сквородинізацію всієї України» / спілкувався Володимир Косків. *Слово Просвіти*. 2012. № 48. С. 10–11.

371. Паньок Т. Роль Г. Сковороди у культурному поступі Слобожанщини. *Новий колегіум*. 2019. № 4. С. 30–34.
372. Продум М. Класократія Липинського, вчення **Сковороди** і кастова модель устрою нації. *Мандрівець*. 1995. №3/4. С. 85–106, № 6. С. 95–111; 1996. № 1. С. 95–111.
373. Сагач Г. Благословенна Харківщина, або Високе небо над храмом слова України. *Божий світ і ми: скрижалі Слова* / Г. М. Сагач ; КВНЗ "Херсон. акад. неперервної освіти" Херсон. обл. ради. Херсон, 2013. С. 135–139.
374. Сіроштан М. А. Г. С. Сковорода на Харківщині. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 84–87.
375. Соколовський В. І. Григорій Сковорода і Золочівщина. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 87–91.
376. Солонтай О. Сковорода поміж нас. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 200–202.
Сковорода як найяскравіший символ української світоглядної реформації.
377. Сохниченко П. А. Освітні шляхи Григорія Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 219–223.
Перебування Сковороди в Києво-Могилянській академії.
378. Стогній І. Г. С. Сковорода і українська національна ідея. *Рідна школа*. 2002. № 7. С. 58–61.
379. Танана Р. Сковорода і Харківщина. *Літературна Україна*. 2002. 28 листоп. С. 6.
380. Танана Р. Сковородинськими шляхами Слобожанщини. *Слово Просвіти*. 2012. № 48. С. 12.
381. Ткаченко Л. Завжди сучасний Сковорода. *Педагогічна газета*. 2012. № 9. С. 5.
382. Тома Л. Першорозум наш... Григорій Сковорода у контексті світової і української культури. *Літературна Україна*. 2006. № 34. С. 7.
383. Томенко М. Сковородинівська Україна: Як вивчати, популяризувати і шанувати великого українця. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 149–152.
384. Тютюнник Л. В. Г. С. Сковорода і Київська Академія. *Класична педагогіка і філософія в світлі сучасних завдань шкільної і вузівської словесності* : у 2-х ч. / Одеський держ. пед. ін-т, Білгород-Дністров. пед. училище. Одеса, 1993. Ч. 1. С. 55–56.

385. Ушкалов Л. Сковорода та Україна. *Есеї про українське бароко* / Л. Ушкалов. Київ, 2006. С. 133–161. (Висока полиця).
386. Ушкалов Л. **Сковорода** та Україна: варіації на тему Дмитра Чижевського. *Збірник Харківського історико-філологічного товариства*. Харків, 2004. С. 163–184. (Нова серія ; Т. 10).
387. Ушкалов Л. Три завваги про українськість Г. Сковороди. *Філософська думка*. 2002. № 5. С. 108–127.
388. Хижняк З. І. Г. С. Сковорода і Київська Академія. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. 163–165.
Важливим для формування світогляду Сковороди було навчання його в Києво-Могилянській академії (1738-1750 рр.).

Г. С. Сковорода та Полтавщина

389. Беседіна Н. В. Увічнення пам'яті Григорія Сковороди на Полтавщині. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : Матеріали міжвузівської наук.-практ. конф. (Полтава, 10-11 грудня 2002 р.) / Полтав. обл. держ. адмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка; за ред. В. О. Пашенка та ін. Полтава, 2002. С. 123–127.
390. Бровар Д. Вшановують пам'ять видатного земляка. *Літературна Україна*. 2002. 12 груд. С. 1.
Г. С. Сковорода в Лохвиці.
391. Булда М. Навіть викарбувані на камені твердження спростовуються / розмову вів Микола Петрушенко. *Голос України*. 2022. 15 черв. (№ 123). С. 9.
Микола Булда працює директором Публічної бібліотеки в Чорнухах і скворородинознавство – одна з наріжних тем його досліджень.
392. Булда М. Та не забудьте пом'янути Григорія Варсаву... *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2006. № 7/8. С. 148–154.
Розділ із нової науково-популярної книжки "Мудрець з Чорнухинського краю" про Григорія Сковороду, видану земляками видатного філософа.
393. Вітрич Л. Услід за Сковородою. *Зоря Полтавщини*. 2011. № 195/197. С. 5.
У Чорнухах відбулося літературно-мистецьке свято "Благословенні ви, сліди мандрівника Сковороди" в ньому взяв участь ректор Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка та ансамбль "Жива вода" ім. Павла Бакланова факультету філології та журналістики Полтавського педагогічного університету.

394. Власенко С. Стежками Полтавщини. *Берегиня*. 2007. № 1. С. 18–20.
Про Григорія Сковороду.
395. Горбань І., Разумович С. Чорнухинська Сковородіана. *Зоря Полтавщини*. 2012. № 97. С. 1.
Всеукраїнська науково-практична конференція "Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі" відбулася в Чорнухах на Полтавщині.
396. Дуб Григорія Сковороди. *Літературна Україна*. 2012. № 13. С. 13.
Дуб Григорія Сковороди росте поблизу села Більськ Котелевського району Полтавської області на території Більського городища.
397. Загайко П. Два славетних полтавці. *Комсомолець Полтавщини*. 1972. 30 листоп.
І. Котляревський і Г. Сковорода на Полтавщині.
398. Капушта І. Де ж народився Григорій Сковорода. *Комсомолець Полтавщини*. 1972. 5 жовт. С. 4.
399. Ключко В. В. Рідні пенати Григорія Сковороди. *Козацькі старожитності Полтавщини* : зб. наук. праць / Упр. культ, Полтав. обл. держ. адмін.; Центр охорони та дослідж. пам'яток археології. Полтава, 1993. Вип. 1. С. 58–61.
У статті стверджується, що батьківщина відомого філософа – Чорнухи.
400. Коротенко В. До питання про родовід та родинні зв'язки Григорія Сковороди (за документами Державного архіву Полтавської області). *Край*. 2011. 1 (81). С. 15.
401. Коцюмаха В. Видатні та відомі митці Полтавщини. *Імідж сучасного педагога*. 2002. № 6/7. С. 74.
Г. Сковорода на Полтавщині.
402. Наливайко І. Народний любомудр. [Г. С. Сковорода]. *Добромисл*. 1993. № 1. С. 60–63.
403. Наливайко І. Український Сократ із Чорнух. *Зоря Полтавщини*. 2012. № 176. С. 3.
404. Пільгук І. Рідна борозна. *Зоря Полтавщини*. 1971. 14 бер. С. 2.
Г. Сковородна на Полтавщині.
405. Посухов В. Посібник любові до рідного краю. *Зоря Полтавщини*. 2015. 7 лип. (№ 91/92). С. 3.
Доробок директора Чорнухинської районної бібліотеки Миколи Івановича Булди "Край Григорія Сковороди".
406. Ротач П. Г. Сковорода в Лубнах. *Комсомолець Полтавщини*. 1967. 3 груд. С. 2.
407. Сагач Г. Благословенне село Чорнухи, що на Полтавщині, – колиска Григорія Сковороди. *Божий світ і ми: скрижалі Слова* / Г. М. Сагач ; КВНЗ

- "Херсон. акад. неперервної освіти" Херсон. обл. ради. Херсон, 2013. С. 129–135.
408. Сагач Г. М. Проща на батьківщину українського Перворозума. *Постметодика*. 2010. № 2. С. 54–57.
Селище Чорнухи на Полтавщині – батьківщина Григорія Сковороди.
409. Самородов В. "Сад Божественних рослин" з'явився в Полтаві. *Вечірня Полтава*. 2022. 7 груд. (№ 44). С. 8.
До 300-річчя від дня народження Григорія Сковороди одна із локацій дендропарку Полтавського аграрного університету отримала таку назву.
410. Самсоненко С. Це наша пам'ять. *Комсомолец Полтавщини*. 1972. 31 жовт.
По сквородинівських місцях Полтавщини.
411. Слідами Григорія Сковороди. *Слово Просвіти*. 2013. № 45. С. 14.
412. Степаненко М. Постаць Григорія Сковороди на сторінках "Полтавіки" ("Полтавської енциклопедії"). *Постаць Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 200–216.
413. Хомкіна Л. І славимо Сковороду. *Зоря Полтавщини*. 1995. 21 верес. С. 4.
Літературно-мистецьке свято "Благословенні ви, сліди мандрівника Сковороди" в Чорнухах.
414. Шибанов Г. Благословенні ви, сліди мандрівника сквороди. *Зоря Полтавщини*. 1992. 22 верес. С. 2.
У Чорнухах відбулося велике літературно-мистецьке свято з нагоди славетного земляка.
415. Шупта Д. Чи бували Сковорода й Шевченко в Курінці? (гіпотеза). *Постаць Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 червня 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 273–277.
Курінька — село в Україні, Чорнухинському районі Полтавської області.

Світогляд Г.С. Сковороди (історичні, релігійні та суспільно-політичні погляди)

416. Барабаш Ю. Богослов? Мистик? Атеист? *Наука и религия*. 1988. № 2. С. 43–45; № 3. С. 42–44; № 4. С. 36–38.
Религиозные взгляды Г. Сковороды. Главы из книги Ю. Барабаша "Знаю человека".
417. Береговий М. Н. Коло ідейного спілкування Г. С. Сковороди в 40-50-х роках XVIII ст. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 203–206. (Філософія України).
418. Білич Г. А. Суспільно-політичні погляди Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722–1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 30–33.
419. Білич Г. А. Світогляд Г. С. Сковороди. Київ : Вид-во КДУ, 1957. 112 с.
420. Бондар І. Аналогії між віросповідними ідеями лютеранства та релігійними поглядами Г. С. Сковороди. *Філософські обрії*. 2009. № 22. С. 188–203. URL:
<http://dSPACE.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/939/1/Bondar.pdf>.
421. Ваврик П. Короткий аналіз шляхів пізнання за Григорієм Сковородою. *Академический летописец*. 2019. № 1. С. 44–47.
422. Васянович Г. Філософсько-богословські погляди у творчості Григорія Сковороди. *Вибрані твори* : у 7 т. / Г. П. Васянович ; передм. авт. ; Львів. наук.-практ. центр ін-ту професійно-техн. освіти НАПН України. Львів, 2015. Т. 7 : Збірник наукових праць. С. 6–24.
423. Верба Г. До Сковороди істинного. *Рідна школа*. 2002. № 7. С. 71–74.
Світогляд Г. Сковороди.
424. Войтюк А. "Поетичний сад" українського Сократа. *Віче*. 1995. № 1. С. 153–157.
Релігійні погляди Г. Сковороди.
425. Войтюк А. Григорій Сковорода: " Я доповнюю цим історію, а не руйную". *Віче*. 2004. № 11. С. 69–73.
Філософські та історичні погляди Г. Сковороди.
426. Глускін В. Християнська мораль у творчості Григорія Сковороди. *Формування основ християнської моралі в процесі духовного відродження України* : матеріали наук.-практ. конф. / Нац. АН України, Острозьке від-ня ін-ту укр. археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського, Острозький Вищий Колегіум нац. ун-т "Кієво-Могилянська Акад.". Острог, 1995. Кн. 2 : Статті, доповіді, виступи. С. 47–54.

427. Глядкий С. О. Світоглядний аспект релігійно-містичних поглядів Г. С. Сковороди. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 року. Полтава, 1994. С. 28–32.
428. Головаха І. П. Оцінка загальносвітоглядної позиції Г. С. Сковороди в історико-філософських дослідженнях. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 92–100.
429. Головаха І. П. Оцінка загальносвітоглядної позиції Г. С. Сковороди в історико-філософських дослідженнях. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 7–10.
430. Головащенко С. І. Взгляд на "Жену Лотову": библейская поэтика и поэтический экзегезис Григория Сковороды. *Труди Київської Духовної Академії* / Українська Православна Церква. Київ, 2013. № 18. С. 103–124.
431. Головащенко С. І. Біблійне коріння поетики Г. Сковороди та проблема його дослідження в КДА. *Наукові записки. Філософія та релігієзнавство*. Київ, 2003. Т. 21. С. 37–49.
432. Горбач Н. Поняття Бога в творчій спадщині Г. Сковороди. *Історія релігій в Україні* : Праці XII-ї міжнар. наук. конф., (Львів, 20-24 травня 2002 р) / Ін-т релігієзнавства, філія Львівського музею історії релігії, Львів. від-ня ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, від-ня релігієзнавства ін-ту філософії ім. Г. Сковороди. Львів, 2002. Кн. II. С. 348–356.
433. Григорчук Ю. Образи Христа й Богородиці в поезії **Григорія Сковороди** і Віри Вовк. *Слово і час*. 2022. № 5. С. 43–54.
434. Грушевський М. Друга половина XVIII ст. Г. Сковорода. *З історії релігійної думки на Україні* / М. Грушевський. Київ, 1992. С. 116–127.
435. Дігтяр С. І. Естетичні погляди Г. С. Сковороди. *Українське літературознавство* : міжвідом. респ. збірник / відп. ред. І. І. Дорошенко. Львів, 1982. Вип. 39. С. 32–40.
436. Драч І. Духовний меч Григорія Сковороди. *Духовний меч* : літ.-критичні ст. / І. Драч. Київ, 1983. С. 5–52.
437. Драч І. Духовний меч Григорія Сковороди. *Духовний меч* : лит.-крит. ст. и эссе / И. Ф. Драч ; вступ. ст. В. Огнева. Москва, 1988. С. 9–65.
438. Духовний золотослів Григорія Сковороди. Біблійні афоризми, духовні повчання з творів Г. С. Сковороди. *Божий світ і ми: скрижалі Слова* / Г. М. Сагач ; КВНЗ "Херсон. акад. неперервної освіти" Херсон. обл. ради. Херсон, 2013. С. 189–203.
439. Євдокименко В. Ю. Г. С. Сковорода і суспільно-політична думка на Україні. *Філософська думка*. 1972. № 5. С. 35–43.

440. Захарченко М. В. Соціологічні погляди Григорія Сковороди. *Соціологічна думка України*: навч. посіб. для студентів вузів / М. В. Захарченко та ін. Київ, 1996. С. 133–144. (Трансформація гуманіт. освіти в Україні).
441. Зеньковский В. В. XVIII век. Перелом в церковном сознании. Философия Г. Сковороды. *История русской философии* / В. В. Зеньковский. Ленинград, 1991. Т. 1, ч. 1. С. 64–81. (Философское наследие России).
Г. Сковорода как религиозный мыслитель, антропология Сковороды, метафизика, этика, оценка философии Г. Сковороды.
442. Іваньо І. В. Питання історико-філософської оцінки спадщини Г. С. Сковороди. До 250-річчя від дня народження мислителя. *Філософська думка*. 1972. № 3. С. 18–29.
443. Колодний А. "Бог біля тебе, з тобою, в тобі є..." : філософська релігійність Григорія Савовича Сковороди. *Людина і світ*. 1994. № 9. С. 2–5.
444. Колодний А. Григорій Сковорода як виразник релігійного духу українства. *Релігійне життя України в особах його діячів і дослідників* : монографія / А. М. Колодний ; Укр. Асоціація Релігієзнавців, Від-ня релігієзнавства ІФ НАН України, Координаційна Рада з релігієзнавства країн Схід. і Центр. Європи. Київ, 2017. С. 348–371.
445. Конон В. М. Деякі гуманістичні джерела світогляду Г. С. Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 100–105.
446. Кравченко П. А. Світоглядні ідеї філософської епістолярії Г. С. Сковороди 1785–1794 рр. *Тези доповідей і повідомлень другої Полтавської наукової конференції з історичного краєзнавства* / ПДП ім. В. Г. Короленка; Полтав. обл. організац. укр. тов-ва охорони пам'яток історії та культури; Полтав. наук. тов-во краєзнавців; Полтав. обл. від. укр. фонду культури; Полтав. обл. краєзнавчий музей; Полтав. обл. орг-ція тов-ва "Знання". Полтава, 1991. С. 4–5.
447. Лахно О. П. Третій світ Григорія Сковороди. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвузівської наук.-практ. конф. (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. обл. держ. адмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 111–114.
До проблеми релігійності мандрівного філософа.
448. Левченко Н. Образ Бога в екзегетичній практиці Григорія Сковороди. *Від бароко до постмодерну*. Харків, 2003. Т. 2. С. 74–80.
449. Лила М. Християнський портрет Г. С. Сковороди. *Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького педагогічного університету імені Григорія Сковороди*. Переяслав-Хмельницький, 2005. Спец. вип. С. 68–74.

450. Марков А. Григорій Сковорода і "святе письмо". *Людина і світ*. 1968. № 7. С. 39–42.
451. Милусь В. Релігійна філософія Григорія Сковороди. *Історія релігій в Україні* : науковий щорічник. 2008 рік / Ін-т релігієзнавства, філія Львів. музею історії релігії, Львів. відділення ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, Відділення релігієзнавства ін-ту філософії ім. Г. Сковороди. Львів, 2008. Кн. II. С. 236–242.
452. Нічик В. М. Проблема Бога і світу в творах Г. С. Сковороди. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 69–79. (Філософія України).
453. Огородник І. В., Огородник В. В. Україна і просвітництво. Філософія Г. Сковороди. *Історія філософської думки в Україні* : курс лекцій : навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вузів / І. В. Огородник, В. В. Огородник. Київ, 1999. С. 251–264.
454. Паласюк Г. Державна церква у трактуванні Г. Сковороди. *Історія релігій в Україні* : Тези повідомлень VI Міжнародного круглого столу, (Львів, 3-8 трав. 1995 р.) / Ін-т релігієзнавства, філія Львівського музею історії релігії, Львівське відділення Ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, Ін-т філософії НАН України. Львів, 1996. С. 165–166.
455. Петров В. До характеристики філософського світогляду Г. Сковороди. *Хроніка 2000*. 2000. Вип. 39/40. С. 587–602.
456. Петровська Н. А., Кредісов А. І. Соціально-політичні та економічні погляди Г. Сковороди. *Історія економічної думки України* : навч. посіб. / Р. Х. Васильєв, Л. П. Горкіна, Н. А. Петровська та ін. Київ, 1993. С. 44–47.
457. Пільгук І. І. Поет-мислитель. Естетичні погляди Г. Сковороди. *У пошуках художньої правди* : вибр. статті / І. І. Пільгук. Київ, 1969. С. 3–32.
458. Пільгук І. Поет-мислитель. Естетичні погляди Г. Сковороди. *Поезії* / Г. С. Сковорода ; упоряд. В. В. Яременко. Київ, 1971. С. 3–47.
459. Повторева С. Інтерпретація символізму Біблії у творчості Г. Сковороди і сучасний філософсько-теологічний дискурс. *Історія релігій в Україні* : науковий щорічник. 2008 рік / Ін-т релігієзнавства-філія Львів. музею історії релігії, Львів. відділення ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, Відділення релігієзнавства ін-ту філософії ім. Г. Сковороди. Львів, 2008. Кн. II. С. 285–291.
460. Поліщук Н. Національний чинник християнської етики Г. Сковороди. *Формування основ християнської моралі в процесі духовного відродження України* : матеріали наук.-практ. конф. / Нац. АН України, Острозьке від-ня ін-ту укр. археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського,

- Острозький Вищий Колегіум нац. ун-т "Києво-Могилянська Акад.". Острог, 1995. Кн. 1. С. 33–35.
461. Польська О. Майстер-клас за Сковородинським світоглядно-педагогічним принципом "Пізнай себе". *Українська мова і література в школі*. 2021. № 4. С. 26–29.
462. Пригодій С. М. Бог і світ у Р. Емерсона, **Г. Сковороди** та П. Юркевича, Г. Торо. *Українська філософія серця та американський трансценденталізм* : монографія / С. М. Пригодій ; Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2002. С. 84–100.
463. Пригодій С. М. Кільце, антитетика, аналогії у **Г. Сковороди** та Р. Емерсона. *Українська філософія серця та американський трансценденталізм* : монографія / С. М. Пригодій ; Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2002. С. 101–117.
Трактат "Кільце"(1774 р.).
464. Радько Г. Давидові псалми – джерело для творчої інтерпретації світосприйняття **Г. Сковородою** та Д. Павличком. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 175–186.
Релігійні погляди Г. Сковороди та Д. Павличка.
465. Радько П. Г., Тягло Є. І. Погляди Г. С. Сковороди на громадянське суспільство. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 37–39.
466. Редько М. Світогляд Г. С. Сковороди. Львів : Вид-во Львівського ун-ту, 1967. 264 с.
467. Рик М. С. Символізм у творчості Г. Сковороди: релігієзнавчий аналіз : автореф. дис. ... канд. філософ. наук : 09.00.11 / наук. керівник О. І. Предко ; Київ. нац. ун-т імені Т. Шевченка. Київ, 2019. 18 с.
468. Салига Т. Релігійність світогляду Г. С. Сковороди. *Імператив. Літературознавчі статті, критика, публіцистика* / Т. Ю. Салига. Львів, 1997. С. 75–76.
469. Сарбей В. Г. Історичні погляди Г. С. Сковороди. *Український історичний журнал*. 1972. № 11. С. 54–62.
470. Сас П. М. Суспільно-політичний та соціальний ідеал Г. С. Сковороди. *Феодалізм на Україні* : зб. наук. праць / ред.: В. А. Смолій. Київ, 1990. С. 177–193.
471. Сивокінь Г. Григорія Сковорода як читач Біблії. *Слово і час*. 1993. № 9. С. 11–16.
472. Сирцова О. Притча і міф в історіософії Г. Сковороди. *Київська старовина*. 1995. № 3. С. 56–64.

473. Скринник М. Ідейне підгрунття українського романтизму. *Записки Наукового Товариства імені Т. Шевченка* / ред. тому О. Купчинський ; Наукове т-во імені Т. Шевченка у Львові. Львів, 1991. Т.СХХІІ : Праці історико-філософської секції. С. 201–215.
Світогляд Г. С. Сковороди
474. Стадниченко В. Єретик Сковорода. *Дзеркало тижня*. 2002. № 46. С. 23.
Релігійні погляди Г. Сковороди.
475. Стратій Я. М. Концепція Бога у філософії Г. С. Сковороди та її зв'язок з попереднім розвитком української думки. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 79–90. (Філософія України).
476. Сулима В. Релігійні твори і життєва філософія Григорія Сковороди. *Біблія і українська література* : навч. посіб. / В. І. Сулима. Київ, 1998. С. 151–173.
477. Табачников І. А. Філософські і суспільно-політичні погляди Г. С. Сковороди. *З історії суспільно-політичної та філософської думки на Україні*. Київ, 1956. С. 19–64.
478. Ткаченко Л. Григорій Сковорода: екзистенційні доміанти життєтворення. *Рідна школа*. 2014. № 11. С. 64–69.
479. Ткаченко О. О. До характеристики світогляду Г. С. Сковороди. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 99–107. (Філософія України).
480. Ушкалов Л. Сковорода і візантійське богослів'я. *Філософська думка*. 2014. № 5. С. 62–72.
481. Христокін Г. Проблема самопізнання в релігійній філософії Григорія Сковороди. *Історія релігій в Україні* : тези повідомлень Міжнар. V круглого столу, (Львів, 3-5 трав. 1995 р.). Київ ; Львів, 1995. Ч. 4. С. 479–481.
482. Цехмістро Н. Я. Еволюція суспільно-політичних поглядів Г. Сковороди в 60–80-х роках. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. обл. держ. адмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; за ред. В. О. Пашенка та ін. Полтава, 2002. С. 42–45.
483. Черноморець Ю. Християнський платонізм Григорія Сковороди. *Філософська думка*. 2014. № 5. С. 88–97.
484. Чорний О. Світ Григорія Сковороди. *Сіверський літопис*. 2003. № 1. С. 169–170.
485. Шабліовський Є. Поборник рівності і братерства. [Г. Сковорода]. *Літературна Україна*. 1972. 1 груд. С. 3.
486. Шебітченко А. П. До питання про формування світогляду Г. С. Сковороди. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присв.

- 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 68–70.
487. Шибітченко А. П. Світоглядна позиція Г. С. Сковороди. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. обл. держ. адмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; за ред. В. О. Пашенка та ін. Полтава, 2002. С. 38–42.
488. Шевченко В. Григорій Сковорода і префігуральна екзегеза Біблії. *Філософська думка*. 2014. № 5. С. 98–109.
489. Шевчук В. Ідея простоти в елітарному світогляді Григорія Сковороди. *Україна. Наука і культура* / НАН України. Тов-во "Знання" України. Київ, 1993. Вип. 26/27. С. 86–93.
490. Якубін О. Чи є зв'язок між світо-містом Сковороди і світо-миром Гальтунга? *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 175–178.
491. Яременко І. Філософські, етичні та релігійні погляди **Г. С. Сковороди** з точки зору Дмитра Чижевського. *Переяславська земля і світ людини*. Переяслав-Хмельницький, 1998. С. 203–208.

Григорій Сковорода як філософ

492. Андреева Т. Т., Андреева А. П. Філософія здоров'я Григорія Сковороди. *Педагогіка здоров'я* : зб. наук. праць II Всеукр. наук. практи. конф., присвяченої 290-річчю з дня народження Г. С. Сковороди, (Харків, 7 квіт. 2012 р.) / голов. ред. І. Ф. Прокопенко ; Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2012. С. 23–26.
493. Анкудинова О. В. Інтерпретація філософії **Г. Сковороди** у повісті М. С. Лєскова "Заячий ремиз". *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 64–67.
494. Афоризми Григорія Сковороди. До 290-річчя від дня народження філософа. *Українське слово*. 2012. № 49. С. 16.
495. Афоризми мандрівного філософа. *Слово Просвіти*. 2012. № 51. С. 10. *Афоризми філософа Григорія Савича Сковороди*.
496. Багалій Д. І. Загальна філософська концепція Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Г. С. Сковорода* / Д. І. Багалій. Харків, 1926. С. 355–374.
497. Багалій Д. І. Загальна філософська концепція Г. С. Сковороди, вивчення з його творів. *Український мандрований філософ Григорій Сковорода* / Д. Багалій. Київ, 1992. С. 442–445. (Спадок).
Частина II. 5-й розділ : філософія Г. Сковороди, його віра і навпаки,

- його релігійні погляди, практична філософія, теорія виховання, розуміння Біблії, значення особи і філософії Г. Сковороди для сучасності.*
498. Багалій Д. І. Зміст філософських творів Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Г. С. Сковорода* / Д. І. Багалій. Харків, 1926. С. 226–269.
499. Багалій Д. І. Зміст філософських творів Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Григорій Сковорода* / Д. Багалій. Київ, 1992. С. 266–317. (Спадок).
Частина II. 2-й розділ : філософські твори Г. Сковороди та їх реєстр, твори, що стоять на межі філософських і літературних, педагогічні твори літературного характеру.
500. Багалій Д. Погляди на науку Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Григорій Сковорода* / Д. Багалій. Київ, 1992. С. 380–421. (Спадок).
Частина II. 4-й розділ : погляди його сучасників і колишніх біографів, оцінка філософії Г. Сковороди дослідниками
501. Багалій Д. І. Український філософ Григорій Савич Сковорода. *Прапор*. 1989. № 8. С. 119–126.
502. Барабаш Ю. Григорій Сковорода и традиция "Мандров". *Вопросы литературы*. 1988. № 3. С. 86–110.
503. Барабаш Ю. Жестокий век. Григорий Сковорода : восемь строк в контексте истории. *Литературное обозрение*. 1988. № 10. С. 68–74.
Главы из книги "Знаю человека...".
504. Барабаш Ю. Из жизни "странного человека". Григорий Сковорода : "мандры" или Странствия. *Москва*. 1988. № 2. С. 186–197.
505. Билыч Т. А. Г. С. Сковорода выдающийся украинский философ XVIII века. Киев : КГУ, 1953. 37 с.
506. Бичко А. К. Класична доба української філософії. *Філософія. Курс лекцій* : навч. посіб. для студ. вузів / І. В. Бичко, В. Г. Табачковський, Г. І. Горак, М. П. Бузький. Київ, 1994. С. 246–287.
Г. Сковорода – засновник української класичної філософії.
507. Білоус П. Спроба похитнути канон. Про постмодерне читиво і "розпусника" Сковороду. *Українська літературна газета*. 2012. № 6. С. 15.
508. Бова В. Позачасовість та позапросторовість ідеї "сродності" Григорія Сковороди у соціоосвітньому просторі. *Рідна школа*. 2015. № 11/12. С. 68–71.
509. Бондаревська І. А. Ідентичність як проблема в філософії Григорія Сковороди. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : Матеріали міжвузівської наук.-практ. конф. (Полтава, 10-11 грудня 2002 р.) / Полтав. обл. держ. адмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 9–12.
510. Бондаревська І. Проблема початку і філософське обґрунтування у Григорія Сковороди. *Філософські обрії*. 2002. № 8. С. 3–15.

511. Вакуліна В. М., Пономарьов Ю. Ю. Двоїстий характер людського буття і антитетична філософія Г. С. Сковороди. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 8–11.
512. Васянович Г. Григорій Сковорода – засновник української класичної філософії. *Збірник наукових праць* : у 6 т. / Г. П. Васянович ; Львів. наук.-практ. центр ін-ту професійно-техн. освіти НАПН України, Львів. держ. фінансова акад. Львів, 2012. Т. 6. С. 22–31.
513. Вільчинська С. Топос українського кордологізму. *Філософська думка*. 2007. № 5. С. 84–103.
Історія української філософії. Топос кордологізму – це простір незмінної близькості форм і принципів антропологічного пізнання української філософії.
514. Гадацький В. Дисидент **Сковорода** і конформіст КаSTRUЛЯ. *Людина і політика*. 2003. № 3. С. 151–155.
Філософія Г. Сковороди.
515. Гадацький В. І. Дисидент **Сковорода** і конформіст КаSTRUЛЯ. *Вісник Харківського національного університету. Наука, культура, постмодерн* / Харків. нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. Харків, 2003. Т. 579. С. 61–66. (Теорія культури і філософія науки).
516. Гнатюк Л. Філософія слова Григорія Сковороди. *Українська мова*. 2002. №1. С. 63–70.
517. Говір М. Зустріч з мудрецем. *Комсомолець Полтавщини*. 1969. 11 листоп. С. 4.
518. Гойда О. Ментальність козацтва у заповітах Сковороди. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 груд. 1994 р. Львів, 1996. С. 26–29.
519. Головин А. И. "Материальное" в потоке сознания. Научный термин как интегративный фактор в философско-литературном творчестве **Г. Сковороды** и Т. Шевченка. *Вестник Харьковского государственного университета* / МО Украины. Харьков, 1993. № 379 : Концепция целостности. Проблема духовности в культуре и науке. С. 52–57.
520. Горський В. С. Філософія Григорія Сковороди і просвітницька філософія другої половини XVIII ст. *Історія української культури* : у п'яти томах / за ред. В. А. Смолія. Київ, 2003. Т. 3 : Українська культура другої половини XVII-XVIII ст. С. 611–24.
521. Горський В. С. Філософія Григорія Сковороди. *Історія української філософії* : курс лекцій для студентів вузів / В. С. Горський. Київ, 1996. С. 84–104.
522. Горський В. С. Філософія Григорія Сковороди. *Історія української філософії* : навч. посіб. для студ. вузів / В. С. Горський ; 4-е вид. допов. Київ, 2001. С. 101–125.

523. Григорій Сковорода. *Український пантеон* / С. П. Сегеда ; передм. автора. Київ, 2013. С. 126–129.
524. Гринів О. Філософія Г. Сковороди на тлі слов'янської духовності у дослідження І. Мірчука. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 груд. 1994 р. Львів, 1996. С. 71–76.
525. Гром'як Р. Т. Єдність і взаємозумовленість поетичної і філософської творчості Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 15–17.
526. Гром'як Р. Т. Єдність поетичної і філософської творчості Г. С. Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 143–147.
527. Дашкевич В. Мислитель-народолюбець. *Зоря Полтавщини*. 1969. 8 листоп. С. 4.
528. Денисенко А. Мандрівник-філософ Григорій Сковорода. *Історичний календар* : наук.-попул. та літературний альманах: навч. посіб. студ. гуманіт. ф-тів вузів, викладачам іст. і народознав., учням середніх та спец. середніх закл. України / упоряд.: А. Денисенко, В. Туркевич. Київ, 1996. Вип. 3 : 1997. С. 367–368. (Пам'ять століть. Спец. випуск ; № 4-6/96).
529. Деркач Б. А. Народний філософ, поет-гуманіст. *Вибрані твори* / Г. С. Сковорода ; упоряд. Б. А. Деркач. Київ, 1971. С. 5–22. (Шкільна бібліотека).
530. Дігтяр С. І. Образи співбесідників та їх роль у бабаївському циклі філософських діалогів Г. Сковороди. *Українське літературознавство* : міжвідом. респ. збірник / відп. ред. І. І. Дорошенко. Львів, 1973. Вип. 18. С. 103–109.
531. Долан Л. Теорія внутрішнього голосу Григорія Сковороди та її застосування в гіпнотерапевтичному відпочинку: клінічний підхід. *Психологія і суспільство*. 2017. № 3. С. 59–85.
532. Дубров Я. Від дуалістсько-пантеїстського філософського вчення **Г. Сковороди** через трилістсько-інтераціоналістський світогляд К. Поппера до аксіоматичної панфілософії триалізму. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 груд. 1994 р. Львів, 1996. С. 145–154.
533. Єрмак О. П., Юрас І. І. Антропоцентризм філософсько-педагогічної концепції Г. С. Сковороди. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа. 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 39–41.

534. Зінченко Н. Філософські ідеї **Григорія Сковороди** у творчій практиці Івана Нечуя-Левицького. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 69–74.
535. Иваньо И. В. Г. С. Сковорода и русская философская культура XVIII в. *Идейные связи прогрессивных мыслителей братских народов. XVII–XVIII вв.* / АН УССР. Ин-т философии. Киев, 1978. С. 145–162.
536. Иваньо І. В. Про стиль філософських творів Г. Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 147–156.
537. Иваньо І. В. Проблеми жанрової специфіки філософських творів Г. С. Сковороди. *Філософська думка*. 1972. № 5. С. 84–92.
538. Іщенко Ю. Деякі паралелі барокового та постмодерного дискурсу. *Філософська думка*. 2006. № 5. С. 91–109.
539. Йосипенко С. Філософія, релігія, модерність Григорія Сковороди. З виступу на VI Академічній дискусії. *Дивослово*. 2013. № 5. С. 51–52.
540. Йосипенко С. Л. Філософія Григорія Сковороди: проблеми, напрями історія досліджень. *Наука і суспільство*. 2012. № 11/12. С. 8–15.
541. Капітон В. П. Замітки про філософію Г. Сковороди і про сьогодення суще. *Монастирський острів*. 1994. № 2. С. 61–75.
542. Кирилюк О. С. Який світ ловив українського мудреця? Четвертий "мір" та полімондіальний контекст філософії Г. Сковороди. *Гілея* : наук. вісник : зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Вашкевич ; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ, 2014. Вип. 85 (№ 6) : Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки. С. 205–210.
543. Клецова С. Ідея теозису в філософії Г. С. Сковороди та в духовній спадщині діячів Братського руху. *Історія релігій в Україні* : Тези повідомлень VII Міжнародного круглого столу, (Львів, 12-14 трав. 1997 р.) / Ін-т релігієзнавства - філія Львівського музею історії релігії, Львівське відділення Ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України. Львів, 1997. С. 90–92.
544. Коваль С. Філософія Григорія Сковороди на тлі сучасності. *Українська мова та література*. 2005. № 18. С. 31–32.
545. Козій Д. Три аспекти самопізнання у Сковороди. *Хроніка 2000*. 2000. Вип. 39/40. С. 475–487.
546. Кононенко Т. Історіографія парадигм українознавства як передумова українознавчо-філософського дослідження спадщини Г. Сковороди. *Українознавство*. 2011. № 2. С. 102–110.

547. Кравченко П. А. Місце Г. С. Сковороди в історії української філософії. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. облдержадмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 3–9.
548. Кравченко П. А. Соціокультурний потенціал парадигмальності спадщини Г. С. Сковороди як засновника української класичної філософії. *Педагогічна україністика* : наук. альманах / гол. ред. А. М. Бойко ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Від. пед. україністики. Полтава, 2016. Вип. 1. С. 34–48.
549. Красицький Д. З одного джерела. [Про філософські погляди Г. Сковороди]. *Людина і світ*. 1972. № 10. С. 26–28.
550. Куцепал С. В., Сіпіна О. Д. Категорія "сродної праці" у філософії Г. С. Сковороди. *Актуальні проблеми дослідження філософської культури східних слов'ян 11-18 ст.* : матер. 8 міжнар. наук. конф. присвяченої 270-літтю від народж. Г. С. Сковороди / Ін- філос. АН України; ПДП ім. В. Г. Короленка. Полтава, 1993. С. 120.
551. Лелітка С. "Не той дурний, хто не знає, але той, хто знати не хоче". *Зоря Полтавщини*. 2020. 1 груд. (№ 85). С. 7.
Афоризми Григорія Сковороди.
552. Ленська С. Рецепція філософських поглядів **Г. С. Сковороди** у творчості Гр. Тютюнника. *Актуальні проблеми літературознавства* : зб. наук. праць / ред. В. А. Мелешко ; Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2006. С. 48–55.
553. Лисак М. С. Зі спостережень над сатиричним елементом у філософських трактатах Г. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 38–40.
554. Лисий В. Г. Сковорода про самопізнання та призначення філософії. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 грудня 1994 р. Львів, 1996. С. 130–132.
555. Луців Л. Григорій Сковорода і його філософія. *Альманах українського народного союзу* : Річник 62-ий. Джерзі Сіті-Нью Йорк, 1972. С. 27–58.
556. Макаренко О. Г., Анікеєва Т., Литус О. Релігійно-філософські та психологічні аспекти творчості Григорія Сковороди. *Соціальна психологія*. 2011. № 3. С. 183–191.
557. Марков А. П. Видима і невидима натура у філософії Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 25–28.

558. Махун С. Практик істини [Г. С. Сковорода]. *Директор школи : газ.* 2003. № 9. С. 11. (Вкладка).
559. Мелентьєва Н. Л., Приступів П. Г., Романенко Т. І. Торуючи інтелектуальний шлях у майбутнє. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах.* 2002. № 6. С. 80–86.
Філософські погляди Г. Сковороди.
560. Мельник В. Григорій Сковорода – "національний філософ". До 290-річчя від дня народження. *Вісник Книжкової палати.* 2012. № 12. С. 35–36.
561. Мовчан Р. В. Григорій Сковорода: текст і контекст 1920-х років. *Український модернізм 1920-х: портрет в історичному інтер'єрі* / Р. В. Мовчан ; Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Київ, 2008. С. 94–109.
Філософські погляди Григорія Сковороди відносно ідейно-естетичним пошукам українського модернізму початку ХХ-го сторіччя.
562. Никитин В. В., Левченко Н. В. Мир ловил мене, но не поймал. Попытка истолкования автоэпитафии Григория Сковороды. *Университеты.* 2011. № 1. С. 42–48.
563. Никопольский Б. В. Украинский Сократ. *Исторический вестник.* 1895. № 4/5/6. С. 215–222.
564. Нічик В. М. Філософські попередники Г. С. Сковороди. *Філософська думка.* 1985. № 2. С. 69–80.
Про філософію Г. Сковороди, І. Франка, І. Котинського.
565. Нічик В. М., Романець А. В. Філософія Григорія Сковороди. *Історія філософії України : підруч. для студ. вузів* / М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, І. В. Бичко. Київ, 1994. С. 167–194.
566. Олексюк В. Григорій Сковорода – християнський філософ. *Християнська основа української філософії : вибрані твори* / В. Олексюк. Київ, 1996. С. 178–192.
567. Павленко Ю. Формування російської філософсько-історичної традиції Г. Сковороди. *Історія світової цивілізації : Соціокультурний розвиток людства: навч. посіб.* / Ю. В. Павленко. Київ, 1996. С. 101–102.
568. Піч Р. Про містику і метафізику у Григорія Сковороди. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 312–326. (Філософія України).
569. Плахотний О. Ф. Проблема свободи і відповідальності у філософії Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 36–38.
570. Погребенник В. Ф. Великий український мислитель Григорій Сковорода. *Науково-інформаційний вісник.* 2013. 4 (87). С. 49–53.

571. Попова Н. Просторові уявлення в філософській системі Г. С. Сковороди. *Другий міжнародний конгрес україністів : Доповіді і повідомлення. Історіографія українознавства, етнологія, культура*, (м. Львів, 22-28 серп. 1993 р.) / Міжнар. асоц. Україністів, АН України. Львів, 1994. Ч. 2 : Історія. С. 189–195.
572. Попович А. Антиномія "простоти істини" у філософії Григорія Сковороди. *Філософська думка*. 1972. № 5. С. 55–66.
573. Попович М. В. Григорій Сковорода на тлі філософсько-релігійних рухів своєї доби. *Наукові записки / Нац. ун-т "Києво-Могилянська Академія"*. Київ, 2003. Т. 22 : у 3-х ч., Ч.1 : Гуманітарні науки: Філологічні науки. Філософія та релігієзнавство. Теорія та історія культури. Історичні науки. С. 91–104.
574. Попович М. Сковорода, якого не зловив світ, і світ, який не зловив Сковороди. *Генеза*. 1995. № 1. С. 175–181.
Філософія Г. Сковороди.
575. Почтар К. Григорій Сковорода як символ мудрості української землі. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2007. № 8. С. 23–24.
576. Почтар К. Григорій Сковорода як символ мудрості української землі. *Історія в середніх і вищих навчальних закладах України*. 2006. № 7/8. С. 45–46.
577. Прасолов Є. Я., Джурка Г. Ф. Філософські погляди Г. С. Сковороди на природоохоронну роботу. *Екологія плюс*. 2008. № 2. С. 21–24.
578. Пригодій С. Кільце аналогії, антитека у **Г. Сковороди** й Р. Емерсона. *Слово і час*. 1999. № 12. С. 20–25.
Філософські погляди Г. Сковороди.
579. Присухін С. Класики української філософії: Григорій Сковорода. *Слово Просвіти*. 2021. 22-28 лип. (№ 29). С. 10–11.
580. Разуменко Т. Философия **Г. С. Сковороды** и ее отражение в романе М. А. Булгакова "Мастер и Маргарита". *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2000. № 2. С. 48–50.
581. Редько М. П. Видатний філософ-гуманіст. Київ, 1972. 48 с.
582. Редько М. П. Питання про вічність матерії у філософії Г. С. Сковороди / МВ і ССО УРСР, УДУ. Ужгород, 1963. 19 с.
583. Редько М. П., Дмитренко В. С. Просвітителі XVIII ст. **Г. С. Сковорода**, Я. П. Козельський. *Нарис історії філософії на Україні* / ред. колегія: Д. К. Остиянин (голова) та ін. Київ, 1966. С. 73–99.
584. Рик С. Феномен віри у філософських працях Григорія Сковороди. *Рідний край* : альманах Полтав. держ. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка / голов. ред. М. Степаненко. Полтава, 2013. № 2 (29). С. 115–119. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2875/1/Ryck.PDF>.

585. Рогович М. Теоретичні джерела філософії Г. Сковороди. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 грудня 1994 р. Львів, 1996. С. 161–173.
586. Романець В. А. Г. Сковорода (1722–1794). Феноменологія самопознання. *Історія психології епохи Просвітництва* : навч. посіб. / В. А. Роменець. Київ, 1993. С. 474–508.
587. Світло мудрості Г. Сковороди. *Трудове навчання в школі*. 2012. № 23. С. 45–47.
Афоризми українського філософа і письменника Григорія Савича Сковороди.
588. Семчишин М. Філософічна система Г. Сковороди. *Тисяча років української культури* : іст. огляд культ. процесу / М. Семчишин. Київ, 1993. С. 192–193.
589. Симич М. "Від Вишенського до **Сковороди**": радянські дослідження української філософії XVI–XVIII ст. *Філософська думка*. 2013. № 1. С. 71–81.
590. Скакун О. Питання держави і вправа в філософії Г. С. Сковороди. *Право України*. 1995. № 2. С. 49–51.
591. Сковорода Г. Вхідні двері до християнської доброчинності. *Філософська думка*. 2014. № 5. С. 7–18.
Філософські погляди Г. С. Сковороди.
592. Скринник З. Проблема свободи у філософії Г. Сковороди. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 груд. 1994 р. Львів, 1996. С. 61–65.
593. Скринник М. Раціоналістична та культурологічна традиції української національної філософії. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 груд. 1994 р. Львів, 1996. С. 88–96.
Г. Сковорода як філософ.
594. Слюсаренко І. Г., Гоженко Л. І. Загальнолюдські ідеали і цінності у філософії Г. Сковороди. *Г. С. Сковорода і сучасність* : Матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 14–15.
595. Стадниченко В. Мандрівний будитель народу. *Українська культура*. 2002. № 11/12. С. 29–31.
Г. Сковорода як філософ.
596. Степун О. Ім'я, що доторкнулося до Вічності. [Г. Сковорода]. *Новий колегіум*. 2002. № 1. С. 51–54.
597. Стеценко В. Богословсько-філософська спадщина Г. Сковороди та її сучасне значення. *Наука і цінності людського буття* : колективна монографія / за заг. ред. В. П. Мельника ; Львів нац. ун-т імені Івана Франка. Львів, 2015. С. 356–366.

598. Стогній І. П. Праця і мораль у спадщині Г. С. Сковороди. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 44–58. (Філософія України).
599. Табачников І. А. Філософські і суспільно-політичні погляди Г. С. Сковороди. *З історії суспільно-політичної та філософської думки на Україні*. Київ, 1956. С. 19–64.
600. Титаренко О. О. Вплив філософських поглядів **Г. С. Сковороди** на літературну концепцію роману М. О. Булгакова "Майстер і Маргарита". *Зарубіжна література в школі*. 2014. № 17/18. С. 43–48.
601. Тихолоз Б. Філософсько-поетична мариністика **Г. Сковороди** та І. Франка. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2003. № 6. С. 122–132.
602. Уткіна Н. Ф. Філософія Г. С. Сковороди та наука Нового часу. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972 : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження* / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 111–116.
603. Ушкалов Л. Від **Сковороди** – до Маркса, від Маркса – до Сковороди. *Слово і час*. 2016. № 12. С. 57–72.
604. Ушкалов Л. Метафізика Григорія Сковороди. *Український світ*. 1994. № 1/2. С. 6–7.
605. Ушкалов Л. В. Філософія свободи Сковороди на тлі українського бароко. *Сковорода, Шевченко, фемінізм...* : статті 2010-2013 років / Л. В. Ушкалов. Харків, 2014. С. 24–35.
606. Ушкалов Л. В., Марченко О. В. Нариси з філософії Григорія Сковороди. Харків : Основа, 1993. 160 с.
607. Федів Ю., Волинка Г. Жити велів "по натурі" і "сродності". *Віче*. 1994. № 11. С. 124–131.
Філософські шукання Г. Сковороди.
608. Философская мысль на Украине второй половины XVIII в. Г. С. Сковорода. *История философии* : в 4 т. / под. ред. М. А. Дынника. Москва, 1957. Т. 1. С. 650–654.
609. Філософія Г. Сковороди. *Філософія* : посіб. для студ. вузів / Є. М. Причепій, А. М. Черній, В. Д. Гвоздецький, Л. А. Чекаль. Київ, 2001. С. 230–235.
610. Філософія Григорія Сковороди / АН УРСР, Ін-т філософії. Київ : Наук. думка, 1972. 311 с.
611. Філософія Григорія Сковороди. *Історія філософії на Україні* : у 3 т. / голов. ред. колегія: В. І. Шинкарук, І. В. Бичко, М. М. Верніков, І. П. Головаха. Київ, 1987. Т. 1 : Філософія доби феодалізму. С. 377–384.
612. Філософія Сковороди. *Філософія* : навч. посіб. для студ. і аспірантів гуманіт. спец. вузів / за ред. І. Ф. Надольного. Київ, 1997. С. 175–179.

613. Хашдеу А. Завдання нашої доби: наука Григорія Савича Сковороди, єдиного руського філософа, в екзегетично-систематичному викладі. *Збірник Харківського історико-філологічного товариства*. Харків, 2002. С. 261–300. (Нова сер. ; Т. 9.).
Філософські погляди Г. С. Сковороди.
614. Хоменко Ю. Стежками філософа Григорія Сковороди. *Зоря Полтавщини*. 2019. 6 серп. (№ 60). С. 2.
615. Хоткевич Г. М. Григорій Савич Сковорода (український філософ) : короткий його життєпис і вибрані місця з творів та листів / Гуманітарно-літ. асоц. Г. Сковороди. Передрук з 1920 р. Харків : ГЛАС, 1997. 128 с. : іл. (Бібліотека ГЛАСу. Серія серій "Брильянт"). З нагоди 125-літньої річниці з дня смерті.
616. Хохлачов В. Український Сократ. *Вісник НАН України*. 1994. № 12. С. 73–83.
617. Храмова Л. М. Антропологізм філософії Григорія Сковороди. *Історія філософії у вітчизняній духовній культурі / Т-во рос. філософії при Українському філософ. фонді, Полтав. нац. техн. ун-т імені Юрія Кондратюка та ін. Полтава, 2014. С. 395–397. (Український часопис російської філософії. Вісник Товариства російської філософії при Українському філософському фонді ; Вип. 11).*
618. Чижевський Д. "Народився вдруге". *Наука і суспільство*. 1994. № 9/10. С. 13–16.
Фрагмент праці Д. Чижевського "Українська філософія" про філософію Г. С. Сковороди.
619. Чижевський Д. Григорій Сковорода. *Нариси з історії філософії на Україні / Д. Чижевський. Мюнхен, 1983. С. 35–63. (Український Вільний університет. Монографії ; ч. 34).*
Життя Г. Сковороди, як вираз його філософії. Теорія пізнання у Г. Сковороди.
620. Чижевський Д. Українська філософія. [Про Г. С. Сковороду]. *Українська культура : лекції за ред. Д. Антоновича / упоряд. С. В. Ульяновська. Київ, 1993. С. 167–189. (Пам'ятки історичної думки України).*
621. Чижевський Д. Філософія Г. С. Сковороди. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали : зб. наук. праць / АН України, Ін-т філософії ; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 237–248. (Філософія України).*
622. Чижевський Д. Філософія Г. Сковороди. *Хроніка 2000*. 2000. Вип. 39/40. С. 455–474.
623. Чижевський Д. Філософські твори : у 4-х т. / під заг. ред. В. Лісового; Ін-т філософії ім. Г. Сковороди НАН України; Наукове тов-во ім. Шевченка в Америці; Укр. вільна академія наук (США). Київ : Смолоскип, 2005. Т. 1 :

- Нариси з історії філософії на Україні. Філософія **Григорія С. Сковороди**. XXXVIII+402 с.
624. Чижевський Д. І. Філософія Г. С. Сковороди. Харків : Прапор, 2004. 272 с.
625. Чуб Д. Життя та філософські погляди Григорія Сковороди (1722–1794). *Люди великого серця* : статті, розвідки, спогади / Д.Чуб ; передм. Ю. Бойка. Мельборн, 1981. С. 13–34.
626. Шевченко В. І. Вчення про пізнання Г Сковороди. *Концепція пізнання в українській філософії* : курс лекцій для вузів / В. І. Шевченко. Київ, 1993. С. 98–108.
627. Шемшурина А. И. Г. С. Сковорода – первый философ на Руси. *Этическое воспитание*. 2006. № 3. С. 48–51.
628. Шинкарук В. І. Головні аспекти філософії Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722–1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 3–7.
629. Шинкарук В. Проблеми філософії культури у творчості Г. С. Сковороди. *Філософська і соціологічна думка*. 1995. № 1/2. С. 170–177.
630. Шинкарук В. И. Философское учение Г. С. Сковороды. К 250-летию со дня рождения. *Вопросы философии*. 1972. № 12. С. 112–118.
631. Шубенко Н. Одиссея мандрівного філософа. *Пані вчителька*. 2007. № 2. С. 48–52.

Філософська етико-гуманістична концепція Г. Сковороди

632. Бондар С. В. Щирість – чільний принцип життя і філософії Г. С. Сковороди. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; Відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 33–44. (Філософія України).
633. Бордукова Н. В. До проблем творчості Григорія Сковороди (Сковородинова етика в зарубіжних студіях останньої чверті ХХ ст.). *Наукові записки Харківського державного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. Харків, 1998. Вип. 4 (15). С. 3–17. (Літературознавство).
634. Головаха І. П., Стогній І. П. Філософ-гуманіст Г. С. Сковорода. Київ : Політвидав України, 1972. 76 с.
635. Головіна Н. Естетичні погляди Г. Сковороди в контексті сучасної культури. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчю від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 червня

- 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму".
Чорнухи, 2012. С. 30–35.
636. Дігтяр С. І. Етичний ідеал у ліриці Г. Сковороди. *Радянське літературознавство*. 1969. № 3. С. 29–36.
637. Захаров І. С. Близькість етичних поглядів Стефана Яворського та **Григорія Сковороди**. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; Відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 181–186. (Філософія України).
638. Зінченко Т. М., Слободянюк Д. І. Григорій Сковорода як етичний мислитель. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. облдержадмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 61–65.
639. Ільїн В. В., Ткаченко Л. І. Григорій Сковорода як відповідь на виклик епохи. *Шлях освіти*. 2011. № 2. С. 44–47.
640. Кашуба М. В. Етика Г. Кониського і Г. **Сковороди**. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 188–195. (Філософія України).
641. Кашуба М. В. Про теоретичні джерела гуманізму Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 1972. С. 13–15.
642. Кондрашова В. М., Максимов О. С. Гуманістичні ідеї Г. Сковороди. *Початкова школа*. 1996. № 2. С. 51–53.
643. Константинов Ф. В. Г. С. Сковорода – видаючийся гуманіст. *Вопросы философии*. 1973. № 2. С. 187–188.
644. Копай криницю в середині себе... (Філософські, морально-етичні уроки Г. С. Сковороди). *Літературна Україна*. 1992. 10 груд. С. 2.
645. Кухта Б. Етико-гуманістична концепція Г. Сковороди. *Основи політичної науки* : курс лекцій: в 4 ч. Ч. 1, 2 / ред.: Б. Кухта. Львів, 1997. Ч. 1 : З історії політичної думки: Від стародавності до наших днів. С. 248–250.
646. Кухта Б. Л. Проблема людини в етико-гуманістичних поглядах Г. Сковороди. *З історії української політичної думки* : Текст лекцій : навч. посіб. / Б. Л. Кухта. Київ, 1994. С. 111–119.
647. Лисенко О. Гуманістичні ідеали Григорія Сковороди. *Радянське літературознавство*. 1972. № 11. С. 61–70.
648. Малахов В. Існування як респонденції : паралелі між вченням хасидів і філософією вдячності Г. Сковороди. *Зарубіжна література*. 2000. № 47. С. 7.
649. Малахов В. Філософія вдячності Григорія Сковороди : нетрадиційні паралелі. *Вісник НАН України*. 1994. № 12. С. 84–88.

650. Марков А. П. "Сводна праця" – етичне поняття філософії Г. С. Сковороди. *Філософська думка*. 1971. № 3. С. 116–121.
651. Мартич Р. Філософсько-релігійна концепція живого в системі поглядів Григорія Сковороди. *Українська мова і література в школах України*. 2015. № 4. С. 7–10.
652. Медвідь Ф., Медвідь А. Філософсько-етичне вчення Григорія Сковороди в контексті українського національного відродження. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, (21-22 груд. 1994 р.). Львів, 1996. С. 118–125.
653. Мех Н. Морально-етична термінологія в українській філософській думці. *Народна творчість та етнологія*. 2022. № 2. С. 100–104.
Поняття ВДЯЧНІСТЬ крізь призму філософської концепції Григорія Сковороди.
654. Нічик В. М. Г. Сковорода і етико-гуманістичний напрям у вітчизняній філософії. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 116–124.
655. Пісоцький В. Ідея толерантності в етиці Г. С. Сковороди. *Сіверянський літопис*. 1999. № 1. С. 157–165.
656. Пісоцький В. Ідея толерантності в етиці Григорія Сковороди. *Людина і світ*. 1999. № 6. С. 49–51.
657. Поліщук Н. П. "Відкрита онтологія" філософської мови (Філософія Г. Сковороди у контексті західного філософського мислення). *Магістеріум*. Київ, 2004. Вип. 13. С. 50–55. (Магістерські прогн.).
658. Пригодій С. Кільце аналогії, антитека у **Г. Сковороди** й Р. Емерсона. *Слово і час*. 1999. № 12. С. 20–25.
Філософські погляди Г. Сковороди.
659. Редько М. П. Естетичні погляди Г. С. Сковороди. *Етика і естетика* : міжвід. наук. зб. Київ, 1969. Вип. 5. С. 133–140.
660. Редько Н. П. Етика Г. С. Сковороди. Ужгород, 1964. 12 с.
661. Самойленко Н. І., Воловик В. С. Етичні погляди Г. С. Сковороди і Біблія. *Релігійна традиція в духовному відродженні України* : матеріали Всеукр. наук. конф. / редкол.: В. Е. Лобурець, В. О. Пащенко, Я. Г. Вовк ; Комісія Верховної Ради України з питань культури та духовного відродження, Ін-т історії України АН, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. Полтава, 1992. С. 115.
662. Стогній І. П. Етика праці у творчості Г. С. Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 105–111.
Вчення про сродну працю.

663. Стогній І. П. Етичні погляди Г. С. Сковороди. *Вісник Академії Наук Української Радянської Соціалістичної Республіки XIX рік видання*. Київ, 1970. Вип. 5. С. 60–65.
664. Сулима М. Шкільна драма і філософська спадщина Г. С. Сковороди. *Українська драматургія XVII-XVIII ст.* / М. М. Сулима. Київ, 2005. С. 260–268.
665. Чернишов В. В. Парадигма синтезу західної та східної філософсько-теологічних традицій у творчості Г. С. Сковороди : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : спец. 09.00.05 "Історія філософії" / Київ. нац. ун-т імені Т. Шевченка. Київ, 2010. 20 с.
666. Шебітченко А., Блоха Я. Моральні аспекти творчості та життєві позиції Г. С. Сковороди. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 253–257.
667. Шебітченко А. П., Шебітченко С. О. Етичні погляди Г. С. Сковороди. *Актуальні проблеми дослідження філософської культури східних слов'ян 11-18 ст.* : матер. 8 міжнар. наук. конф. присвяченої 270-літтю від народж. Г. С. Сковороди / Ін- філос. АН України; ПДП імені В. Г. Короленка. Полтава, 1993. С. 121–122.
668. Шевчук Т. Ідеї європейського просвітництва в художньому дискурсі Г. Сковороди. *Література. Фольклор. Проблеми поетики* : зб. наук. праць / Ін-т філософії Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка ; редкол.: Г. Ф. Семенюк (гол. ред.), Р. А. Козлов (відп. ред.) [та ін.]. Київ, 2008. Вип. 31, ч. 1. С. 408–421.

Філософія серця Г. Сковороди

669. Білецька В. "Філософія серця" Г. Сковороди у філософських рефлексіях І. Марчука. *Філософські обрії*. 2016. № 36. С. 51–60. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6933/1/Biletska.pdf>.
670. Гай-Нижник П., Чупрій Л. Григорій Сковорода та його вплив на становлення ідей української "філософії серця," кордоцентризму і гуманізму. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 12–21.
671. Галуйко Р., Стеценко В. "Філософія людини та серця" Г. Сковороди як філософська теологія. *Історія релігій в Україні* : наук. щорічник 2014 рік / Ін-т релігієзнавства-Філія Львів. музею історії релігії, Львів. відділення ін-ту укр. археографії та джерелознавства імені М. Грушевського НАН України, Відділення релігієзнавства ін-ту філософії імені Г. Сковороди НАН України. Львів, 2014. Кн. II. С. 31–44.

672. Зязюн І. Філософія серця великого мислителя. *Педагогічна газета*. 1997. № 12. С. 4.
673. Зязюн І. "Філософія серця" Г. Сковороди. *Шлях освіти*. 1998. № 1. С. 38–40.
674. Калужний А. Е. Філософія серця Григорія Сковороди. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; Відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 288–312. (Філософія України).
675. Кравченко П. А. "Філософія серця" Г. С. Сковороди як виявлення сутності людини. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 лист. 1994 р. Полтава, 1994. С. 3–6.
676. Нашинський О. В., Ніколаєнко О. Ф. Гуманістичний потенціал "Філософії серця" Григорія Сковороди. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 6–8. (філос. сер)
677. Ніколаєнко О. Ф. Екзистенціальні мотиви "Філософії серця" Григорія Сковороди. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. облдержадмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 53–55.
678. Пригодій С. М. Концепт людини в українській філософії серця та американському трансценденталізмі. *Українська філософія серця та американський трансценденталізм* : монографія / С. М. Пригодій ; Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2002. С. 139–232.
"Серце" у Р. Емерсона, Г. Сковороди, П. Юркевича. С. 149–178.
679. Сагач Г. Філософія серця **Григорія Сковороди** крізь призму педагогіки Серця Шалви Амонашвілі і авторської школи риторики Любові "Златоуст". *Божий світ і ми: сповідь серця* / Г. М. Сагач ; КВНЗ "Херсон. акад. неперервної освіти" Херсон. обл. ради. Херсон, 2012. С. 1096–109.
680. Сидоренко Н. В. Ідея серця у філософії Г.Сковороди: аспекти тлумачення. *Магістеріум* / Нац. ун-т "Києво-Могилянська академія". Магістерські програми. Київ, 2006. Вип. 23 : Історико-філософські студії. С. 49–55.
681. Сіпіна О. Проблема цілісності людини у "філософії серця" Г. С. Сковороди. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчю від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 186–192.
682. Слободянюк Д. Ідейно-теоретичні витоки філософсько-антропологічного вчення Памфіла Юркевича: принцип кордоцентризму **Григорія Сковороди**. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.)

- наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 192–196.
683. Слободянюк Д. І. "Філософія серця" Григорія Сковороди. *Актуальні проблеми дослідження філософської культури східних слов'ян 11-18 ст. : матеріали 8 міжнар. наук. конф. присвяченої 270-літтю від народж. Г. С. Сковороди / Ін-т філософії АН України; Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. Полтава, 1993. С. 118–119.*
684. Тома Л. Філософія серця. *Українська літературна газета*. 2021. 16 лип. (№ 14). С. 20.
685. Томенко М. "Філософія серця" за Григорієм Сковородою. *Теорія українського кохання / М. В. Томенко. Київ, 2010. С. 14–17.*
686. Ушкалов Л. "Серце моє, серце..." Що таке українська кордоцентричність? *Що таке українська література : есеї / Л. В. Ушкалов ; Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2014. С. 106–111.*
"Філософія серця" в українській літературі і зокрема у творчості Г. Сковороди.
687. Ципочка Л. "Філософія серця" Г. С. Сковороди та її сучасне розуміння. *Українське слово*. 1998. 29 січ. С. 6.
688. Шебітченко А. П., Шебітченко В. Г. Гуманістичний аспект філософсько-релігійного світогляду Г. С. Сковороди – основоположника "філософія серця". *Колізії синтезу філософії і релігії в історії вітчизняної філософії (до 180-річчя Памфіла Юркевича та 130-річчя Семена Франка) : вісник Т-ва рос. філософії при Укр. філософ. фондї / Полтав. нац. техн. ун-т імені Юрія Кондратюка, Каф. філософ. і соц.-політ. дисциплін за участю каф. історії філософії філософ. ф-ту та ін. Полтава, 2007. Вип. 7. С. 394–397. (Укр. часопис рос. філософії).*
689. Шокало О. Сакральна педагогіка серця. *Мандрівець*. 2009. № 6. С. 4–20.
Про українських духовних сподвижників, вчення про філософію серця як філософію моралі, про безвічні духовні цінності, про внутрішню людину з її індивідуальною долею та сакральну педагогіку серця.
690. Явищенко А. "Радість та сміх серця" Григорія Сковороди. *Журавлик*. 2020. № 11. С. 6–7.

Вчення про щастя Г. Сковороди

691. Александрович Т. Концепція щастя як одна із основ християнського віровчення у прозі Г. Сковороди. *Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького педагогічного університету імені Григорія Сковороди*. Переяслав-Хмельницький, 2005. Спец. вип. С. 85–89.
692. Виговська А. Категорія "щастя" у філософській спадщині Г. С. Сковороди і англійських просвітителів першої половини XVIII ст. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 22–29.
693. Грибіниченко Т. О., Козачук Г. О. Поняття людського щастя у філософських творах Григорія Сковороди. *Вчимося писати твір з української літератури: 8-11 класи*. Київ, 2000. С. 94–96.
694. Дічек Н. Шлях до щастя Григорія Сковороди. *Шлях освіти*. 2002. № 4. С. 43–48.
695. Доній О. Сковорода, Шевченко і "25 сходинок". *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 212–221.
Концепція "25 сходинок до суспільного щастя" як основа Світоглядної Реформації.
696. Дроздовський Д. "Піднімись у небеса": мандрівні вертикалі Григорія Сковороди. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 46–49.
Філософська ідея мандрів як ідея внутрішньої свободи Г. Сковороди.
697. Завгородня Н. Інтерактивна подорож до щастя. *Літературна Україна*. 2011. № 15. С. 1, 14.
Про виставку в Харківському літературному музеї "Григорій Сковорода : подорож за щастям".
698. Іваньо І. Філософія і людське щастя. До 175-річчя від дня смерті Г. С. Сковороди. *Наука і суспільство*. 1969. № 11. С. 17–19.
699. Іщенко В. Щастя – всередині тебе. *Дніпро*. 2012. № 12. С. 134–136.
Григорій Сковорода – проповідник щастя в українській літературі, філософ радості і блаженства, у якого багато творів, присвячених цьому питанню.
700. Кашуба М. В поисках счастья человеческого. 250 лет со дня рождения Г. Сковороды. [О философских взглядах украинского мыслителя]. *Наука и религия*. 1972. № 12. С. 86–88.
701. Кравченко О. Концепція щастя у філософії Григорія Сковороди. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 94–100.

702. Куташ І. Категорія щастя в філософії Григорія Сковороди. *Хроніка 2000*. 2000. Вип. 37/38. С. 332–350.
703. Лавренко С. Щастя та його пошуки у морально-етичній філософії Г. С. Сковороди. *Новий колегіум*. 2019. № 4. С. 59–62.
704. Медвідь Л. Дерзні бути щасливим, сучасний освітянине? *Вища школа*. 2020. № 6. С. 92–98.
Погляди Григорія Сковороди на формування щасливого освітянина. Маловідомі сторінки життя мандрівного філософа.
705. Паласюк Г. Самопізнання Г. Сковороди як шлях до єднання з природою для досягнення щастя. *Вісник Львівського університету*. Львів, 1999. Вип. 1. С. 38–44.
706. Пашук А. І. Проблема щастя у філософському вченні Г.С. Сковороди. *Українське літературознавство*: міжвідом. респ. збірник / відп. ред. І. І. Дорошенко. Львів, 1973. Вип. 18. С. 96–102.
707. Петрушенко М. Вшановують мислителя словом і ділом. Як філософія щастя Григорія Сковороди "прописалася" в Київському національному університеті технологій та дизайну. *Голос України*. 2022. 8 жовт. (№ 207). С. 6.
708. Сагач Г. Духовні аспекти життєвого успіху і філософія щастя Григорія Сковороди, або Вічність і Час. *Божий світ і ми: скрижалі Слова* / Г. М. Сагач; КВНЗ "Херсон. акад. неперервної освіти" Херсон. обл. ради. Херсон, 2013. С. 139–149.
709. Сіпіна О. Д. Поняття "сродної" праці в концепції щастя Г. С. Сковороди. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність*: матеріали міжвуз. наук.-практ. конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. облдержадмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 65–70.
710. Степаненко І. Філософія життєтворчості і філософія щастя Сковороди: абриси ідейної спільності. *Новий колегіум*. 2013. № 2. С. 50–55.
711. Стогній І. П. Вчення про щастя в філософії Г. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 10–13.
712. Тренич С. Григорій Сворода: "Людина не тремтячий раб, а "коваль свого щастя, шумливий бурхливий дух". *Полтавський вісник*. 2012. № 48. С. 25.
713. Токмань Г. Діалог про щастя між ліричними текстами Володимира Свідзінського і **Григорія Сковороди**. *Екзистенціально-діалогічне прочитання художнього тексту*: вибрані студії / Г. Л. Токмань. Ніжин, 2016. С. 49–76.

714. Хавунка П. Щастя Григорія Сковороди. *Українська мова та література*. 2005. № 38/39. С. 10–12.
715. Чепинога В. "Формула щастя" Сковороди. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 209.

Людина і світ в поглядах Г. Сковороди

716. Гуменна О. Чому може навчити Сковорода сучасні бізнес-еліти України. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 22–26.
717. Діденко Л. Дуалістичний вимір людини в українській філософії XVIII сторіччя (за поглядами Г. Кониського та Г. Сковороди). *Філософська думка*. 2004. № 3. С. 65–76.
718. Ільїн В. В. Призначення і сенс буття людини в антропології Г. Сковороди. *Колізії синтезу філософії і релігії в історії вітчизняної філософії (до 180-річчя Памфіла Юркевича та 130-річчя Семена Франка)* : вісник Т-ва рос. філософії при Укр. філософ. фондї / Полтав. нац техн. ун-т імені Юрія Кондратюка, Каф. філософ. і соц.-політ. дисциплін за участю каф. історії філософії філософ. ф-ту та ін. Полтава, 2007. Вип. 7. С. 388–394. (Укр. часопис рос. філософії).
719. Карась А. Людина і світ у поглядах Григорія Сковороди. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 груд. 1994 р. Львів, 1996. С. 36–49.
720. Карась А. Філософія Григорія Сковороди як рефлексія самотворення. *Вісник Львівського університету*. Львів, 1999. Вип. 1. С. 21–31.
721. Кісь Р. Пневмоцентричний антропологізм Сковороди і європейський духовний контекст. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 груд. 1994 р. Львів, 1996. С. 77–87.
722. Кирик Д. П. Учення Г. С. Сковороди про мікрокосмос. *Філософська думка*. 1972. № 5. С. 67–75.
723. Коваленко О. Тихий голос розуму. *Освіта України*. 2013. № 22. С. 15.
Український письменник і філософ Григорій Сковорода першим у своєму філософському світогляді проповідує ставлення до людини як до центру Всесвіту.
724. Кононенко Т. Симфонії світів Григорія Сковороди. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 60–82.
725. Краснопольська Р. А. Філософія життя і творчості українського Сократа – Григорія Сковороди. *Історія та правознавство*. 2008. № 9. С. 14–16.
726. Криса Б. Григорій Сковорода і дискурс українського модернізму. *Слово і час*. 2022. № 5. С. 26–42.
У статті здійснено спробу дослідити одну з тенденцій раннього

модерну, яка увиразнюється у творчості Г. Сковороди поєднанням християнської **концепції людського життя** з досвідом античності, сприйнятим крізь призму християнства.

727. Куць О. "Зрозумій людину в собі". *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 100–104.

Принцип самопізнання у філософії Г. С. Сковороди.

728. Лебідь Н. Сковорода та всепереможна любов. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 90–94.

729. Манженко В. Тема душевного миру та самопізнання у присвятах до діалогів "Кільце" та "Алфавіт миру". *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 138–145.

Філософські діалоги Г. Сковороди.

730. Мишанич О. Народ у творчості Сковороди. *На переломі* : літературознавчі статті й дослідження / О. Мишанич. Київ, 2002. С. 63–67.

731. Надтока О. Бог та людина в поглядах Григорія Сковороди (1750–1780-ті рр.). *Київська старовина*. 2011. № 6. С. 107–118.

732. Пашук А. Проблема "истинного человека" у філософській концепції Григорія Сковороди. *Записки Наукового Товариства імені Т. Шевченка* / ред. тому О. Купчинський ; Наукове т-во імені Т. Шевченка у Львові. Львів, 1991. Т. ССХХІІ : Праці історико-філософської секції. С. 181–200.

733. Прокопенко В. Метафізика людини Сковороди та світова філософська традиція. *Збірник Харківського історико-філологічного товариства*. Харків, 1993. Т. 1 : Історія, філософія. С. 23–31. (Нова серія).

734. Роменец А. В. Этапы самопознания человека в трудах Г. С. Сковороды. *Проблемы философии*. Киев, 1987. Вып. 74. С. 80–83.

735. Роменец В. А. Ідея самопізнання і смислу людського життя у творчості Г. С. Сковороди. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 8–18. (Філософія України).

736. Сагач Г. Н. Ф. С. Грундтвиг и Г. С. Сковорода – ноосферные гении, вечно говорящие истину о жизни. *Божий світ і ми: скрижалі Слова* / Г. М. Сагач ; КВНЗ "Херсон. акад. неперервної освіти" Херсон. обл. ради. Херсон, 2013. С. 153–165.

Феномен Человека, о котором в Библии говорится, как о "человеке Божиим".

737. Самойленко Н. І. Концепція людини у творчій спадщині Г. С. Сковороди. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 11–14.
738. Самойленко Н. І. Концепція людини в творчій спадщині Г. С. Сковороди. *Актуальні проблеми дослідження філософської культури східних слов'ян 11-18 ст.* : матер. 8 міжнар. наук. конф. присвяченої 270-літтю від народж. Г. С. Сковороди / Ін- філос. АН України; ПДП ім. В. Г. Короленка. Полтава, 1993. С. 116–117.
739. Стогній І. Духовний світ людини у творчості Г. С. Сковороди. *Переяславська земля і світ людини*. Переяслав-Хмельницький, 1998. С. 176–180.
740. Усанов І., Усанова Л. Світ ловив і таки впіймав. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 233–237.
Пізнання людини і світу в поглядах Г. С. Сковороди.
741. Федів Ю. О. Антропологічна спрямованість філософії Г. Сковороди. *Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика* : підруч. для студ. вузів / Г. І. Волинка, В. І. Гусев, І. В. Огородник, Ю. О. Федів; за ред. Г. Ю. Волинки. Київ, 1999. С. 360–366.
742. Філософ, якого "не впіймав світ". Про проведення Всеукраїнських Сковородинських навчань "Пізнай себе". *Завуч*. 2017. верес. (№ 17). С. 4–9.
743. Фоменко А. Філософія людини Г. С. Сковороди. *Хроніка 2000*. 2007. Вип. 71. С. 479–498.
744. Цимбаляк М. "Серце тоді насичується, коли освічується". Сенс людського життя. Розмірковування над афоризмами Григорія Сковороди. 9-й клас. *Українська мова та література*. 2011. № 19-20. С. 15–23.
745. Юхименко Н. Григорій Сковорода про будову світу. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 277–284.
746. Якунов Є. Майбутнє для тих, хто має свій ум: місія здійснення. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 179–183.
747. Янів В. Проблеми народного світогляду українця і спадщина Григорія Сковороди. *Народна творчість та етнографія*. 2000. № 4. С. 113–116.

Теорія символів Г. Сковороди

748. Бака М. В. Символи у філософських поглядах Г. С. Сковороди. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : Матеріали міжвузівської наук.-практ.конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. обл. держ. адмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 31–34.
749. Каустов А. Зооморфічна символіка у філософських творах Г. С. Сковороди. *Українська мова і література в школі*. 1990. № 1. С. 11–15.
750. Ключко Д. Могилянський фонтан із крученими паничами. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 57–59.
751. Кубійда В. В., Хомич В. Ф., Лоха А. А. Символіка деяких тварин у творах Г. С. Сковороди, біблійних описах, та українському фольклорі. *Знак. Символ. Образ* : матер. міжвуз. наук.-практ. семінару з проблем сучасної семіотики, (12 жовт. 1999 р.). Черкаси, 1999. Вип. 4. С. 101–103.
752. Лоциць Ю. Мудрець та сфінкс. Малюнки-символи у творах Г. С. Сковороди. *Наука і суспільство*. 1969. № 6. С. 17–20.
753. Паласюк Г. Про характер біблійної символіки у Г. Сковороди. *Різдво Христове 2000* : статті й матеріали / Ін-т релігієзнавства - філія Львів. музею історії релігії, Львів. від-ня ін-ту укр. археології та джерелознавства ім. М. Грушевського. Львів, 2001. С. 215–217.
754. Прокопов Д. Образ змія в діалогах Сковороди : контексті співвідношення трансцендентного та іманентного. *Філософська думка*. 1998. № 2. С. 139–152.
755. Руденко Д. Філософія Г. Сковороди : мерехтіння символу. *Збірник Харківського історико-філологічного товариства*. Харків, 1993. Т. 1 : Історія, філософія. С. 31–39. (Нова серія).
756. Соболь В. Трансформація середньовічного символу у Г. Сковороди. *Медієвістика* / Міжнар. асоціація українців, Ін-т літ. імені Т. Шевченка, Одеський держ. ун-т імені І. І. Мечникова. Одеса, 1998. Вип. 1. С. 64–71.
757. Усанова Л. А. Символічність у філософії Г. С. Сковороди. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвуз. наук.-практ.конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. облдержадмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 24–27.
758. Федорчук Л. Простір і колір як категорії художнього світу Григорія Сковороди. *Слово і час*. 2000. № 5. С. 55–59.
759. Федотова Т. Символіка сонця і вогню у світогляді Григорія Сковороди: синкретизм християнства та язичництва (вогнепоклонства). *Київська старовина*. 2004. № 2. С. 103–109.
760. Чижевський Д. Теорія символів Г. С. Сковороди. *Хроніка 2000*. 2000. Вип. 39/40. С. 58–67.

Античні традиції філософії Г. Сковороди

761. Глотов Б., Матюхіна О. Г. С. Сковорода та античні традиції в українській філософії. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 груд. 1994 р. Львів, 1996. С. 133–137.
762. Зубенко І. В., Слободянюк Д. І. Морально-етичні вчення античності – ідейно-теоретичне джерело філософської творчості Григорія Сковороди. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. облдержадмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; за ред. В. О. Пашенка та ін. Полтава, 2002. С. 59–61.
763. Кашуба М. Моральні вчення Цицерона і Плутарха у тлумаченні **Григорія Сковороди**. *Філософська думка*. 2014. № 5. С. 30–41.
764. Ласло-Коцюк М. Байки Сковороди і езопівська традиція. *Велика традиція. Українська класична література в порівняльному висвітленні* / М. Ласло-Куцюк. Бухарест, 1979. С. 17–37.
765. Ласло-Коцюк М. Доля одного горацівського мотиву у **Сковороди**, Котляревського і Шевченка. *Велика традиція. Українська класична література в порівняльному висвітленні* / М. Ласло-Куцюк. Бухарест, 1979. С. 38–60.
766. Меркулов М. Античні образи у творах українських письменників барокової доби (на матеріалі віршів **Григорія Сковороди** та Феофана Прокоповича). *Слово і час*. 2016. № 6. С. 56–62.
767. Пістрій І. В. Діалог – форма філософствування Платона і **Сковороди**. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 59–69. (Філософія України).
768. Сирцова О. Анаксагор Клазоменський і "Fabula de Tantalos" Григорія Сковороди. *Філософська думка*. 2014. № 5. С. 19–29.
Філософське переосмислення античних міфів та містерій Г. Сковородою.
769. Харченко Л. Антична культура та її прояв у творчості Григорія Сковороди. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 246–253.
770. Чернишов В. Григорій Сковорода як читач "De consolatione philosophiae" Северина Боеція. *Філософська думка*. 2014. № 5. С. 42–61.
771. Шевчук Т. Онтологічний модус буття в поезії Г. Сковороди і античній філософській ліриці. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних*

закладах : зб. наукових праць / Нац. авіаційний ун-т, Гуманітарний ін-т, Кафедра українознавства. Київ, 2009. Вип. 16. С. 228–241.

Образ Нарциса у філософії (твір "Наркісс" Г. Сковороди)

772. Бондаревська І. А. "Наркісс" Г. С. Сковороди і символіка культури. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 16–22.
773. Козій Д. Нарціс у духовному світі Сковороди. *Хроніка 2000*. 2000. Вип. 39/40. С. 33–37.
774. Мешков В. М. Опыт исследования мистического пути Григория Сковороды (по произведениям "Наркисс" и "Икона Алкивиадская"). *Історія філософії у вітчизняній духовній культурі* / Т-во рос. філософії при Українському філософ. фонді, Полтав. нац. техн. ун-т імені Юрія Кондратюка та ін. Полтава, 2014. С. 142–154. (Український часопис російської філософії. Вісник Товариства російської філософії при Українському філософському фонді ; Вип. 11).
775. Піч Р. Сковородинівський міф про Наркіса у світлі романтичної концепції міфотворчості. *Український світ*. 1995. № 1/3. С. 18–19.
776. Піч Р. Сковородинівський міф про Наркіса у світлі романтичної концепції міфотворчості. *Сучасність*. 1995. № 10. С. 162–167.
777. Рязанцева Т. Образ Нарциса в інтерпретації Григорія Сковороди. *Людина і світ*. 1997. № 11/12. С. 23–24.

Педагогічні погляди Г. С. Сковороди

778. Алексеенко А. Педагогические идеи Григория Сковороды в контексте современного гуманитарного образования. *Новий колегіум*. 2016. № 1. С. 3–7.
779. Антонишин О. Григорій Сковорода – педагог. *Педагогічна думка*. 2007. № 1. С. 28–31.
780. Береза Б. Особистісно зорієнтоване навчання: за порадою до Сковороди. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2002. № 6. С. 14–20.
781. Бойко А. М. Інтеграція філософських і педагогічних знань у теоретичній спадщині Г. С. Сковороди. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 41–44.
782. Буторина Т. С., Русских В. Г. Идея воспитания гражданина в творчестве выдающихся деятелей России XVIII в. *Педагогика*. 2009. № 9. С. 66–75.

Патриотическое воспитание в творчестве В. Н. Татищева,

- Е. Р. Дашковой, Г. С. Сковороды. М. В. Ломоносова, А. Ф. Бестужева в процессе становления русской школы.*
783. Васянович Г. Григорій Сковорода – філософ і педагог. *Вибрані твори* : у 7 т. / Г. П. Васянович ; передм. авт. ; Львів. наук.-практ. центр ін-ту професійно-техн. освіти НАПН України. Львів, 2015. Т. 5 : Збірник наукових праць. С. 55–69.
784. Власова О. І. Психологічний аналіз структури і чинників розвитку соціальних здібностей за творами Григорія Сковороди. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Соціологія. Психологія. Педагогіка*. 2003. № 17/18. С. 63–67.
785. Ворожбіт-Горбатюк В. Формування педагогічного оптимізму студентів ресурсами матеріалів творчої спадщини Григорія Сковороди. *Новий колегіум*. 2019. № 4. С. 39–42.
786. Год Б. В. Г. С. Сковорода та ідеї західноєвропейської гуманістичної педагогіки XV-XVI ст. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. обл. держ. адмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 117–122.
787. Голубенко І. А що, як може те пропасти... *Київ*. 1999. № 5/6. С. 145–146.
- Педагогічні погляди Г. С. Сковороди.*
788. Даценко О. В. Ідеї народної педагогіки в діалогах, віршах, байках, притчах Григорія Сковороди. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2012. № 33. С. 19–24.
789. Демченко О. П. Освітня діяльність і філософсько-педагогічні погляди Г. С. Сковороди. *Практикум з історії педагогіки* : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Київ, 2012. С. 56–63.
790. Демченко С. Ідеї родинного виховання в параболах Г. Сковороди "Вдячний Еродій" та "Убогий Жайворонок". *Рідна школа*. 2005. № 11. С. 42–44.
791. Демченко С. А. Специфіка втілення концепції родинного виховання **Г. Сковороди** в романі "Марія з полином в кінці століття" В. Яворівського. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького національного університету* : зб. наукових праць / за заг. ред. Ж. В. Колоїз ; ДВНЗ "Криворізький нац. ун-т". Кривий Ріг, 2013. Вип. 9. С. 683–690.
792. Дзеверін О. Г. Г. С. Сковорода в радянській історико-педагогічній літературі. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 147–150.
793. Довбня В. Вплив **Г. Сковороди** на філософську основу вчення про освіту С. Русової. *Сіверянський літопис*. 2002. № 1. С. 93–97.

794. Друганова О., Білик В. Г. Сковорода про роль розумового виховання у формуванні особистості. *Новий колегіум*. 2019. № 4. С. 54–58.
795. Ефімець О. П. Евристичний потенціал філософсько-педагогічної спадщини Г. Сковороди. *Педагогічна практика та філософія освіти*: матеріали Міжнар. наук-практ. конф. 25-26 листоп. 1997 р. / АПН України, ін-т педагогіки. Полтава, 1997. С. 59–60.
796. Ефімець О. П. Учитель у філософських рефлексіях Г. С. Сковороди. *Новий колегіум*. 2007. № 5. С. 65–69.
797. Іонова О. Порівняльний аналіз педагогічних поглядів **Г. Сковороди** та Р. Штайнера. *Новий колегіум*. 2019. № 4. С. 43–47.
798. Карман Р. Педагогічні погляди Г. С. Сковороди. *Українська мова та література*. 2013. № 18. С. 33–35.
799. Кислашко О. Педагогічні ідеї Г. С. Сковороди в українській духовності. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2011. № 6. С. 42–45.
800. Козубовська І. В. Формування особистості в педагогічній спадщині Г. Сковороди. *Початкова школа*. 1996. № 5. С. 40–42.
801. Корж Г. Сковородинівська традиція і духовно-моральне виховання майбутніх педагогів. *Історія релігій в Україні*: актуальні питання / за ред.: О. Киричук, І. Орлевич, М. Омельчук; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України, КЗ ЛОР "Львів. музей історії релігії". Львів, 2020. С. 162–170.
802. Костюк Г. С. Елементи діалектики в психологічних поглядах Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 144–146.
803. Костюк Г. С. Элементы диалектики в психологических взглядах Г. С. Сковороды. *Избранные психологические труды* / Г. С. Костюк; ред. Л. Н. Проколиенко; АПН СССР. Москва, 1988. С. 248–262.
804. Коцур В. Спадщина Григорія Сковороди як фундамент історико-духовного виховання майбутніх учителів. *Освіта і управління*. 2004. Т. 7, № 1. С. 91–96.
805. Кочубей Т. Д. **Г. С. Сковорода** і В. О. Сухомлинський: два погляди на проблему свободи і відповідальності. *Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*. Полтава, 2005. Вип. 5 (44). С. 141–149. (Педагогічні науки).
806. Кулик І. О. Творча спадщина Григорія Сковороди в педагогічній історіографії: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2009. 20 с.

807. Кулик І. О. Творча спадщина Григорія Сковороди в педагогічній історіографії : дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01 / Чернігів. держ. пед. ун-т імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2009. 205 с.
808. Култаєва М. Філософсько-освітній полілог, або паралелі, що пересікаються: **Г. С. Сковорода**, Г. Г. Ващенко, А. С. Макаренко. *Новий колегіум*. 2013. № 2. С. 15–20.
809. Култаєва М. Філософська педагогіка Г. С. Сковороди: оригінальна відповідь на виклики модерного суспільства. *Новий колегіум*. 2019. № 4. С. 24–29.
810. Кучеренко О. "12-бальну систему" оцінки придумав Сковорода. Щоправда, для студентів у нього була словесна градація: від "досить тупий" – до "досить розумний". *Вечірня Полтава*. 2012. № 48. С. 6.
Життя, творчість та крилаті фрази Григорія Сковороди.
811. Лебідь Н. П., Ніколашина Т. І. Педагогічні погляди Григорія Сковороди в контексті національного виховання. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. облдержадмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 96–101.
812. Левченко Н. Концепт сакральної антропології в структурі біблійної герменевтики Григорія Сковороди як засіб виховання духовності особистості. *Новий колегіум*. 2019. № 4. С. 48–53.
813. Литовський В. Ф. Психологічна спадщина Г. С. Сковороди через призму діалогічності української культури. *Історико-психологічна реконструкція психологічної думки в етнокультурному просторі України* : монографія / В. Т. Куєвда, В. М. Летцев, В. Ф. Литовський, А. М. Маслюк ; за ред. В. Т. Куєвди, В. В. Турбан ; НАПН України, Ін-т психології імені Г. С. Костюка. Київ, 2012. С. 68–86.
814. Лутфуллін В. С. Григорій Савич Сковорода (1722–1794). *20 видатних українських педагогів* : наук.-метод. посіб. / за ред. А. М. Бойко. Полтава : АСМІ, 2002. С. 19–31.
815. Лутфуллін В., Лутфуллін М. Педагогічне значення листування **Г. С. Сковороди** з М. І. Ковалинським. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 120–129.
Михайло Іванович Ковалинський (1737-1807) – учень, прихильник та товариш Г. С. Сковороди.
816. Мазуркевич О. Р. Проблеми словесності у творчій спадщині Г. С. Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН

- УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 205–210.
Учительська практика Сковороди.
817. Майданська С. Що дає основу... Педагогічні погляди Григорія Сковороди і проблеми сучасності. *Українська культура*. 1992. № 12. С. 16–18.
818. Михайлова Н. Прийти у світ людиною!: Виховна година на літературному матеріалі: "Педагогічні погляди Григорія Сковороди і проблеми сучасності". *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колежіах*. 2000. № 5. С. 119–129.
819. Мокляк В. І. Г. С. Сковорода про вчителя. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 50–52.
820. Ніколашина Т. Роль педагогічних поглядів Г. С. Сковороди у формуванні національно-самобутної особистості. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчю від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 161–166.
821. Олексенко О. А. Риторична майстерність Григорія Сковороди: педагогічний аспект. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2012. № 33. С. 6–9.
Педагогічні погляди Г. Сковороди.
822. Падалка О. Педагогічні проблеми у філософських працях Г. С. Сковороди. *Педагогічна майстерність академіка Івана Зязюна* : зб. наук. праць / НАПНУ, Від-ня проф. освіти і освіти дорослих, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. Київ, 2013. С. 178–189.
823. Педагогічні ідеї Г. С. Сковороди : навч. програма спецкурсу для студ. пед. спец. Київ, 2011. 24 с.
824. Педагогічні ідеї Г. С. Сковороди / за ред О. Г. Дзевєріна. Київ : Вища шк., 1972. 246 с.
825. Плаксіє Т. Н. Проблема трудового виховання в контексті педагогічних ідей Г. С. Сковороди. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. 2014. Вип. 1. С. 76–83.
826. Пригодій С. М. "Виховання та освіта людини" у Б. Елкотта, Г. Сковороди, Р. Емерсона. *Українська філософія серця та американський трансценденталізм* : монографія / С. М. Пригодій ; Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2002. С. 178–189.
827. Прокопенко І. Г. С. Сковорода і українська освіта: вчора. сьогодні, завтра. *Новий колежіум*. 2019. № 4. С. 12–20.
828. Прокопенко І. Ф. Педагогічна спадщина Г. С. Сковороди і Нова українська школа. *Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні:*

- актуальні проблеми теорії і практики. (До 25-річчя НАПН України) : зб. наук. праць / НАПН України. Київ, 2017. С. 56–65.*
829. Прокопенко Л. І. Деякі проблеми батьківства в творчій спадщині Г. С. Сковороди. *Шкільний світ*. 1998. № 1. С. 3.
830. Пуха І. В. Питання дидактики у спадщині Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794) / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 174–175.*
831. Радіонова Н. Модуси взаємодії раціонального та ірраціонального у філософській думці Слобожанщини. *Новий колегіум*. 2011. № 4. С. 79–85.
Філософсько-релігійні та педагогічні ідеї Г. С. Сковороди.
832. Радіонова Н. Філософсько-освітні інтенції в творчості Григорія Сковороди. *Новий колегіум*. 2019. № 4. С. 35–38.
833. Редько М. П. Педагогічні погляди Г. С. Сковороди. Ужгород, 1966. 41 с.
834. Резніченко І. Мандрівний філософ, учитель, поет : 285 років від дня народження Григорія Сковороди. *Палітра педагога*. 2007. № 3. С. 3–5.
Г. С. Сковорода про виховання дітей
835. Резніченко І. Світлий вчитель добра. Виховні цінності у формуванні особистості дитини в педагогічній спадщині Григорія Савича Сковороди. *Дитячий садок*. 2007. № 45. С. 2–3.
836. Рудь О. М. Погляди Григорія Сковороди на формування педагогічної майстерності вчителя. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб. наук. праць / заг. ред. О. В. Матвієнко, уклад. В. В. Кудіна ; Київ. нац. лінгвістичний ун-т. Київ, 2017. № 1 (55). С. 3–6.*
837. Сакун В. Незбагнений геній. Як Григорій Сковорода оцінював знання учнів, працюючи в Харківському колегіумі, і як його там переслідували за вільнодумство. *Вечірня Полтава*. 2021. 17 листоп. (№ 46). С. 12.
838. Семків Р. Сковорода: візія університету. *Сковорода і Ми / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 140–144.*
Григорій Сковорода як адепт одного із сучасних дидактичних підходів про постійне, всежиттєве навчання.
839. Стельмахович М. Г. Григорій Сковорода і народна педагогіка. *Початкова школа*. 1996. № 1. С. 47–50.
840. Стогній І. Переяславський педагог. *Рідна школа*. 1996. № 7. С. 75–79.
Педагогічні погляди Г. С. Сковороди.
841. Стребня О. В. Соціопедагогічні погляди Г. Сковороди. *Педагогічний альманах : зб. наук. пр. / КВНЗ "Херсон. академія неперервної освіти". Херсон, 2013. Вип. 18. С. 256–260.*
У статті розглядаються соціопедагогічні погляди Г. Сковороди на

сутність виховання та розвиток особистості, розкривається проблема стосунків людини з суспільством, акцентується увага на вмінні особистості бути щасливою.

842. Стрілько В. В. Естетичне виховання українців у педагогічній спадщині **Григорія Сковороди** та Костянтина Ушинського. *Вісник Запорізького національного університету*: зб. наук. праць / гол. ред. Г. В. Локарева ; Держ. вищий навч. заклад "Запорізь. нац. ун-т". Запоріжжя, 2014. С. 82–86. (Педагогічні науки ; № 1 (22), 2014).
843. Струманський В. П. "Довго сам учись, якщо хочеш навчати інших": Проблема навчання й виховання у філософських студіях Г. С. Сковороди. *Початкова школа*. 1994. № 11. С. 47–51.
844. Сявавко-Приступа Е. И. Традиции народного воспитания в педагогическом наследии Григория Сковороды. *Советская педагогика*. 1972. № 12. С. 106–111.
845. Тетерена Д. Педагогічні погляди Г. Сковороди. *Вибрані праці в семи томах* / Д. Тетерина. Київ; Мюнхен, 2006. Т. VII: Філософія, історія, літературознавство. С. 288–298.
846. Тищенко Т. М. Значення ідеї самопізнання людини у творчості Г. С. Сковороди для сучасної андрагогіки. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі*: зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчю від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 216–218.
847. Тищенко Т. М. Значення ідеї гармонії всесвіту Г. Сковороди для розвитку національної освіти. *Г. С. Сковорода і сучасність*: матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 46–48.
848. Ткаченко Л. Григорій Сковорода: педагогіка свободи. *Освіта*. 2012. № 51. С. 5.
849. Ткаченко Л. Григорій Сковорода про розвиток особистості. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2012. № 6. С. 51–56.
850. Ткаченко Л. І. **Г. С. Сковорода** і В. О. Сухомлинський про розвиток особистості: традиція гуманістичної педагогічної думки. *Педагогіка і психологія*. 2012. № 2. С. 77–83.
851. Ткаченко Л. І. Г. С. Сковорода про особистість і розвиток особистості: педагогічний підхід. *Педагогіка і психологія*. 2010. № 4. С. 31–40.
852. Ткаченко Л. І. Гуманістична концепція розвитку особистості у спадщині Г. С. Сковороди з позицій сучасної освітньої парадигми. *Управління школою*. 2008. № 19/21. С. 34–38.
853. Ткаченко Л. І. Гуманістичні ідеї **Г. С. Сковороди** і А. С. Макаренка в поглядах на особистість. *Витоки педагогічної майстерності*: зб. наук. праць / Полтав. держ. пед. ун-ту імені В.Г. Короленка. Полтава, 2008. Вип. 4.

- С. 141–148. (Педагогічні науки). URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/73/1/tkachtenkoli.pdf>.
854. Ткаченко Л. І. Психологічні чинники розвитку особистості у взаємодії "учитель-учень" за педагогічною спадщиною Г. С. Сковороди. *Психологічні і педагогічні проблеми педагогічної дії* : зб. наук. праць: у 2 ч. Харків, 2012. Ч. 1. С. 386–393.
855. Топтигін О. Сонячне око. Шлях до істинної людини. *Шкільний світ*. 2000. № 7. Додаток.
Близькість поглядів на педагогіку Г. Сковороди і Р. Штайнера.
856. Топтигін О. Сонячне око: Роздуми про вітчизняну педагогічну традицію і вальдорфську педагогіку. *Шкільний світ*. 2000. №2. Додаток.
Педагогічні погляди Г. Сковороди.
857. Туляков О. О. Античні ідеї про навчання, виховання та освіту в творчій спадщині Г. С. Сковороди : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Сумський держ. пед. ін-т імені А. С. Макаренка. Суми, 1998. 183 с.
858. Феномен Григорія Сковороди в контексті сучасних соціокультурних та освітніх процесів : програма Всеукр. науково-теоретичної конф., присвяч. 290-річчю від дня народж. Г. С. Сковороди, (18-19 жовт. 2012 р.) / Черкаська обл. держ. адмін. НАПН України ; Ін-т філос. імені Г. С. Сковороди ; Черкаський нац. ун-т імені Богдана Хмельницького. Коврай ; Черкаси, 2012. 23 с.
859. Філоненко О. Третій образ Сковороди. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 158–162.
Григорій Сковорода як учитель та вихователь .Про найвідоміших учнів Григорія Сковороди. Традиції чеснот та доброчесності в філософії Сковороди.
860. Флегонтова Н. М. Особливості комунікативної взаємодії вчителя і учнів у процесі організації культурного дозвілля. *Психологічні і педагогічні проблеми педагогічної дії* : зб. наук. праць: у 2 ч. Харків, 2012. Ч. 1. С. 394–400.
861. Хамлюк Н. Втілення педагогічного методу Григорія Сковороди в сучасній українській педагогіці. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчю від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 238–246.
862. Цвеліх Т. І. Питання естетичного виховання у творчості Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 165–167.

863. Цуркан Л. "Они не признавали никакого авторитета...". *Переяславська земля і світ людини*. Переяслав-Хмельницький, 1998. С. 191–196.
Г. Сковорода як викладач.
864. Яворська С. Педагогічні ідеї у працях видатних діячів літератури, освіти і науки у діалозі з сучасністю. *Українська мова й література в сучасній школі*. 2013. № 11. С. 9–13.
Педагогічні погляди Г. Сковороди, І. Вишенського, Т. Шевченка, П. Куліша, Ю. Федьковича, М. Пирогова, А. Свидницького, І. Франка, П. Юркевича.
865. Ярмаченко М. Д., Калениченко Н. П. Питання освіти та виховання у творчій спадщині Г. Сковороди. *Початкова школа*. 1995. № 12. С. 4–6.
866. Ярова Є., Мосякова І. Освітній ракурс поглядів Григорія Сковороди. *Сковорода і Ми / упоряд. Олесь Доній*. Київ, 2022. С. 184–195.
Педагогічні погляди та підходи Григорія Сковороди.

Г. С. Сковорода – письменник

867. Абисова М. Діалог у творах Г. С. Сковороди як шлях пізнання Бога. *Історія релігій в Україні : науковий щорічник*. 2008 рік / Ін-т релігієзнавства-філія Львів. музею історії релігії, Львів. відділення ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, Відділення релігієзнавства ін-ту філософії ім. Г. Сковороди. Львів, 2008. Кн. II. С. 3–10.
868. Александрович Т. Проблема самовдосконалення людини як спосіб пізнання внутрішньої сутності у творчості українських барокових письменників. *Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць / ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т імені Г. Сковороди"*. Переяслав-Хмельницький, 2012. Вип. 11. С. 130–138.
На прикладі творчості Петра Могилы, Станіслава Оріховського, Касіяна Саковича, Григорія Сковороди, Мелетія Смотрицького, Кирила Транквіліона-Ставровецького, Дмитра Туптала.
869. Афоризми Григорія Сковороди. *Наука і суспільство*. 2012. № 11/12. С. 15–18.
870. Багалій Д. Літературні твори Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Григорій Сковорода / Д. Багалій*. Київ, 1992. С. 318–379. (Спадок).
Частина II. 3-й розділ : окремі твори, Г. Сковороди та музика й музичні мотиви його писень, байки, мова та стиль творів, значення Г. Сковороди в українському письменстві.
871. Багалій Д. І. Зібрання рукописів та оцінка видань творів Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Григорій Сковорода / Д. Багалій*. Київ, 1992. С. 233–265. (Спадок).

Частина II. 1-й розділ : доля науково-літературної спадщини Г. Сковороди.

872. Багалій Д. І. Зміст філософських творів Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Г. С. Сковорода* / Д. І. Багалій. Харків, 1926. С. 226–269.
873. Багалій Д. І. Літературні твори Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Г. С. Сковорода* / Д. І. Багалій. Харків, 1926. С. 270–319.
874. Багалій Д. І. Оцінка видань творів Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Г. С. Сковорода* / Д. І. Багалій. Харків, 1926. С. 199–225.
875. Бартоліні М. Г. Про могилянський підтекст у діалозі Григорія Сковороди "Брань Архистратига Михаїла со Сатаною". *Слово і час*. 2022. № 5. С. 17–25.
- Досліджується єдиний випадок, коли у творчості Г. Сковороди наявне текстове запозичення із двох авторів, що належали до його alma mater, – Варлаама Ляцевського та Теофана Прокоповича.*
876. Білоус П. Архетип житейського моря у творах **Григорія Сковороди** і Василя Григоровича-Барського. *Слово і час*. 2022. № 5. С. 117–121.
877. Бондаревська І. Критика знання і освіти в творах Григорія Сковороди. *Шлях у чотири століття* : матеріали Міжнар. наук. конф. "'Ad fontes – до джерел" до 400-ї річниці заснування Києво-Могилянської академії, (Київ, 12-14 жовт. 2015 р.) / Нац. ун-т "Києво-Могилянська академія". Київ, 2016. С. 117–127.
878. Бузинний О. Т. Рукопис "Асхані" Г. С. Сковороди в Полт. краєв. іст. архіві. *Записки Полтавського Інституту народної освіти*. Полтава, 1927. Т. IV : за 1926–1927 ак. рік. С. 57–61.
879. Головіна Н. І., Кононенко Т. М. Містичні мотиви в творчості Г. С. Сковороди. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф. (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. обл. держ. адмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 35–38.
880. Григорчук Ю. Філософські казки Емми Андієвської та байки **Григорія Сковороди**: діалоги текстів. *Слово і час*. 2019. № 10. С. 14–21.
881. Гринь Т. Образи емблематичних книг в творах Григорія Сковороди. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 35–40.
882. Деркач Б. Григорій Сковорода – письменник. *Радянське літературознавство*. 1971. № 11. С. 59–71.

883. Деркач Б. А. Г. С. Сковорода – письменник. *Літературні твори* / Г. С. Сковорода ; упоряд. Б. А. Деркач. Київ, 1972. С. 5–21.
884. Дорошкевич О. Сковородині вірші. *Підручник історії української літератури* / О. Дорошкевич ; післяслов. О. Горбача ; Укр. вільний ун-т, Філософ. ф-т. Київ ; Мюнхен, 1991. С. 71–73. (Українське літературознавство ; Вип. 6).
885. Корж Н. Г. Латинські вірші Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 112–114.
У спадщині Сковороди є чимало творів, написаних латинською мовою.
886. Корж Н. Г. Латинські віршові твори Г. С. Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 175–180.
887. Корпанюк М. П. Поетичний доробок Григорія Сковороди у вимірі української естетики слова. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2012. № 33. С. 2–5.
888. Кукушкіна О. Д., Мартинов І. Ф. Невідома рукописна збірка XVIII ст. *Радянське літературознавство*. 1975. № 2. С. 72–82.
У збірці декілька творів Г. Сковороди.
889. Яненко Д. Екзистенційний тип міського інтелегента (за творами **Г. Сковороди** та В. Підмогильного). *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 111–119.
890. Луцька Ф. Й. Жанр епіграми в творчості Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 181–186.
891. Махновець Л. Про атрибуцію і хронологію листів Сковороди. *Радянське літературознавство*. 1972. № 4. С. 54–66; № 10. С. 34–47.
892. Мегентесов С. Лінгвофілософські ідеї Г. Сковороди у контексті сучасної лінгвістики. *Збірник Харківського історико-філологічного товариства*. Харків, 1993. Т. 1 : Історія, філософія. С. 39–43. (Нова серія).
893. Меркулов М. Тема мандрів у творчості Климентія Зиновієва і **Григорія Сковороди**. *Слово і час*. 2017. № 3. С. 61–68.
894. Нахлік Є. Григорій Сковорода як поет-преромантик. *Від преромантизму до постмодернізму* : силуетки письменників, літературно-критичні статті та рецензії, екскурси до класики, теоретико-

- компаративістичний уступ / Є. К. Нахлік ; НАН України, Ін-т Івана Франка. Львів, 2016. С. 7–24. (Літературна критика й есеїстика ; Вип. 4).
895. Невідомі переклади і наслідування віршів Григорія Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972 : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження /* голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 233–244.
896. Новий голос його пісень. *Комсомолець Полтавщини*. 1972. 17 жовт. *Творчість Г. С. Сковороди*.
897. Пачовський Т. Жанрова природа віршів Григорія Сковороди. *Жовтень*. 1963. № 5. С. 141–143.
898. Пивоварська К. "Невидима натура" Григорія Сковороди як віртуальна реальність (за віршем "Про святую вечерю, або про вічність". *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. /* Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 167–168.
899. Пінчук С. Видатний український байкар. *Жовтень*. 1954. № 11. С. 95–100.
900. Пінчук Т. С. Штрихи до поетичного портрета Г. Сковороди. *Радянське літературознавство*. 1988. № 2. С. 65–68.
901. Погребенник В. Григорій Сковорода як лірик і байкар. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2007. № 8. С. 24–26.
902. Пономарьов П. П. Естетичний ідеал у ліриці Г. С. Сковороди. *Українське літературознавство : міжвідом. респ. збірник /* відп. ред. І. І. Дорошенко. Львів, 1973. Вип. 19. С. 93–98.
903. Попов П. М. Нові сторінки літературної спадщини Г. Сковороди. *Радянське літературознавство*. 1960. №4. С. 101–106.
904. Попов П. М. Один із попередників соціальної сатири Шевченка (За неопублікованим автографом "Сну" Г. С. Сковороди). *Вітчизна*. 1962. № 1. С. 179–184.
905. Пригодій С. М. Типологія естетики у творах Р. Емерсона, **Г. Сковороди**, П. Юркевича. *Українська філософія серця та американський трансценденталізм : монографія /* С. М. Пригодій ; Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2002. С. 189–203.
906. Семенюк Л. Концепт "духовного мандрівництва" в поезії Григорія Сковороди. *Волинь філологічна: текст і контекст : зб. наук. праць /* упоряд. І. М. Констанкевич ; Волин. нац. ун-т імені Лесі Українки, Ін-т філол. та журналістики. Луцьк, 2012. Вип. 13 : Портрет кафедри української літератури у часі. С. 175–185.
907. Сулима М. "Горня республіка" Сковороди і "Загірна комуна" Хвильового. *Слово і час*. 1994. № 2. С. 43–48.

908. Сулима М. "Горня республика" Григорія Сковороди і "Загірня комуна" Миколи Хвильового. *Наука і культура. Україна* : щорічник / АН УРСР. Київ, 1996. Вип. 29. С. 160–165.
909. Ткаченко О. Г. Елегія у творчості Григорія Сковороди. *Елегія в давній українській літературі XVI–XVIII століть* : наук. видання / О. Г. Ткаченко. Суми, 1996. С. 102–108.
910. Ушкалов Л. Барокова поезія Слобідського краю. *Есеї про українське бароко* / Л. Ушкалов. Київ, 2006. С. 82–97.
Тема Правди і Кривди в поезії Григорія Сковороди. С. 87–93.
911. Халявский О. Сковорода, украинский писатель XVIII в. *Основа*. 1862. № 8. С. 47–38.; № 10. С. 39–96.
912. "Хто тьма – будь тьмою, а син світла – хай буде світло". *Всупереч правді* : критика буржуазно-націоналістичних фальсифікацій української дожовтневої і радянської літератури / В. Л. Микитась. Київ, 1976. С. 22–42.
Проти фальсифікації творчості Г. Сковороди.
913. Шевчук В. В чому полягала поетична реформа Григорія Сковороди. *Наука і культура. Україна* : щорічник / АН УРСР. Київ, 1990. Вип. 24. С. 174–181.
914. Яременко П. Лірика роздумів і настроїв. *Жовтень*. 1973. № 2. С. 122–129.
Про поетичну спадщину Г. Сковороди.

Байкарська спадщина Г. Сковороди

915. Боженко М. К. Байки Г. С. Сковороди. *Українська мова і література в школі*. 1967. № 9. С. 15–18.
916. Бордукова Н. Студії над байками Григорія Сковороди у ХХ столітті. *Від бароко до постмодерну*. Харків, 2003. Т. 2. С. 12–22.
917. Вигодованець Н. І. Байки Г. С. Сковороди в оцінці українських літературознавців останнього десятиліття (1962-1972). *Українське літературознавство* : міжвідом. респ. збірник / відп. ред. І. І. Дорошенко. Львів, 1974. Вип. 22. С. 88–94.
918. Демчук О. Народжені в куряві доріг: традиція і новаторство Г. Сковороди в тлумаченні сюжетів байок. *Українська мова та література*. 2003. № 48. С. 14–15.
919. Деркач Б. А. Біля початків української літературної байки ("Басни харьковскія" Г. С. Сковороди). *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 49–52.

920. Дутко С. І. Григорій Сковорода. Філософська та байкарська спадщина : урок у 9 класі. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2007. № 7. С. 27–29.
921. Косяченко В. Т. "Басни харьковскія" Г. С. Сковороди і його традиції в українському байкарстві. *Українське літературознавство* : міжвідом. респ. збірник / відп. ред. І. І. Дорошенко. Львів, 1975. Вип. 25. С. 62–67.
922. Косяченко В. Т. "Басни харьковскія" Г. Сковороди і українська байка XIX-XX ст. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722–1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 57–59.
923. Косяченко В. "...Як яблуна в своїм зернятї". *Літературна Україна*. 1972. 1 груд. С. 3.
Байки Г. Сковороди.
924. Косяченко В. Г. "Як яблуна в своїм зернятї". *Любов'ю, окрилений сміх* : літ.-критичні ст. / В. Т. Косяченко. Київ, 1985. С. 61–81.
925. Макарова Г. І. Байки Г. С. Сковороди. *Наукові записки / Дніпропетровський держ. ун-т*. Харків, 1960. Т. 60 : Питання методу і стилю української літератури. С. 55–64.
926. Меркулов М. Тема праці у віршах Климентія Зінов'єва і байках **Григорія Сковороди**. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчю від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 154–160.
927. Нахлік Є. Григорій Сковорода як байкар. *Від преромантизму до постмодернізму* : силуетки письменників, літературно-критичні статті та рецензії, екскурси до класики, теоретико-компаративістичний уступ / Є. К. Нахлік ; НАН України, Ін-т Івана Франка. Львів, 2016. С. 25–29. (Літературна критика й есеїстика ; Вип. 4).
928. Перепетченко Н. І. "Байки Харківські" Г. С. Сковороди. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2006. № 34. С. 21–30.
929. Ситченко А. Григорій Сковорода. Байки харківські. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2009. № 9. С. 24–27.
930. Софійчук Г. "Сміючись, говорити правду" : байки Григорія Сковороди. *Дивослово*. 2007. № 5. С. 23–25.
931. Тарасова Н. І., Дереза Л. В. "Дерево от плодов познавается". *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф. (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. обл. держ. адмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 106–111.

Байкарська спадщина Г. С. Сковороди.

932. Шабатин П. Ю. Г. С. Сковорода і сучасна українська радянська байка. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 204–205.
933. Шабатин П. Ю. Г. С. Сковорода і сучасна українська радянська байка. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 55–57.

"Сад божественних пісень" Г. Сковороди

934. Васянович Г. "Сад божественних пісень" Григорія Сковороди у контексті духовно-морального виховання молоді. *Збірник наукових праць* : у 6 т. / Г. П. Васянович ; Львів. наук.-практ. центр ін-ту професійно-техн. освіти НАПН України, Львів. держ. фінансова акад. Львів, 2012. Т. 6. С. 93–99.
935. "Ввійди у сад Сковороди": зустріч у вітальні фундації імені Олега Ольжича. *Українське слово*. 2013. № 42. С. 9.
Український композитор Петро Приступов поклав на музику тридцять пісень-віршів з "Саду Божественних пісень" Григорія Сковороди.
936. Дмитрів І. "Сад божественних пісень" Г. Сковороди і "Велика гармонія" Б.-І. Антонича: спроба компаративного аналізу. *Філологічні науки* : зб. наук. праць / гол. ред. М. І. Степаненко ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2012. Вип. 12. С. 44–52. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1758/1/Dmitriv.pdf>.
937. Злупко С. "Божественна економія" Григорія Сковороди. *Церква і соціальні проблеми. Екологія, економіка і християнська мораль: українська дійсність і перспективи* : міжнар. наук. конференція. Львів, 2000. С. 37–48.
938. Ісіченко І. Жорновий камінь серця: зі спостережень над метафориною Григорія Сковороди. *Слово і час*. 2022. № 5. С. 3–16.
Віршовані твори Г. Сковороди постають оптимальною формою дискурсивного втілення етико-релігійних і художніх концепцій завдяки місткості й багатозначності їхньої образної мови. Свідченням цього є конотативний простір образу каменя у збірці "Сад божественних пісень".
939. Ісіченко І. Сакральний простір "Саду божественних пісень" Григорія Сковороди. *Слово і час*. 2013. № 1. С. 52–63.
940. Котяш О. І. Особливості синтаксичної організації збірки Г. Сковороди "Сад божественних пісень". *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2013. № 34/36. С. 68–71.
941. Криса Б. "Сад божественних пісень" Г. Сковороди: між поетичною філософією і філософською лірикою. *Літературознавство. Бібліографія. Інформатика* : доп. та повідомл. : третій Міжнар. конгрес українців, (26-29

- серп. 1996 р.) / упоряд. О. Мишанич ; Північно-східний центр НАН України, Харків. держ. ун-т, Нац. юридична акад. імені Я. Мудрого. Харків, 1996. С. 36–40.
942. Лагута Г. Г. Г. Сковорода. "Сад божественних пісень", "Всякому місту – звичай і права", "De libertate". *Все для вчителя*. 2012. № 17/18. С. 149–150.
943. Мацапура В. "Сад божественных пьсней" Сковорода як пам'ятка духовної поезії. *Слов'янський збірник* / ред. В. О. Пащенко. Полтава, 2003. Вип. 2. С. 93–97.
944. Сидоренко Г. К. Про віршову інтонацію у збірці Г. С. Сковорода "Сад божественных песней". *Радянське літературознавство*. 1966. № 6. С. 41–47.
945. Скоць А. Григорій Сковорода : "Сад" його душі. *Спадщина Григорія Сковорода і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковорода, 21-22 груд. 1994 р. Львів, 1996. С. 16–25.
946. Токмань Г. Натурпростір "Саду божественних пісень" Григорія Сковорода: цінність та діалоги. *Екзистенціально-діалогічне прочитання художнього тексту* : вибрані студії / Г. Л. Токмань. Ніжин, 2016. С. 36–48.
947. Ушкалов Л. "Човник мій хитає вихром бурі...": Спомин про двадцять дев'яту пісню "Саду божественних пісень". *Есеї про українське бароко* / Л. Ушкалов. Київ, 2006. С. 255–271.

Г. С. Сковорода і фольклор

948. Грицай М. Вивчення фольклористичних інтересів філософа і поета. *Народна творчість та етнографія*. 1972. № 5. С. 21–24.
949. Грицай М. С. Поетична творчість Г. С. Сковорода і фольклор. *Вісник Київського університету*. Київ, 1972. № 14. С. 13–18. (Серія філології).
950. Данисько О. Сковорода і народна поетична творчість. *Зоря Полтавщини*. 1972. № 9 (листоп.). С. 6.
951. Дудко Д. У народних переказах. *Вітчизна*. 1987. № 8. С. 192–195. *Народні перекази про Г. Сковороду*.
952. Іваньо І. В. Творчість Г. Сковорода і фольклор. *Народна творчість та етнографія*. 1978. № 4. С. 91–93.
953. Іваньо І. В. Григорій Сковорода і народна творчість. *Народна творчість та етнографія*. 1965. № 1. С. 81–90.
954. Іваньо І. В. Прислів'я та приказки у творах Г. С. Сковорода. *Українська мова і література в школі*. 1964. № 8. С. 29–33.
955. Мишанич О. В. Народність творчості Григорія Сковорода. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковорода (1722–1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковорода ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 44–46.

956. Сиваченко М. Є. До історії української пареміографії. *Літературознавчі та фольклористичні розвідки* / М. Є. Сиваченко. Київ, 1974. С. 9–69.
Г. Сковорода і фольклор.
957. Сиваченко М. Є. До історії української пареміографії. *Народна творчість та етнографія*. 1973. № 1. С. 29–43.
Г. Сковорода і фольклор.
958. Федорчук Л. Доля як категорія фольклору та її інтерпретація у філософії Г. Сковороди. *Мандрівець*. 1999. № 5. С. 97–99.

Г. С. Сковорода – перекладач

959. Баглай Й. О. Г. С. Сковорода – теоретик перекладу. *Українське літературознавство* : міжвідом. респ. збірник / відп. ред. І. І. Дорошенко. Львів, 1973. Вип. 19. С. 87–93.
960. Баглай Й. О. Деякі питання теорії перекладу у творчості Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 125–127.
961. Іваньо І. Григорій Сковорода – перекладач. *Всесвіт*. 1972. № 12. С. 217–224.
962. Кириєнко Н. М. Григорій Сковорода – перекладач. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. облдержадмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 89–93.
963. Корж Н. Г. Г. С. Сковорода як перекладач трактату Цицерона. *Радянське літературознавство*. 1964. № 6. С. 60–66.
964. Корж Н. Г. Г. С. Сковорода – перекладач античних авторів. *Основні проблеми розвитку радянського мовознавства в Українській РСР*. Київ, 1959. С. 16–19.
965. Луцька Ф. Й. Жанр епіграми в перекладацькій та оригінальній поетичній творчості Григорія Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 115–117.
966. Пачовський Т. І. Г. С. Сковорода і антична поезія. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722–1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 46–49.

967. Шевчук Т. Вергілій у перекладах **Г. Сковороди**. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 265–273.

Г. С. Сковорода і культура та мистецтво

968. Боровик М. К. Григорій Сковорода і музика. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 186–193.
969. Боровик М. К. Григорій Сковорода і музика. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722–1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 129–132.
970. Боровик М., Іваньо І. Новознайдеий музичний інструмент на слова Григорія Сковороди. *Народна творчість та етнографія*. 1971. № 2. С. 67–69.
971. Бурлетова І. І. Григорій Сковорода – музикант. *Мистецтво в школі*. 2016. № 11. С. 32–35.
972. Горенко-Баранівська Л. І. Музично-просвітницькі аспекти діяльності Григорія Сковороди. *Наукові записки* / Нац. ун-т "Києво-Могилянська Академія". Київ, 2003. Т. 22 : у 3-х ч., Ч. 1 : Гуманітарні науки: Філологічні науки. Філософія та релігієзнавство. Теорія та історія культури. Історичні науки. С. 121–125.
973. Дорошенко К. Божественний кураж. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 33–36.
Особливе місце займає світ Григорія Сковороди в творчості художника та іконописця Юрія Нікітіна.
974. Дубенко С. В. Григорій Сковорода у кіномистецтві. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 133–134.
975. Дубовий О. Музика в діяльності Г. С. Сковороди. *Рідна школа*. 2008. № 6. С. 73–75.
Музично-поетична творчість Г. С. Сковороди. Він грав на сопілі, флейті, співав. Написав збірку "Сад божественних пісень"..
976. Іваньо І. В. Г. С. Сковорода і мистецькі стилі XVII-XVIII ст. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722–1794)* / Харків. держ. ун-т ім.

- О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 17–20.
977. Комарова І. Музика Сковороди? *Літературна Україна*. 1971. 19 листоп. С. 6.
978. Кононенко Т. Музикологічний наголос у дослідженнях філософської спадщини Г. Сковороди. *Українознавство*. 2010. № 4. С. 108–111.
979. Кужельний О. Це "перший розум наш – Сковорода". *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 87–89.
Вистава "Сад божественних пісень" за п'єсою В. Шевчука, якою 35 років тому розпочала свою роботу Майстерня театрального мистецтва "Сузір'я".
980. Лісецький С. Пісні-романси Г. Сковороди. *Українська музична література для 4-5 кл. ДМШ* : навч. посіб. / С. Лісецький. Київ, 1991. С. 95–102.
981. Мартусь В. Г. С. Сковорода – композитор. (Історико-біографічний нарис). *Зоря Полтавщини*. 1968. № 28 квіт. С. 6.
982. Мартусь В. І. "Нова" грань таланту Григорія Сковороди. *Полтавські сторінки літературно-мистецького життя України* : літературно-краєзнавчі ст. / В. І. Мартусь. Полтава, 1993. Вип. 1. С. 27–31.
Г. Сковорода і музика.
983. Маценко П. Музика і Григорій Сковорода. *Музика*. 1993. № 2. С. 23–24.
984. Мовчан Р. В. "Перший інтелігент" у вирі національного відродження. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2004. № 2. С. 137–146.
Чимало вихідних положень філософії Г. Сковороди суголосні ідейно-естетичним шуканням модерного українського мистецтва 20-х років.
985. Овсійчук В. Сковорода про мистецтво. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 груд. 1994 р. Львів, 1996. С. 9–15.
986. Пилипчук Р. Я. Григорій Сковорода і театр його доби. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 137–140.
987. Решова В. І., Тимченко Г. Ф. Духовні роздуми на всі часи. Творчість Г. С. Сковороди ("Музичне мистецтво", 7-й клас). *Мистецтво в школі*. 2016. № 2. С. 6–9.
988. Степанов Б. Й. Усне слово Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред.

3. С. Голубева. Харків, 1972. С. 140–143.
Ораторський талант та мистецтво словесної імпровізації Сковороди.
989. Степовик Д. В. Погляди Григорія Сковороди на образотворче мистецтво. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 193–197.
990. Тофан І. "Расположение красок – то сила". Творчість і постать Григорія Сковороди в мистецтві Олександра Ройтбурда. *Сковорода і Ми* / упоряд. Олесь Доній. Київ, 2022. С. 153–157.
991. Шевчук Т. Музичний код творчості Григорія Сковороди. *Слово і час*. 2011. № 5. С. 24–35.
992. Шреєр-Ткаченко О. Я. Григорій Сковорода – музикант. Київ : Муз. Україна, 1972. 94 с. : іл., нот.
993. Шудря К. П. Г. С. Сковорода про прекрасне в мистецтві (до першоджерел естетичних поглядів Г. С. Сковороди). *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 127–129.(мист)
994. Шудря К. П. Творча взаємозумовленість філософії і мистецтва Г. С. Сковороди. *Етика і естетика* : міжвідомчий наук. зб. Київ, 1974. Вип. 16. С. 134–140.
995. Яросевич Л. Григорій Сковорода і музика. *Спадщина Григорія Сковороди і сучасність* : матер. читань до 200-річчя з дня смерті Г. С. Сковороди, 21-22 груд. 1994 р. Львів, 1996. С. 30–35.

Вивчення творчості Г. С. Сковороди в школі

996. Астахова В. Н., Чугайнова Л. В. Розробка бінарного уроку "Життя і слово Григорія Савича Сковороди" до курсів "Людина і суспільство" та "література". 11 клас. *Історія та правознавство*. 2006. № 13. С. 14–18.
997. Білик С. М., Хаустова С. Г. Григорій Сковорода – великий український просвітник. Театралізований захід, 9 клас. *Вивчаємо українську мову та літературу. Позакласна робота*. 2014. № 12. С. 2–5.
998. Бондар П. Т. Слідами мандрівного філософа і поета. *Українська мова і література в школі*. 1972. № 8. С. 55–61.
Екскурсії учнів по сквородинівських місцях України.
999. Вельгун Н. Сенс людського життя. *Українська мова та література*. 2008. № 37. С. 6–7.
Розробки уроків по вивченню творчості Григорія Сковороди .

1000. Галіцина Л. Універсальність світогляду Григорія Сковороди. *Українська мова та література*. 1996. № 11. С. 1–2.
Урок узагальнення знань.
1001. Гармаш М. Методична розробка теми "Григорій Сковорода". *Дивослово*. 1999. № 8. С. 26–29.
1002. Герус Л. Г. Квітка щастя. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2018. № 31/32. С. 46–49.
Сценарій виховного заходу до дня народження Григорія Сковороди.
1003. Градовський А., Галушко М. Творчість Г. Сковороди у контексті європейського бароко. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2015. № 4. С. 6–10.
1004. Греб В. Подорож у дитинство Григорія Сковороди – видатного мандрівника, філософа, письменника, учителя. *Українська мова і література в школах України*. 2019. № 1/2. С. 55–58.
Розробка уроку з української літератури для 8 класу за книжкою Валерія та Наталі Лапікурів "Народжений під знаком Стрільця", серія "Життя видатних дітей".
1005. Григорій Савич Сковорода (1722–1794). *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2010. № 34. С. 18–19.
1006. Григорій Сковорода – вічний мандрівник-мудрець. *Вивчення біографії письменника в школі: конспекти нестандартних уроків / упоряд. Л. М. Овдійчук Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. С. 12–20.*
1007. Григорій Сковорода. *Твір з української мови та літератури: посіб. для старшокласників та абітурієнтів*. Київ, 1996. С. 6–10.
1008. Грицай М. С. Видатний філософ і поет. *Українська мова і література в школі*. 1972. № 12. С. 74–81.
1009. Дегтяр О. Значення творчості Григорія Сковороди для розвитку української літератури. *Українська мова та література*. 2013. № 14. С. 17–22.
Розробка уроку.
1010. Демчук О. Мисливець на жар-птицю божественного одкровення: загальний огляд барокової поезії Григорія Сковороди. *Українська мова та література*. 2003. № 48. С. 11–13.
1011. Демчук О. Хто такий Григорій Сковорода? *Українська мова та література*. 2003. № 48. С. 6–8.
Розробка уроку.
1012. Дига Н. Вивчення байок Григорія Сковороди (діалогічний характер). *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі: зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 червня 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 45–57.*

1013. Жулинський М. Григорій Сковорода. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колежіах*. 2002. № 6. С. 31–36.
1014. Золотухін Г. О., Жебка І. І., Литвиненко Н. П. Тема "сродної" праці в творчості Г. Сковороди. *Твір з української мови та літератури* : посібник для старшокласників та абітурієнтів. Київ, 1997. С. 16–20.
1015. Івахненко Л. Григорій Сковорода – видатний український письменник, філософ. Урок-дослідження в 9-му класі. *Українська мова та література*. 2011. № 33/34. С. 16–19.
1016. Какалюк О. Л. Навчальні проекти на уроках української мови і літератури. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2013. № 27. С. 2–10.
Матеріали проекту "Слідами мандрівного філософа Григорія Савича Сковороди", 9 клас.
1017. Калуш Б. К. Живий у пам'яті народу. *Українська мова і література в школі*. 1972. № 10. С. 81–86.
Літературно-музичний вечір, присвяч. 250-річчю з дня народження Г. Сковороди.
1018. Каналюк В. Байки Григорія Сковороди. *Дивослово*. 2011. № 10. С. 24–28.
1019. Кизименко О. Видатні постаті Харківщини. Усний журнал для учнів 9-11-х класів. *Шкільний світ*. 2018. берез. (№ 5). С. 21–33.
1020. Кислий Ф. С. Г. С. Сковорода "Бджола і Шершень". *Вивчення байки в школі* : посібник для вчителів / Ф. С. Кислий. Київ, 1982. С. 108–126.
Розробка уроку з української літ. для 8 класу.
1021. Климович О. Ю., Воробйова Т. О. "У чому сенс життя" (до річниці від дня народження Григорія Сковороди). 9 клас. *Історія та правознавство*. 2011. № 30. С. 19–22.
1022. Костюченко В. Григорій Сковорода – філософ, письменник, учитель, музикант, співець. Заняття в "Літературній вітальні". *Дивослово*. 2012. № 11. С. 11–13.
1023. Лапацька Г. Т. Вітчизняна риторика. Мовотворчість Івана Вишенського, **Григорія Сковороди**, Феофана Прокоповича. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2015. № 16/18. С. 57–61.
Ознайомлення учнів з особливостями розвитку ораторського мистецтва в Україні, зокрема із творчою спадщиною І. Вишенського, Г. Сковороди, Ф. Прокоповича.
1024. Лесик О. Григорій Сковорода. Життя і творчість поета. "Сад божественних пісень", "Байки Харківські". *Українська мова та література*. 2015. верес. (№ 17/18). С. 64–66.
1025. Лесик О. Григорій Сковорода. "Сад божественних пісень", "Байки Харківські". *Українська мова та література*. 2013. № 14. С. 14–16.
1026. Лещенко О. М., Зуб К. П. Шанує мудреця нова вкраїна, стежок до нього час не замете. *Антологія краєзнавства Полтавщини* : наук.-метод.

- посіб. / Полтав. обл. ін-т після дипломної пед. освіти ім. М. В. Остроградського ; за ред. П. І. Матвієнка. Полтава, 2002. С. 263–264.
Виховна година про життя і творчість Г. С. Сковороди.
1027. Лукевич-Мініна І. Розмова про подорожнього. Урок вичення нового матеріалу. *Українська мова та література*. 2020. № 7/8. С. 38–51.
Розробка уроку з української літератури за творчістю Г. Сковороди для 10 класу.
1028. Мазоха Г. Листи Григорія Сковороди на учнівській парті. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 червня 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 129–138.
Вивчення творчості Г. Сковороди в школі.
1029. Мазуренко І. Григорій Сковорода – видатний український письменник і філософ. *Українська мова та література*. 2013. № 18. С. 18–20.
1030. Маленко О., Саган В. Якби ти нас, Григорій Савич, чув... Мандрівка у світ Г. Сковороди. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2004. № 34. С. 14–15.
1031. Манженко Т. М. Використання творчої спадщини Г. С. Сковороди у вихованні гуманної, духовно зрілої особистості. *Позакласний час*. 2001. № 34. С. 2–4.
1032. Манженко Т. М. "Мудрець, замріяний філософ до дальніх правнуків іде". *Позакласний час*. 2001. № 34. С. 8–10.
Сценарій свята до дня народження Г. Сковороди.
1033. Манженко Т. М. "Нести в душі Сковороду". *Позакласний час*. 2001. № 34. С. 4–7.
Позакласний захід.
1034. Маркушевський П. Т. З'ясування питання естетики праці під час оглядового вивчення творчості Г. С. Сковороди. *Методика викладання української мови і літератури* : респуб. наук.-метод. зб. Київ, 1966. Вип. 2. С. 79–94.
1035. Марценко Г. О. Мудрість віків через роки: урок – компаративний аналіз життя і творчості **Григорія Сковороди** та Омара Хайяма. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2007. № 7. С. 20–21.
1036. Марценко Г. О. Мудрість віків через роки: урок-компаративний аналіз життя і творчості **Григорія Сковороди** та Омара Хайяма. *Зарубіжна література в школах України (Київ)*. 2006. № 12. С. 53–54.
1037. Мащенко М. М. Г. С. Сковорода. *Музика і живопис на уроках літератури* / М. М. Машенко. Київ, 1971. С. 25–29.
1038. Медвідь Н. О. Вивчати – порівнюючи: світочі розуму й духовних ідеалів. *Зарубіжна література в школах України (Київ)*. 2008. № 10. С. 5–8.

- Європейські просвітителі XVIII ст. (Д. Свіфт, Ж.-Ж. Руссо, Дж. Локк та ін.) та Г. С. Сковорода*
1039. Медик В. Літературно-музична композиція "Григорій Сковорода – славетний українець". *Українська мова і література в школі*. 2020. № 4. С. 51–54.
1040. Мелешко В. "Шкільний" Сковорода: матеріал для вчителя. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі*: зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 червня 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 146–154.
1041. Назарук М. Й. Джерело чистої душі. *Українська мова і література в школі*. 1987. № 9. С. 18–23.
Вивчення в школі творчості Г. Сковороди.
1042. Оксененко Г. К. Г. С. Сковорода – порадник, захисник, народний мудрець. *Все для вчителя*. 2000. № 3. С. 44–45.
Сценарій літературного свята.
1043. Оксененко Г. К. Г. С. Сковорода в слобідській хаті на святі Калити. *Все для вчителя*. 2000. № 3. С. 47.
Сценарій свята до 227-річчя від дня народження Г. Сковороди.
1044. Ольяк Н. Б. Вивчення творчості Г. С. Сковороди в 9 класі. *Література в школі*. 1962. № 5. С. 44–50.
1045. Ольяк Н. Б. Жанрові особливості творів Г. С. Сковороди. *Українська мова і література в школі*. 1981. № 8. С. 47–53.
1046. Онищенко Г. У чому щастя? *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2002. № 6. С. 78–80.
Диспут за твором Г. Сковороди "Розмова п'яти подорожніх про істинне щастя в житті".
1047. Панчук Л. "Пізнаєшь істину – ввійде тоді у кров твою сонце" урок вивчення біографії Григорія Сковороди в 9 класі. *Дивослово*. 2008. № 10. С. 21–23.
1048. Пасішна Н. Пейзаж душі після сповіді. Життя і творчість Григорія Сковороди. *Українська мова й література в сучасній школі*. 2013. № 7/8. С. 47–50.
Вивчення української літератури у 9 класі.
1049. Поліщук Ф. М. Г. С. Сковорода. *Вивчення давньої літератури у 8 класі*: посібник для вчителів / Ф. М. Поліщук. Київ, 1984. С. 77–95.
1050. Полуянова М. О. Світи Григорія Сковороди (позакласний захід для учнів 9-х класів). *Шкільний бібліотекар*. 2017. № 8. С. 40–43.
1051. Поплавська Т. Л. Творчість Григорія Сковороди на уроках літератури. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2012. № 33. С. 10–18.
1052. Рев'яцька О. А. Щастя, де ти живеш? Урок за творчістю Г. Сковороди. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2006. № 33. С. 27–29.

1053. Романовська А. І. "Філософія серця" Григорія Савича Сковороди. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2017. № 1/2. С. 42–46.
Сценарій заходу.
1054. Савенко О. Великодні вірші Григорія Сковороди. *Дивослово*. 2019. № 11. С. 56–58.
1055. Сивинська Л. Інноваційні технології в роботі з обдарованими дітьми. *Школа*. 2012. № 2. С. 48–51.
Розробка уроку: "Г. С. Сковорода. Життя і творчість". 9 клас.
1056. Ситченко А. Григорій Сковорода. Байки харківські. Матеріали до уроків. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2009. № 7/8. С. 36–40; № 9; № 10. С. 21–24.
1057. Скоробагата Н. І. Григорій Сковорода як символ мудрості української землі. Огляд життя і творчості. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2020. № 31/33. С. 41–45.
Розробка уроку з української літератури для 9 класу.
1058. Сорокіна Н. О. Філософсько-естетичні погляди Г. С. Сковороди. Поетична творчість. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2012. № 33. С. 25–29.
1059. Соя Б. Г. Г. С. Сковорода – гордість українського народу. *Все для вчителя*. 1998. № 8. С. 30–32.
Підсумковий урок.
1060. Сухоручко Л. Шукаймо щастя за Сковородою. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2010. № 12. С. 49–50.
1061. "Счастье – в самом человеке..." Четыре разговора о жизни, истине и вечности с прологом и эпилогом. *Русский язык и литература в средних учебных заведениях Украины*. 1992. № 2. С. 57–62.
Сценарий по мотивам произведений Г. Сковороди.
1062. Тернавська Т. Шукаймо щастя за Сковородою (мультимедійний урок-презентація у 9 класі). *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2008. № 5. С. 24–33.
1063. Тесля О. Ф. До вивчення творів Г. С. Сковороди у 8 класі. *Українська мова і література в школі*. 1969. № 9. С. 40–44.
1064. Тищенко Т., Зелінська О. "Серце тоді насичується, коли освічується". *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2002. № 6. С. 87–91.
Літературно-музична композиція, присвячена Г. Сковороді.
1065. Токмань Г. Методичні засади вивчення творчості Григорія Сковороди в середній школі. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі*: зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 червня 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 219–232.

1066. Токмань Г. Місце поетичної Сковородіани в системі навчання української літератури. *Екзистенціально-діалогічне прочитання художнього тексту* : вибрані студії / Г. Л. Токмань. Ніжин, 2016. С. 249–280.
1067. Токмань Г. Місце поетичної Сковородіани у системі діалогічно-екзистенційного вивчення української літератури. *Дивослово*. 2015. № 1. С. 32–38.
Залучення поетичної Сковородіани у контекст вивчення української літератури в середній школі.
1068. Токмань Г. Місце поетичної Сковородіани у системі діалогічно-екзистенційного вивчення української літератури. *Дивослово*. 2015. № 2. С. 29–34.
1069. Уманська Т. Тваринний світ у байках Григорія Сковороди. *Українська мова та література*. 2011. № 33/34. С. 20–25.
1070. Урбанович Н. П. Літературний гурток. *Позакласний час*. 1998. № 5. С. 17–22.
Сценарій літературного вечора, присвяченого творчості Г. Сковороди.
1071. Фещак В. В. Розгляд творчості Григорія Сковороди у 8 класі. *Українська мова і література в школі*. 1975. № 9. С. 45–51.
1072. Хаустова С. Г. Григорій Сковорода – великий письменник-просвітник. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2012. № 33. С. 33–36.
1073. Ходосов К. О. Г. С. Сковорода. *Українська література у 8 класі* : посіб. для вчителів / К. О. Ходосов. Київ, 1979. С. 65–77.
1074. Шевченко З. Григорій Сковорода – останній представник українського літературного бароко. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2013. № 12. С. 40–42.
Матеріали до вивчення "Загальнокультурний контекст вивчення української літератури у 8-9 класах".
1075. Шульга Л. Григорій Сковорода. Життя і творчість філософа. Байки "Бджола і шершень", "Собака і вовк". *Українська література за новою програмою* : 9 клас / упоряд.: О. І. Месевря, Г. Б. Федяй. Київ, 2009. С. 103–108. (Бібліотека "Шкільного світу". Українська мова та література).

Мова та стиль творів Г. С. Сковороди

1076. Авксентьев Л. Г. Літературно-книжні на народні різновиди фразеологізмів у "Баснях харьковських" Григорія Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 109–111.

1077. Багалій Д. Літературні твори Г. С. Сковороди. *Український мандрований філософ Григорій Сковорода* / Д. Багалій. Київ, 1992. С. 318–379. (Спадок).
- Частина II. 3-й розділ : окремі твори Г. Сковороди та музика й музичні мотиви його писень, байки, мова та стиль творів, значення Г Сковороди в українському письменстві.*
1078. Безобразова Л. Л. Роль Сковороди в становленні нової української мови. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присвяч. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 лист. 1994 року. Полтава, 1994. С. 57–61.
1079. Белодед И. К. Г. С. Сковорода в истории украинского литературного языка. *Современные проблемы литературоведения и языкознания* : сб. ст. / отв. ред. Н. Ф. Бельчиков. Москва, 1974. С. 368–374.
1080. Бовсунівська Т. Образи смутку в поезії Григорія Сковороди. *Дивослово*. 2002. № 3. С. 5–8.
1081. Бовсунівська Т. Тематизація мовчання в поезії Григорія Сковороди. *Дивослово*. 2006. № 2. С. 50–54.
1082. Бойко Л. П. Наукова термінологія у творах Г. С. Сковороди. *Семасіологія і словотвір* : зб. наук. праць / АН УРСР. Ін-т мовознав. імені О. О. Потебні. Київ, 1989. С. 77–80.
1083. Бойко Л. П. Світоглядна лексика у філософських творах Г. С. Сковороди. *Українське мовознавство* : республ. міжвід. наук. зб. / МВССО УРСР, КДУ ім. Т. Г. Шевченка. Київ, 1987. Вип. 14. С. 98–104.
1084. Бондаревська І. А. Проблема інтерпритації в творчості Григорія Сковороди. *Слов'янська культура: здобутки і втрати* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (Полтава, 14-16 трав. 1996 р.) : в 2 т. / Ін-т мовознавства, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка, "Слов'янський клуб". Полтава, 1996. Т. 2. С. 292–295.
1085. Бондаревська О. Л. Питання мови в епістолярній спадщині Г. Сковороди. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 62–65.
1086. Валюх З. О. Словотворчі особливості філософських термінів у творах Г. С. Сковороди. *Г. С. Сковорода і сучасність* : матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 66–68.
1087. Волковинський О. Архітектонічне оздоблення офітських мотивів у поетичному тексті. *Слово і час*. 2008. № 12. С. 66–72.
- Релігійні мотиви в творчості К. Бальмонта, Володимира Соловйова, Ф. Сологуба, Г. Сковороди, І. Франка. Офіти – рання релігійна секта.*
1088. Гнатюк Г. М. Мова творів Г. С. Сковороди. *Українська мова в школі*. 1958. № 3. С. 16–22.

1089. Гнатюк Л. Г. Сковорода: мовомислення й епоха. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2005. № 34. С. 6–8.
Про мову Г. Сковороди.
1090. Гнатюк Л. Не цураймося свого! Григорій Сковорода писав не російською мовою. *Україна молода*. 2020. 17 листоп. (№ 112). С. 12.
1091. Гнатюк Л. То якою ж мовою писав Григорій Сковорода? *Дивослово*. 2006. № 3. С. 44–48.
Погляд крізь призму староукраїнської мовної свідомості. Мова творів Г. Сковороди.
1092. Гнатюк Л. То якою ж мовою писав Григорій Сковорода? *Літературна Україна*. 2022. № 11/12. С. 14.
1093. Гнатюк Л. Чому вивчення мови Григорія Сковороди актуальне для українців у ХХІ столітті. *Дивослово*. 2013. № 5. С. 53–58.
1094. Гулий К. Метафора як чинник включення поетичних текстів Григорія Сковороди до мегаконтексту європейської поезії ХVІ–ХVІІІ століть. *Збірник Харківського історико-філологічного товариства*. Харків, 1993. Т. 1 : Історія, філософія. С. 125–131.
1095. Дігтяр С. І. Образне слово в байках Г. С. Сковороди. *Матеріали ХІХ наукової сесії. Секція філологічних наук : тези доповідей* / ред. Г. І. Сінченко. Чернівці, 1963. С. 35–37.
1096. Жовтобрюх М. А. Відбиття процесу становлення фонологічної системи української літературної мови у творах Г. С. Сковороди. *Мовознавство*. 1972. № 4. С. 59–70.
1097. Забеліна В. П. Спостереження над мовою художніх творів Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 99–101.
1098. Зарудняк О. А. Синтаксичні народно-розмовні елементи в творах Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 94–96.
1099. Казанжи О. Анакреонтичні та гораціанські оди у творчості **Г. Сковороди** і В. Капніста. *Всесвітня літ. та культура в навч. закладах України*. 2009. № 1. С. 6–9.
1100. Казанжи О. Анакреонтичні та гораціанські оди у творчості **Г. Сковороди** і В. Капніста. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2007. № 7. С. 14–17.
1101. Корж Н. Крилате слово в творчості Г. Сковороди. *Прапор*. 1989. № 4. С. 175–178.

1102. Корнєва Л., Сологуб Л. Григорій Сковорода як оратор. *Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*. Полтава, 2003. Вип. 3 (30). С. 78–82. (Філологічні науки).
1103. Корнєва Л. М., Сологуб Л. О. Ораторська майстерність Г. С. Сковороди. *Творча спадщина Г. С. Сковороди і сучасність* : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф., (Полтава, 10-11 груд. 2002 р.) / Полтав. обл. держ. адмін.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; за ред. В. О. Пащенко та ін. Полтава, 2002. С. 102–106.
1104. Кудрицький Є. М. Латинська мова в поетичній спадщині Г. С. Сковороди. (З мовностилістичних спостережень). *З історії української та інших слов'янських мов* : збірник статей. Київ, 1965. С. 193–209.
1105. Лесюк М. Українська живомовна стихія в творчості Г. Сковороди. *Дивослово*. 1996. № 8. С. 38–41.
1106. Медведєв Ф. П. Г. С. Сковорода в історії української літературної мови. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 201–203.
1107. Медведєв Ф. П. Г. С. Сковорода в історії української літературної мови. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 89–91.
1108. Медведєв Ф. П. Г. С. Сковорода в історії української літературної мови. *Українське мовознавство* : республ. міжвід. наук. зб. / МВССО УРСР, КДУ ім. Т. Г. Шевченка. Київ, 1973. Вип. 1. С. 110–116.
1109. Меркулов М. Тема природи як Божого промислу у творчості **Григорія Сковороди** і Климентія Зіновієва. *Слово і час*. 2015. № 4. С. 8–14.
1110. Моргун П. А. Місце Г. С. Сковороди в історії розвитку української літературної мови. *О. О. Потебня і деякі питання сучасної славістики* / гол. ред. І. К. Білодід. Київ, 1962. С. 98–116.
1111. Моргун П. А. Мова філософських творів Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722–1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 117–120.
1112. Моргун П. А. Роль і значення мови Г. С. Сковороди в процесі становлення української літературної мови на народній основі. *Питання історичного розвитку української мови* : тези доповідей міжвуз. наук. конф. (15-20 груд. 1959 р.). Харків, 1959. С. 78–80.
1113. Москаленко Н. А. Про склад, походження та стилістичну роль фразеологізмів у творах Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження*

- Г. С. Сковороди (1722-1794) / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 104–107.*
1114. Муромцева О. Г., Свашенко А. О. Мова Г. С. Сковороди як джерело вивчення історичного словотвору. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722–1794) / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 96–98.*
1115. Наконечний М. Ф. На "грані" старої і нової літературної української мови. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794) / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 120–122.*
Протиставлення старої книжкової мови і нової української літературної мови в мовній практиці Г. Сковороди.
1116. Непокупний А. П. Форми коперниковы, коперниканскіи та коперниковски у мові Г. С. Сковороди. *Мовознавство. 1972. № 4. С. 71–73.*
1117. Нога Г. "Сміх мнѣ сотвори, Господь": сміх у поезії Григорія Сковороди. *Літературознавство. Фольклористика. Культурологія : зб. наук. праць / Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, Осередок Наук. т-ва ім. Т. Шевченка в Черкасах. Черкаси, 2013. С. 132–140.*
1118. Ощипко І. Й. Спостереження над мовностилістичними особливостями художніх творів Г. С. Сковороди. *Вісник Львівського ордена Леніна Державного університету ім. Івана Франка. Львів, 1966. С. 51–56. (Філологічна ; № 4).*
1119. Пачовський Т. І. Жанрові особливості віршів Г. Сковороди. *Українське літературознавство : міжвідом. респ. збірник / відп. ред. І. І. Дорошенко. Львів, 1973. Вип. 18. С. 110–115.*
1120. Передрієнко В. А. Українська народна мова XVIII ст. в творах Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794) / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 91–94.*
1121. Скорик О. Мовні засоби інтимізації у збірці Г. С. Сковороди "Сад божественных пѣсней". *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794) / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 111–112.*
1122. Степаненко М. І. Творчість Г. Сковороди у контексті становлення української національної мови. *Г. С. Сковорода і сучасність : матеріали наук. конф. присв. 200-річчю з дня смерті філософа, 11-12 листоп. 1994 р. Полтава, 1994. С. 52–57.*

1123. Федорак Н. "Пташиний базар" Григорія Сковороди. *Слово і час*. 2017. № 9. С. 11–20.
1124. Шерех Ю. Прологомена до вивчення мови та стилю Г. Сковороди. *Пороги і запоріжжя. Література. Мистецтво. Ідеологія* : у 3 т. / Ю. Шерех. Харків : Фоліо, 1998. Т. 3. С. 364–412. (Укр. літ. ХХ ст.).

Ілюстративні матеріали. Портрети Г. Сковороди

1125. Диченко І. Є. Невідомий портрет Григорія Сковороди. *Літературна Україна*. 1971. 20 серп.
1126. Дяченко А. Пошта – філософу і поету. *Комсомолець Полтавщини*. 1972. 2 груд. С. 4.
1127. Лелітка С. "Не той дурний, хто не знає, але той, хто знати не хоче". *Голос України*. 2020. 15 квітн. (№ 65). С. 16.
Полотно "Григорій Сковорода" художника-монументаліста Олександра Мельника.
1128. Мойсеева Г., Микитась В. Невідомий портрет Григорія Сковороди. *Літературна Україна*. 1987. 2 квіт. С. 3.
1129. Рибас О. До проблеми портретних зображень Григорія Сковороди. *Журавлик*. 2020. № 11. С. 19.
1130. Скрипник В. Портрет Сковороди розміром понад сто квадратних метрів. *Голос України*. 2022. 16 листоп. (№ 233). С. 12.
Стінопис (мурал) із зображенням українського філософа, просвітителя-гуманіста, поета, музиканта та педагога у Вінниці на вулиці Сковороди № 21.
1131. Степовик Д. Хто ілюстрував "Алфавіт"? *Жовтень*. 1973. № 4. С. 113–115.
Авторські малюнки Г. Сковороди до трактату "Алфавит или Букварь мира".
1132. Степовик Д. В. Григорій Сковорода в образотворчому мистецтві. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722–1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 134–137.
1133. Талалаєвський М. Сценічний портрет Григорія Сковороди. *Літературна Україна*. 1972. 21 листоп. С. 6.
1134. Шупта Д. Канонна ідентифікація портретних зображень Г. С. Сковороди. *Українська літературна газета*. 2019. 25 жовт. (№ 21). С. 14–15.

Г. С. Сковорода в художній літературі

1135. Астаф'єв О. Вірш Ю. Клена "Сковорода" : спроба прочитання. *Українська мова та література*. 1997. № 35. С. 5–6.
1136. Балабуха К. Х. Поєми про Сковороду. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 82–85.
Поєми В. Поліщука, В. Шевчука, П. Куліша, В. Підпалого, В. Бондаря та симфонія П. Тичини "Сковорода" (1920-40).
1137. Барабаш Ю. Григорій Сковорода. Знаю человека. *Радуга*. 1989. № 3. С. 146–158; № 4. С. 156–164; № 5. С. 139–161.
Главы из книги, посвященной жизни и деятельности Г. Сковороды.
1138. Барабаш Ю. Я. "Знаю человека..." : Григорий Сковорода. Поэзия. Философия. Жизнь. Москва : Худож. лит., 1989. 333 с. : портр.
1139. Басс Т. І. Вплив музичних форм на жанр поеми: ("Сковорода" П. Г. Тичини). *Радянське літературознавство*. 1989. № 3. С. 47–52.
1140. Білоус Г. Вогонь у камені. *Вітчизна*. 1996. № 5/6. С. 2–24.
Поєма про Г. Сковороду.
1141. Боровий В. [Вірші]. *Прапор*. 1990. № 9. С. 2–7.
Серед віршів "Сковорода іде з Бабаїв".
1142. Боровий В. Сковорода в Пан-Іванівці. *Дніпро*. 1973. № 5. С. 7.
Вірш про Г. Сковороду.
1143. Брайчевський М. Григорій Сковорода : історична поема. *Кур'єр Кривбасу*. 1998. № 107. С. 88–108.
1144. Брайчевський М. Григорій Сковорода : поема. *Хроніка 2000*. 1998. Вип. 27/28. С. 211–217.
1145. Величко Г. У творчості народу. *Зоря Полтавщини*. 1972. 3 груд.
Вірш присвячений Г. Сковороді.
1146. Гаврилюк Н. Образ Григорія Сковороди в поетичних інтерпретаціях Павла Тичини і Василя Стуса. *Слово і час*. 2022. № 5. С. 55–75.
1147. Грибіниченко Т. "Сковородинські думи" Володимира Підпалого. *Українське слово*. 2003. № 5. С. 10.
1148. Драч І. Ф., Кримський С. Б., Попович М. В. Григорій Сковорода : біогр. повість. Київ : Молодь, 1984. 216 с. : фото. (Уславлені імена ; Вип. 60).
1149. Єшкілев В. Усі кути Трикутника. Апокриф мандрів Григорія Сковороди : [біограф. роман]. Київ : Академія, 2012. 246 с. (Автографи часу).
1150. Ільницький М. Сковородіана Володимира Підпалого. *На перехрестях віку* : у 3 кн. / М. М. Ільницький. Київ, 2008. Кн. 1. С. 680–686.

1151. Казидуб М. Роздуми коло його хати. *Комсомолець Полтавщини*. 1972. 30 листоп.
Вірш присвячений Г. Сковороді.
1152. Калашник В. С. Григорій Сковорода в поетичній творчості Павла Тичини. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 211–216.
1153. Карпанюк М. П. Інтерпретація образу Г. Сковороди у повісті І. Срезневського "Майоре, майоре!". *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 207–215. (Філософія України).
1154. Коломієць В. Дві притчі. [Про Г. С. Сковороду]. *Агіткультбригада. Репертуарний збірник*. Київ, 1968. С. 58–60.
1155. Корж П. Я. Жанрова специфіка історико-біографічної прози про Г. С. Сковороду. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 74–78.
Аналіз художніх творів про Григорія Сковороду: оповідання І. Срезневського "Майоре, майоре!" (1836), роман В. Поліщук "Григорій Сковорода" (1924), повість Л. Ляшенка "Блискавиця темної ночі" (1965), повість Г. Вовка "Мед з каменю" (1968), роман В. Шевчука "Предтеча" (1969), художній життєпис І. Пільгука "Григорій Сковорода" (1972).
1156. Левін Б. Шлях проляже в майбутнє. *Зоря Полтавщини*. 1969. 19 груд.
Про роман "Григорій Сковорода".
1157. Ломонос Г. Мудрець з Чорнух. Монолог біля пам'ятника Г. С. Сковороді: [вірш]. *Комсомолець Полтавщини*. 1972. 30 листоп.
1158. Малицький Ф. Григорій Сковорода: вірш. *Зоря Полтавщини*. 1972. 4 лют.
1159. Мельничук Б. І. Поетичне слова про Григорія Сковороду. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 61–64.
Постать Сковороди в поетичній художній літературі.
1160. Мушкетик Ю. Диявол не спить: повість. *Київська старовина*. 1992. № 5. С. 28–42.
Повість про Г. Сковороду.
1161. Олійник Б. Сковорода і світ: поема. *Вітчизна*. 1973. № 4. С. 5–10.
1162. Осягнення Сковорода = Skovorodan?n annas?lmas? : peetlar toplumu : збірка поезій / упоряд., автор передмови В. Бошков ; ред. укр. текстів

- Д. Шупта; ред. гагауз. текстів О. Кулаксіз. Одеса : Астропринт, 2020. 180 с.
URL: http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Бошков_Сковорода.pdf.
1163. Перепеляк І. М. Григорій Сковорода : драм. поема. Харків : Майдан, 2008. 154 с.
1164. Підпальний В. Григорій Сковорода: стихи / пер. с укр. Г. Шурмак. *Радуга*. 1972. № 11. С. 140.
1165. Підпальний В. О. Сковородинські думи : поезії. Київ : Веселка, 2002. 47 с. : порт.
1166. Пільгук І. І. Григорій Сковорода : худож. життєпис [до 250-річчя з дня народження]. Київ : Дніпро, 1971. 262 с.
1167. Подрига В. Образ Григорія Сковороди у повісті Михайла Ковалинського "Жизнь Григория Сковороди". *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 червня 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 169–175.
1168. Подрига В. Поліобрази видатного земляка у творах полтавців: (до 290-ї річниці від дня народження Григорія Сковороди. *Зоря Полтавщини*. 2013. № 6/7. С. 5.
- Образ українського письменника і філософа Григорія Сковороди у творах українських літераторів з Полтавщини.*
1169. Премію імені І. Франка отримав Володимир Стадниченко. *Журналіст України*. 2012. № 9. С. 21.
- Лауреатом премії ім. І. Франка став літературознавець Володимир Якович Стадниченко за книгу "Садівник щастя", присвячену Г. С. Сковороді.*
1170. Радецька М. Григорій Сковорода в історико-біографічній прозі. *Українське літературознавство* : міжвідом. респ. збірник / відп. ред. І. І. Дорошенко. Львів, 1982. Вип. 39. С. 77–84.
1171. Радецька М. М. Художня інтерпретація образу Григорія Сковороди в історико-біографічній прозі. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубева. Харків, 1972. С. 72–74.
- Образ Сковороди у різних жанрах художньої літератури (І. Срезневський "Майоре, майоре!", П. Куліш "Грицько Сковорода", В. Полішук "Григорій Сковорода", П. Тичина "Сковорода", Л. Ляшенко "Блискавиця таємної ночі", О. Каштаньєр "Магістр вільної кафедри", Г. Вовк "Мед з каменю", В. Шевчук "Предтеча").*
1172. Стадниченко В. Наш перший розум : документальна повість-подорож. *Вітчизна*. 2002. № 11/12. С. 15–73.
- До 280-річчя від дня народження.*

1173. Тарасенко В. Дорога. Вірш Г. Сковороді. *Комсомолець Полтавщини*. 1972. 30 листоп.
1174. Тичина П. На горі. Дико. Далеко. *Україна*. 1971. № 48. С. 8–9.
Уривок з поеми-симфонії "Сковорода".
1175. Тичина П. Сковорода. *Дніпро*. 1971. № 1. С. 135–137.
Поема-симфонія.
1176. Тичина П. У яру. *Жовтень*. 1972. № 2. С. 108–118.
Уривок з симфонії "Сковорода".
1177. Чернілевський С. Сковорода. 1753 рік. *Прапор*. 1987. № 4. С. 4–7.
1178. Черняк А. М. Образ Григорія Сковороди в художній літературі. *Українська мова і література в школі*. 1981. №12. С. 3–9.
1179. Шевчук В. Григорій Сковорода. *Літературна Україна*. 1967. 29 серп.
1180. Шевчук В. Сад. *Жовтень*. 1972. № 11. С. 54–82.
Драм. композиція за творами Г. Сковороди.
1181. Шевчук Т. Григорій Сковорода : шлях мудреця. П'єса. *Дивослово*. 2011. № 1. С. 29–32.
1182. Шупта Д. Прояснення: вірші. *Київ*. 1988. № 3. С. 112–113.
Серед віршів "Григорій Сковорода".

Рецензії на твори про Г. С. Сковороду

1183. Білик Г. Альтернативна історія про Григорія Сковороду від письменника Володимира Єшкілева. *Зоря Полтавщини*. 2012. № 120. С. 3.
Про книгу В. Єшкілева "Усі кути Трикутника: Апокриф мандрів Григорія Сковороди".
1184. Білик Г. Особливості художнього зображення образу Григорія Сковороди в романі "Усі кути Трикутника" В. Єшкілева. *Постать Григорія Сковороди в сучасному філософсько-культурному просторі* : зб. тематичних матеріалів (наук. ст.) наук. конф., присвяченої 290-річчя від. дня народж. Григорія Сковороди, 20-21 черв. 2012 р. / Держ. п-во "Укр. інформ.-сервісний центр культ. і туризму". Чорнухи, 2012. С. 10–15.
1185. Булда М. Садівник щастя Григорій Сковорода. *Зоря Полтавщини*. 2012. № 110/111. С. 14.
Про книгу дослідника життя і творчості Григорія Сковороди Володимира Яковича Стадниченка під назвою "Садівник щастя. Сковорода як дзеркало України".
1186. Гавриленко А. Григорій Сковорода – "той, що його світ ловив, та не впіймав". *Вибрані праці в семи томах* / Д. Тетерина. Київ; Мюнхен, 2006. Т. VII : Філософія, історія, літературознавство. С. 314. Рец. на кн.: Д. Тетерина Г. Сковорода – український письменник, філософ і педагог. Мюнхен ; Київ, 2004.

1187. Галич О. "Усі кути Трикутника" В. Єшкілева як квазі-біографія Г. Сковороди. *Слово і час*. 2014. № 7. С. 59–64.
Роман, що має підзаголовок "Апокриф мандрів Григорія Сковороди", цілком уписується в жанровий різновид біографічного роману, як квазібіографія .
1188. Гончар О. І., Гончарук М. Л. Кілька зауважень до книжки Л. Махновця "Григорій Сковорода". *Радянське літературознавство*. 1973. № 6. С. 79–80.
 Рец. на кн.: Махновець Л. Є. Сковорода. Біографія. Київ : Наук. думка, 1972.
1189. Горбач Н. В. Альтісторичний світ роману В. Єшкілева "Усі кути Трикутника: Апокриф мандрів Григорія Сковороди". *Вісник Запорізького національного університету* : зб. наук. праць / гол. ред. П. І. Білоусенко ; Держ. вищий навч. заклад "Запоріж. нац. ун-т". Запоріжжя, 2012. С. 38–41. (Філологічні науки ; № 4).
1190. П. П., Матковська І. Я. Об'єкт дослідження – філософія Г. С. Сковороди. *Філософська думка*. 1974. № 1. С. 132–135. Рец. на кн.: Філософія Григорія Сковороди. / відп. ред. В. І. Шинкарук. Київ : Наук. думка, 1972.
1191. Грицик Л., Кононенко П. В оцінці грузинського вченого. *Літературна Україна*. 1973. 6 лют. Рец. на кн.: Баканидзе О. Григорій Сковорода. Тбіліси : Мерани, 1972.
1192. Деркач Б. На зламі. *Вітчизна*. 1972. № 1. С. 209–212. Рец. на кн.: Ніженець А. М. На зламі двох світів. Розвідка про Г. С. Сковороду і Харківський колегіум. Харків : Прапор, 1970.
1193. Деркач Б. Уточнення... уточненого. *Радянське літературознавство*. 1971. № 9. С. 93–94. Рец. на : Кук В. "Уточнення життєпису". До 250-річчя з дня народження Г. С. Сковороди. *Літ. Україна*. 1971. 16 лип.
1194. Дзюба С. Нескінченний шлях осягнення: (до 300-річчя Григорія Сковороди). *Українська літературна газета*. 2020. 5 черв. (№ 11). С. 15. Рец. на кн.: Шупта Д., Лойтра П., Стеценко В. Осягнення: поезії та вокальні твори. Чернівці : Букрек, 2020. 176 с.
1195. Дикань К. Етнічна концепція Сковороди: "Усі різні, бо говорять різними мовами". *Україна молода*. 2018. 16 трав. (№ 52). С. 13. Рец. на кн.: Ушкалов Л. Ловитва невломивого птаха: життя Григорія Сковороди. Київ : Дух і Літера, 2017.
1196. Іваньо І. Нове дослідження про Григорія Сковороду. *Дніпро*. 1969. № 5. С. 147–149. Рец. на кн.: Редько М. П. Світогляд Г. С. Сковороди. Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1967.
1197. Іваньо І. В. [Рецензія]. *Філософська думка*. 1969. № 1. С. 129–131. Рец. на кн.: Григорій Сковорода. Біобібліографія / укладачі Е. С. Беркович, Р. А. Ставинська, Р. І. Штраймиш. Харків : Вид-во Харків. ун-ту, 1968. 184 с.

1198. Кондратюк А. Світ Григорія Сковороди. *Вітчизна*. 1984. № 8. С. 199–201. Рец. на кн.: Драч І. Ф., Кримський С. Б., Попович М. В. Григорій Сковорода : біогр. повість. Київ : Молодь, 1984. 214 с.
1199. Корж Н. В шуканні істини. *Літературна Україна*. 1971. 19 жовт. Рец. на кн.: Ніжинець А. М. На зламі двох світів. Розвідка про Г. Сковороду і Харківський колегіум. Харків : Прапор, 1970.
1200. Корнієнко В. На грані прийдешнього. *Дніпро*. 1970. № 3. С. 158–159. Рец. на кн.: Шевчук В. А. Григорій Сковорода : роман. Київ : Рад. письменник, 1969.
1201. Лисенко В. Шлях до істини. *Жовтень*. 1970. № 8. С. 131–133. Рец. на кн.: Шевчук В. А. Григорій Сковорода : роман. Київ : Рад. письменник, 1969.
1202. Лозко Г. Вкраїнська Україна – ще гряде! *Рідний край* : альм. Полтав. держ. пед. ун-ту / голов. ред. М. Степаненко ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2020. № 1/2 (42/43). С. 204–207. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/17321>.
- Рецензія на книжку: Шупта Д., Лойтра П., Стеценко В. Осягнення. Поезії та вокальні твори. Чернівці : Букрек. 2020. 176 с.*
1203. Мартусь В. Скарб душі, у слово перелитий. *Комсомолець Полтавщини*. 1972. 17 серп. Рец. на кн.: Пільгук І. Григорій Сковорода. Київ : Дніпро, 1971.
1204. Махінчук М. Дорогами Григорія Сковороди мандрує публіцист Володимир Стадниченко в новій книжці "Садівник щастя". *Літературна Україна*. 2012. № 39. С. 11.
1205. Микицей М. Сліпуче коло провокаційного прочитання. *Літературна Україна*. 2012. № 22. С. 12. Рец. на кн.: Єшкілев В. Усі кути Трикутника: апокриф мандрів Григорія Сковороди. Київ : Видавничий центр "Академія", 2012. 248 с. (серія "Автографи часу").
1206. Мишанич О. Новый труд о Г. Сковороде. *3 минулих літ* : Літературознавчі статі й дослідження різних років / Мишанич ; НАН України. Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка. Київ, 2004. С. 109–115. Рец. на кн.: Барабаш Ю. "Знаю человека..." Григорий Сковорода: Поэзия. Философия. Жизнь.
1207. Мишанич О. Труды і дні Григорія Сковороди. *3 минулих літ* : Літературознавчі статі й дослідження різних років / Мишанич ; НАН України. Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка. Київ, 2004. С. 106–108. Рец. на рукопис: Иахновець Л. Григорій Сковорода: Симфонія "Труди і дні".
1208. Пашук А. Дослідження світогляду Г. С. Сковороди. *Жовтень*. 1971. № 9. С. 139–142. Рец. на кн.: Ніженець А. М. На зламі двох світів. Розвідка про Г. Сковороду і Харківський колегіум. Харків : Прапор, 1970.
1209. Полек В. [Рецензія]. *Радянське літературознавство*. 1970. № 10. С. 84–85. Рец. на кн.: Григорій Сковорода. Бібліографія / укладачі

- Е. С. Беркович, Р. А. Ставинська, Р. І. Штраймиш. Харків : Вид-во Харків. ун-ту, 1968. 184 с.
1210. Полек В. Т. [Рецензія]. *Українська мова і література в школі*. 1973. № 11. С. 90–91. Рец. на кн.: Поліщук Ф. М. Григорій Сковорода. Семінарії.
1211. Сагач Г. Духовна Сковородинізація України третього тисячоліття. *Божий світ і ми: скрижалі Слова* / Г. М. Сагач ; КВНЗ "Херсон. акад. неперервної освіти" Херсон. обл. ради. Херсон, 2013. С. 178–182. Рец. на кн.: Стадниченко В. Садівник щастя. Сковорода як дзеркало України. Київ, 2013.
1212. Сагач Г. Перший розум наш – Сковорода Григорій. *Божий світ і ми: скрижалі Слова* / Г. М. Сагач ; КВНЗ "Херсон. акад. неперервної освіти" Херсон. обл. ради. Херсон, 2013. С. 175–177. Рец. на кн.: Стадниченко В. Іду за Сковородою. Київ, 2002.
1213. Сагач Г. Перший розум наш. *Освіта*. 2003. № 3. С. 14.
Роздуми над книгою В. Стадниченка "Іду за Сковородою".
1214. Сливинський О. Два Сократи, або як віднайти мужність. *Вітчизна*. 2006. № 3/4. С. 139–151; № 5/6. С. 151–160.
Про повісті Ю. Мушкетика "Смерть Сократа" і "Диявол не спить", присвячену Г. Сковороді, якого називають "українським Сократом" та книгу "Суд".
1215. Ушкалов Л. Біографічна повість про Григорія Сковороду. *Прапор*. 1984. № 11. С. 117–119. Рец. на кн.: Драч І. Ф., Кримський С. Б., Попович М. В. Григорій Сковорода: біографічна повість. Київ : Молодь, 1984. 216 с.
1216. Ушкалов Л. Павло Тичина та світ українського бароко (про поему-симфонію "Сковорода"). *Есеї про українське бароко* / Л. Ушкалов. Київ, 2006. С. 238–254. (Висока полиця).
1217. Ушкалов Л. Портрет Сковороди на тлі греко-римської старовини. *Слово і час*. 2010. № 9. С. 97. Рец. на кн.: Шевчук Т. С. На перехресті епох : антична література у творчості Григорія Сковороди. Ізмаїл : СМІЛ, 2010. 360 с.
1218. Ушкалов Л. Про "вічну філософію" Григорія Сковороди. *Березіль*. 2006. № 3/4. С. 164–173.
Рецензія на книгу Ердманн Е. "Несхожа схожість". Онтопоетика українського філософа Григорія Сковороди".
1219. Ходосов К. Образ просвітителя і шукача істини. *Зоря Полтавщини*. 1972. 3 серп. Рец. на кн.: Пільгук І. Григорій Сковорода. Київ : Дніпро, 1971.
1220. Царук А. Життя як шедевр служіння емоційного інтелекту народові. *Дзвін*. 2021. № 7. С. 191–197.
Про книгу Н. Дзюбенко-Мейс "Сковорода. Поєми, балади, цикли".
1221. Чорна С. "Ні про що не турбуватись, ні за чим не турбуватись – значить, не жити". До 300-річчя Григорія Сковороди. *Голос України*. 2022. 15 верес. (№ 189). С. 12. (рец. на)

- Презентація нової книги Олександра Кирилюка "Християнська філософія вічності та часу у творах Григорія Сковороди", що відбулася у Товаристві "Знання" і переросла у дискусію про те, як надбання філософської думки використати для трансформації суспільства, у певних категорій якого часом превалює матеріальне і бездуховне.*
1222. Шабліовський Є. Пошуки і знахідки. *Літературна Україна*. 1973. 27 лют. Рец. на кн.: Махновець Л. Є. Григорій Сковорода. Біографія. Київ : Наук. думка, 1972.
1223. Шкуринов П. С. Академическое издание сочинений Г. С. Сковороды. *Вопросы философии*. 1962. №12. С. 165–167. Рец. на кн. : Сковорода Григорий. Сочинения в 2-х томах. Киев : Изд-во АН УССР, 1961. Т. 1. 637 с.; Т. 2. 621 с.
1224. Шокало О. "Садівник щастя". До 290-річчя з дня народження Григорія Сковороди. *Українська літературна газета*. 2012. № 25. С. 19. (рец.)
Про книгу українського літературознавця Володимира Яковича Стадниченка "Садівник щастя", присвячену Григорію Савичу Сковороді.

Ювілеї, роковини, вшанування пам'яті Г. С. Сковороди

1225. Актуальні проблеми дослідження філософської культури східних слов'ян 11-18 ст. : матеріали 8 міжнар. наук. конф. присвяченої 270-літтю від народж. Г. С. Сковороди / Ін-т філософії АН України ; Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. Полтава : ПДПІ, 1993. 122 с.
1226. Артеменко Т. Науковці про Г. С. Сковороду. *Зоря Полтавщини*. 1972. 2 груд.
В Полтавському педінституті відбулася наукова ювілейна конференція, присвячена 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди.
1227. Афоризми Григорія Сковороди. До 290-річчя від дня народження філософа. *Українське слово*. 2012. № 49. С. 16.
1228. Бакай С., Перетяга Л. Вшанування пам'яті видатного українського педагога й філософа Григорія Сковороди у ХХ столітті (за архівними матеріалами). До 300-річчя з дня народження. *Новий колегіум*. 2019. № 4. С. 21–23.
1229. Береза Б. Античністю зачарований. *Зарубіжна література*. 2002. № 48. С. 8.
До 280-річчя від дня народження Г. Сковороди.
1230. Бондар Т. Значки до ювілею Г. С. Сковороди. *Зоря Полтавщини*. 1972. 26 листоп. С. 4.
1231. Боянович В. Памяти Г. С. Сковороды. *Вопросы литературы*. 1963. № 11. С. 255–256.
1232. В обласній ювілейній комісії [по відзначенню 250-річчя з дня народження Г. С. Сковороди]. *Зоря Полтавщини*. 1972. 20 жовт. С. 4.

1233. Васевич А. "Благословенні ви, сліди мандрівника Сковороди". *Зоря Полтавщини*. 2012. № 155/156. С. 15.
До 290-річчя українського письменника і філософа Г.С. Сковороди в Чорнухах на Полтавщині відбулося літературно-мистецьке свято, в якому взяв участь фольклорний ансамбль "Жива вода" імені Павла Бакланова Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка.
1234. Василенко С. Республіканська наукова конференція, присвячена 250-річчю з дня народження Г. С Сковороди. (Харків). *Радянська школа*. 1973. № 1. С. 104–106.
1235. Верховський В. Великий просвітитель. *Зоря Полтавщини*. 1962. 5 груд. С. 4.
240-річчя з дня народження Г. С. Сковороди.
1236. Віценя Л. Душа його – Божий сад. *Зоря Полтавщини*. 1997. 5 груд.
В Полтавському педагогічному інституті відбулася науково-практична конференція, присвячена 275-річчю від дня народження Г Сковороди.
1237. Волошина В. "Світ ловив мене, але не піймав". *Молода громада*. 1997. 5-11 груд. С. 3; 12-18 груд. С. 3.
До 275-річчя від дня народження Г. Сковороди.
1238. Вшануємо славетних : до ювілеїв **Г. С. Сковороди** та О. Ю. Кобилянської : репертуарний збірник. Київ : Мистецтво, 1972. 247 с.
1239. Гайовий Ю. До відзначення ювілею. [250-річчя Г. С. Сковороди]. *Комсомолец Полтавщини*. 1971. 18 листоп.
1240. Гальченко С. А., Шокало О. А. Чи усвідомлюємо значущість Григорія Сковороди в його 300-річчя. *Слово Просвіти*. 2020. 17-31 груд. (№ 51/52). С. 10–11.
Вміщено план заходів до святкування 300-річного ювілею.
1241. Голобородько В. До ювілею Г. Сковороди. *Літературна Україна*. 1972. 28 квіт. С. 2.
1242. Голобородько В. Напередодні ювілею Г. С. Сковороди. *Літературна Україна*. 1972. 14 листоп.
1243. Грабовський В. Садівник із майбутнього. Григорію Сковороді – 285. *Літературна Україна*. 2007. № 46. С. 1, 4.
1244. Григорій Сковорода. 250. 1722–1972 : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ : Наук. думка, 1975. 255 с.
1245. Гриневич В. Духовний меч. Сьогодні минає 300 років від дня народження філософа Григорія Сковороди. *Голос України*. 2022. 3 груд. (№ 246). С. 1, 3.
1246. Данилець О. "Сковороди зоря у вічність промовля". *Урядовий кур'єр*. 2012. № 222. С. 17.
До 290-ї річниці від дня народження Г. С. Сковороди.

1247. До 250-річчя Г. С. Сковороди. *Літературна Україна*. 1972. 28 листоп. С. 4.
1248. До ювілею Г. С. Сковороди [склад комісії]. *Літературна Україна*. 1971. 21 груд.
1249. До ювілею Г. С. Сковороди. *Зоря Полтавщини*. 1971. 18 листоп. С. 4.
1250. Добридень Ю. Сильвер Спрінг пошанував Сковороду. *Полтавщина*. 1995. 3 лют. С. 3.
Вшанування пам'яті Г. Сковороди в Америці.
1251. Дорошенко В. О. Республіканська конференція, присвячена Г. С. Сковороді. (Харків. 1972. Жовтень). *Радянське літературознавство*. 1973. № 1. С. 95.
1252. Єфремов С. Живий у пам'яті поколінь. Відзначення 250-річчя з дня народження Г. С. Сковороди. *Літературна Україна*. 1972. 1 груд.
1253. З вірою у відновлення божого образу в людині. *Персонал плюс*. 2007. № 45. С. 8.
До 285-річчя від дня народження Григорія Сковороди.
1254. Засідання Республіканського ювілейного комітету по відзначенню 250-річчя з дня народження Г. С. Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972*: матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 14–17.
1255. Зінченко Н. Поет, мислитель, педагог. *Молода громада*. 1992. 28 листоп.
До 270-річчя від дня народження Г. Сковороди.
1256. Зуб Т. С. Велетень думки і слова: до 270-річчя від дня народження та 200-річчя з дня смерті видатного укр. філософа-гуманіста і поета Г. С. Сковороди. Полтава: Криниця, 1992. 39 с.
1257. Зуб Т. С. Здатний прийняти істину. *Велетень думки і слова: До 270-річчя від дня народження та 200-річчя з дня смерті видатного укр. філософа-гуманіста і поета Г. С. Сковороди* / Т. С. Зуб. Полтава, 1992. С. 15–18.
1258. Зуб Т. Здатний прийняти істину. До 250-річчя з дня народження Г. С. Сковороди. *Комсомолец Полтавщини*. 1972. 25 листоп. С. 6.
1259. Зуб Т. С. Народ шанує пам'ять мислителя. *Велетень думки і слова: До 270-річчя від дня народження та 200-річчя з дня смерті видатного укр. філософа-гуманіста і поета Г. С. Сковороди* / Т. С. Зуб. Полтава, 1992. С. 28–33.
1260. Ільницький М. Невичерпна тема. *Жовтень*. 1972. № 11. С. 144–148.
До 250-річчя від дня народження Г. С. Сковороди.
1261. Казахстан ушановує філософа. *Урядовий кур'єр*. 2002. 3 груд. С. 8.
1262. Кононенко Т. Г. С. Сковорода – приятель мудрості українського терену. *Українознавство*. 2003. № 1. С. 40–42.
На пошану 280-ї річниці з дня народження.

1263. Кульова В. Світ ловив його, але не спіймав. *Сільська школа*. 2002. № 43/44. С. 5.
До 280-річчя від дня народження Г. Сковороди.
1264. Ларіонов П. Із мандрів шляхами Сковороди. Уже чимало зроблено до 290-ї річниці від дня народження філософа світової величини. *Урядовий кур'єр*. 2012. № 193. С. 5.
1265. Мирна К. За покликанням. *Комсомолець Полтавщини*. 1972. 30 листоп.
Вшанування пам'яті Григорія Сковороди в Чорнухах.
1266. Мишанич О. "Перший розум наш...". *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2002. № 6. С. 4.
До 280-річчя від дня народження Г. Сковороди.
1267. Мишанич О. Відзначення двох сквородинських дат. *На переломі : Літературознавчі статті й дослідження / О. Мишанич*. Київ, 2002. С. 81–85.
Про відзначення 270 років з дня народження та 200 років з часу смерті Григорія Сковороди.
1268. Мостова Т. Мандрівний учитель життя. *Освіта України*. 1997. 28 листоп. С. 8.
До 275-річчя від дня народження Г. Сковороди.
1269. Народ про Григорія Сковороду. *Комсомолець Полтавщини*. 1972. 30 листоп.
1270. Неврлий М. Мандрівник за знаннями. *Україна молода*. 2007. № 223. С. 9.
3 грудня 2007 року виповнюється 285 років від дня народження Григорія Сковороди.
1271. Нога Г. VII Сковородинівські читання. *Слово і час*. 1995. № 9/10. С. 2–7.
1272. Олійник І. Давня фотографія. *Зоря Полтавщини*. 1979. 2 груд. С. 4.
Світлина, на якій сфотографовано комісію по відзначенню знаменної дати – 200-річчя з дня народження Г. Сковороди, що виповнювалась у грудні 1922 року.
1273. Пам'яті великого мудреця. *Полтавський вісник*. 1997. 5 груд. С. 1.
В ПДПІ відбулася науково-практична конференція, присвячена 275-річчю від дня народження Г. С. Сковороди.
1274. Педагогіка здоров'я : зб. наук. праць II Всеукр. наук. практ. конф., присвяченої 290-річчю з дня народження Г. С. Сковороди, (Харків, 7 квіт. 2012 р.) / голов. ред. І. Ф. Прокопенко ; Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 452 с.
1275. Перкатюк Й. Його уроки. *Літературна Україна*. 1982. 2 груд. С. 7.
До 260-річчя від дня народження Г. Сковороди.
1276. Петренко Н. "Люди нахилились до Сковороди як до джерела..."
Визвольний шлях. 2007. № 12. С. 69–72.

- 3 грудня 2007 р., у день 285-ї річниці від дня народження Григорія Сковороди, у Національному музеї літератури України відбувся ювілейний літературно-мистецький вечір "Сад божественних пісень".
1277. Петрушенко М. Йдемо за Сковородою. *Зоря Полтавщини*. 2022. 21 жовт. (№ 48). С. 10.
Підготовка до 300-річчя від дня народження Григорія Сковороди.
1278. Петрушенко М. Пам'ять живе в діянні. Київський національний університет технологій та дизайну започаткував толоку на батьківщині Григорія Сковороди до його 300-річчя. *Урядовий кур'єр*. 2021. 2 жовт. (№ 191). С. 4.
1279. Печарський Я. Славетний син України. До 250-річчя Г. С. Сковороди. *Людина і світ*. 1972. № 11. С. 31–34.
1280. Пишний В. Крилаті вислови мудреця. До 290-ї річниці від дня народження Григорія Савича Сковороди. *Українське слово*. 2012. № 29. С. 16.
1281. Пільгук І. У сузір'ї мислителів. До 250-річчя від дня народження Г. Сковороди. *Дніпро*. 1972. № 11. С. 122–127.
1282. Попов П. М. Вшанування пам'яті Г. С. Сковороди. *Радянське літературознавство*. 1965. № 2. С. 31–42.
За неопублікованими листами В. Д. Бонч-Бруевича.
1283. Почетное свидетельство о присвоении названия малой планете № 2431. *Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали* / АН України. Ін-т філософії; відп. ред. В. М. Нічик. Київ, 1992. С. 380. (Філософія України).
Іменем Г. Сковороди названа планета.
1284. Просвітитель, філософ, поет. Україна готується відзначити 250-річчя з дня народження Г. С. Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972*: матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 18–20.
1285. Ротач П. Закликав до царства духу. *Зоря Полтавщини*. 1997. 3 груд.
До 275-річчя від дня народження Г. Сковороди.
1286. Самсоненко С. У пам'яті народній. До 250-річчя з дня народження Григорія Сковороди. *Комсомолец Полтавщини*. 1971. 16 груд.
1287. Самсоненко С. У селі Сковородинівці. *Літературна Україна*. 1971. 13 жовт.
Вшанування пам'яті Г. С. Сковороди.
1288. Сергійко Н. До ювілею Г. С. Сковороди. *Зоря Полтавщини*. 1972. 19 листоп.
1289. Сидоренко Ф. Шанує Лохвиця [Григорія Сковороду]. *Комсомолец Полтавщини*. 1972. 30 листоп.
1290. Сисько В. Низький уклін тобі, земляче! *Комсомолец Полтавщини*. 1972. 31 жовт.
1291. Скрипнікова В. "Невловимий птах": у Полтаві відкрили виставку до ювілею Сковороди. *Полтавський вісник*. 2022. 27 жовт. (№ 13/20). С. 4.

- У Полтавському художньому музеї ім. М. Ярошенка відкрили Всеукраїнську художню виставку "Невловимий птах", присвячену 300-річчю від дня народження Григорія Сковороди.*
1292. Славинський М. "Перший розум наш..." *Віче*. 2012. № 23. С. 27.
До 290-річчя з дня народження українського філософа, письменника і педагога Г. С. Сковороди (1722–1794).
1293. Содомора А. Стежками сквородинської радості: до 300-річчя Григорія Сковороди. *Українська літературна газета*. 2022. 9 груд. (№ 24). С. 1, 8–9.
1294. Стадниченко В. Добрий і всюдисущий дух. *Дзеркало тижня*. 2002. 6 квіт. С. 19.
До 280-річчя від дня народження Г. Сковороди.
1295. Стадниченко В. На прощу до Сковороди. *Дзеркало тижня*. 2002. 26 січ. С. 12.
До 280-річчя від дня народження Г. Сковороди.
1296. Стогній І. П. Гідну зустріч ювілею Г. С. Сковороди. *Радянське літературознавство*. 1972. № 7. С. 94.
1297. Стогній І. П. Назустріч ювілею Г. С. Сковороди. *Філософська думка*. 1972. № 2. С. 113–115.
1298. Стогній І. П. Республіканська конференція, присвячена 250-річчю від дня народження Г. С. Сковороди. *Філософська думка*. 1973. № 1. С. 98–102.
1299. Стукалова Г. Пам'ять рідного краю. *Літературна Україна*. 1971. № 3 листоп.
1300. Стукалова Г. У пам'яті народній. До ювілею Г. С. Сковороди. 1722–1962. *Літературна Україна*. 1962. № 23 листоп. С. 4.
1301. Сулима В. Розум небесний, розум земний. *Київ*. 1997. № 11/12. С. 124–132.
До 275-річчя від дня народження Г. Сковороди.
1302. Таборит М. Апостол правди і добра. *Слово Просвіти*. 2012. № 51. С. 10.
До 290-річчя українського письменника і філософа Григорія Савича Сковороди.
1303. Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722–1794) / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків : ХДУ, 1972. 179 с.
1304. Тимченко В. Сквородинські читання. *Літературна Україна*. 1983. 17 лют.
Читання, що проходили в Харківському педагогічному інституті присвячені 260-річчю з дня народження Г. С. Сковороди .
1305. Ткач Р. Документи ЦДАЖР УРСР про вшанування пам'яті Г. С. Сковороди в 1922 р. *Архіви України*. 1972. № 5. С. 35–40.

1306. Ткаченко Л. Завжди сучасний Сковорода. *Педагогічна газета*. 2012. № 9. С. 5.
1307. Турчина Н. Живий у пам'яті. *Зоря Полтавщини*. 1972. 30 листоп. С. 4. *Вшанування Г. С. Сковороди*.
1308. У Києві презентували унікальну виставку "Світ Сковороди". *Українська літературна газета*. 2022. 9 груд. (№ 24). С. 15.
В Українському домі у Києві презентували виставково-мистецький проєкт "Світ Сковороди", приурочений до 300-річчя від дня народження ювіляра.
1309. У листопаді 1972 року до 250-річного ювілею Григорія Сковороди в рідних Чорнухах відновлено садибу філософа. *Літературна Україна*. 2013. № 44. С. 16.
До 250-річчя Григорія Сковороди в Чорнухах на Полтавщині відновлено садибу письменника і філософа.
1310. У Національному музеї історії України відбувся вечір вшанування пам'яті Григорія Сковороди. *Українська літературна газета*. 2022. 23 груд. (№ 25/26). С. 21.
1311. Україна. Верховна Рада. Про відзначення 290-річчя з дня народження Григорія Сковороди : Постанова Верховної Ради України від 08.02.2012 №4358-VI. *Урядовий кур'єр*. 2012. № 33. С. 12.
До 290-річчя від дня народження українського письменника і філософа Григорія Савича Сковороди (172–1794).
1312. Україна. Верховна Рада. Про відзначення 300-річчя з дня народження Григорія Сковороди: Постанова № 973-IX від 4 листоп. 2020 р. *Голос України*. 2020. 12 листоп. (№ 209). С. 7.
1313. Ушкалов Л. "Вся влада – квітам!" До ювілею Григорія Сковороди. *Що таке українська література : есеї / Л. В. Ушкалов ; Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди*. Харків, 2014. С. 87–91.
1314. Філософія серця. *Літературна Україна*. 2022. № 11/12. С. 3.
10 грудня на камерній сцені Національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької у Львові відбулося літературно-мистецьке свято "Філософія серця." Його метою було вшанування пам'яті Григорія Сковороди – до 300-ліття від дня народження.
1315. Хмелівський П. До ювілею Г. Сковороди. *Комсомолец Полтавщини*. 1972. 21 жовт.
1316. Хорєва Є., Косолапов П. Великий син українського народу. Торжества в Москві, присвячені 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди. *Зоря Полтавщини*. 1972. 14 груд. С. 4.
1317. Христенко І. Як ми відзначимо ювілей Сковороди?. *Літературна Україна*. 1970. № 7 лип. С. 4.
1318. Чорна С. Духовник людина – вільна. *Голос України*. 2022. 19 жовт. (№ 213). С. 1, 12.

- Понад 200 експонатів – книг, журналів, авторефератів, аркушевих видань, нот та інші. – представлено на виставці "Г. С. Сковорода у друкованих виданнях України: 300-річчю від дня народження присвячується", що триває у Книжковій палаті України імені Івана Федорова.*
1319. Чорна С. Ювілей Григорія Сковороди – чинник єднання громад. *Голос України*. 2022. 4 лют. (№ 21). С. 2.
1320. Чуча О. Шана всенародна. До 250-річчя з дня народження Г. С. Сковороди. *Зоря Полтавщини*. 1972. 20 лют. С. 4.
1321. Шемет П. Геніальний син України. *Зоря Полтавщини*. 2002. 3 груд. С. 3.
- До 280-річчя від дня народження Г. Сковороди.*
1322. Шибанов Г. У вдячній пам'яті нащадків. *Зоря Полтавщини*. 1994. 5 листоп. С. 2.
- Про сподвижницьку діяльність наших співвітчизників за океаном у популяризації і збереженні спадщини Г. Сковороди.*
1323. Шибанов Г. Шанує мудреця нова Вкраїна : дні пам'яті Г. Сковороди. *Зоря Полтавщини*. 1994. 15 листоп. С. 2.
- Науково-практична конференція, присвячена 200-річчю Г. С. Сковороди, виступили: проректор Полтавського педінституту Микола Степаненко та доцент Петро Кравченко.*
1324. Шпиталь І. Красен мідрістю син України. *Освіта України*. 1998. 14 січ. С. 9.
- До 275-річчя від дня народження Г. Сковороди.*
1325. Щаслива вільна людина. До 295-річчя від дня народження Г. С. Сковороди (1722–1794). *Календар знаменних і пам'ятних дат*. 2017. № 4. С. 82–97.

Пам'ятники, музеї, пам'ятні місця Г. С. Сковороди

1326. Бабенко В., Наливайко І. Данина великої пошани. *Зоря Полтавщини*. 1972. 3 верес. С. 3.
- Музей Г. Сковороди в Чорнухах.*
1327. Балабуха К. Х. Музей-заповідник Г. Сковороди у Сковородинівці. *Українська мова і література в школі*. 1974. № 2. С. 79–81.
1328. Благословенні ви, сліди мандрівника Сковороди. *Зоря Полтавщини*. 2022. 9 груд. (№ 55). С. 2.
- 3 нагоди 300-річчя Григорія Сковороди 3 грудня 2022 р. у Полтаві відкрили паркову скульптуру філософа та презентували поштову марку.*
1329. Бойко Б., Личман В. Дуб Григорія Сковороди. *Комсомолець Полтавщини*. 1972. 17 лип. С. 2.
- В Більському городищі росте дуб, посаджений Г. Сковородою.*

1330. Бровар Д. Мовою музейних експонатів. *Зоря Полтавщини*. 2002. 3 груд. С. 3.
Про відзначення 280-ї річниці Г. Сковороди в Лохвицькому районі Полтавщини.
1331. Булда М. І. Це село зорею засвітилося... (щодо місця народження Г. С. Сковороди). *Постметодика*. 2010. № 2. С. 49–53.
1332. В Переяслав-Хмельницький, де Сікорський вчив шанувати Сковороду. *Журналіст України*. 2012. № 11. С. 45.
У кожному з 27 музеїв, організованих музеєзнавцем Михайлом Сікорським у Переяславі-Хмельницькому є часточка душі Г.С. Сковороди. Про книгу українського літературознавця Володимира Стадниченка "Садівник щастя", присвячену видатному філософу.
1333. Відкриття в м. Лохвиці пам'ятника Г. С. Сковороді. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972*: матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 32–33.
1334. Відкриття в м. Охтирці меморіальної дошки Г. С. Сковороді. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972*: матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 33–34.
1335. Відкриття в м. Харкові меморіальної дошки Г. С. Сковороді. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972*: матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 34.
1336. Відкриття в с. Сковородинівка державного музею-заповідника Г. С. Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972*: матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 34–37.
1337. Відкриття в селищі Чорнухи меморіального комплексу Г. С. Сковороди. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972*: матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 27–32.
1338. Відкриття меморіальної дошки і меморіального музею Г. С. Сковороди в м. Переяслав-Хмельницькому. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972*: матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 27.
1339. Галаур С. Муравським шляхом у Сковородинівку. *Урядовий кур'єр*. 2010. № 227. С. 11.
Про літературно-меморіальний музей Григорія Сковороди у с. Сковородинівка.

1340. Глець Я. На шляхах Переяславських. *Літературна Україна*. 1982. 2 груд. С. 7.
Музей Г. Сковороди в Переяслав-Хмельницькому.
1341. Гринь Т. Музей Любомудра на його батьківщині. *Дивослово*. 2010. № 9. С. 62–63.
Чорнухинський літературно-меморіальний музей Г. Сковороди.
1342. Гуздоватий І. "У моїй любій Гунгарії...". *Голос України*. 1998. 11 квіт. С. 10.
В угорському місті Токаї встановлено меморіальну дошку на честь Г. Сковороди.
1343. Земляки відзначили 290 років від дня народження Григорія Сковороди. *Полтавська думка*. 2012. № 49. С. 2.
В селі Чорнухи на Полтавщині відзначили 290-річчя Г. С. Сковороди. Неподалік Чорнух відкрили пам'ятний знак Григорію Сковороді.
1344. Ісіченко Ю. Сковородинівка. *Літературна панорама*. 1987 : збірник / ред. В. Г. Дончик. Київ, 1988. Вип. 2. С. 272–277.
Музей у Харківській області.
1345. Ковітька О. Стежками Сковороди. *Зоря Полтавщини*. 1972. 4 жовт.
1346. Козак С. Сковородинівка. *Літературна Україна*. 2011. № 35. С. 3.
Про літературно-меморіальний музей поета і філософа Г. Сковороди в с. Сковородинівка Золочівського району Харківщини.
1347. Колегіум-музей Григорія Сковороди. *Валеологія*. 2000. № 9. С. 3–4; № 10. С. 4–5.
1348. Кривда М. У Рік Григорія Сковороди варвари знищили його музей. *Голос України*. 2022. 13 трав. (№ 102). С. 6.
На Харківщині зруйновано Музей Григорія Сковороди у с. Сковородинівка на Золочівщині (входив до номінантів проекту "7 чудес України", яким опікувався Микола Томенко).
1349. Літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди : путеводитель. Харьков : Прапор, 1979. 31 с. : ил.
1350. Літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди : путівник. Харків : Прапор, 1986. 61 с. : іл. Текст укр., англ., фр. мовами.
1351. Махінчук М. В саду пісень. *Соціалістична культура*. 1985. № 12. С. 32–34.
Про музей Г. С. Сковороди у Переяславі-Хмельницькому. Київ. обл.
1352. Махновець Л. Тут він жив. До 250-річчя з дня народження Г. С. Сковороди. *Наука і суспільство*. 1972. № 12. С. 55–57.
1353. Миколаєнко В. Піднятий на постамент. Пам'ятники рукотворні. *Комсомолець Полтавщини*. 1970. 4 серп. С. 4.
Про створення пам'ятника Г. Сковороді в м. Лохвиці.
1354. Мицай Н. Земля, що пам'ятає Григорія Сковороду. *Краєзнавство. Географія. Туризм*. 2009. № 16. С. 8–11.

Об'єкт культурної спадщини – меморіальний комплекс Григорія Сковороди в с. Сковородинівка Золочівського р-ну, Харківської обл.

1355. Місця Слобожанщини, якими мандрував Григорій Сковорода. *Історія України: Додаток до газ. "Шкільний світ"*. 2008. № 21. С. 16–17.

1356. Неїжмак В. Сковороду "зловили" скляним футляром, але тільки для того, щоб відпустити у світи з новими атрибутами нашої вдячності, шани і пам'яті. *Голос України*. 2022. 14 груд. (№ 253). С. 11.

На Полтавщині тривають заходи, приурочені 300-річчю філософа. Зокрема в Полтаві урочисто відкрили паркову (міні-скульптуру) мислителю. Відбулася церемонія погашення марки з презентацією тематичного конверта

1357. Ніженець А. М. Г. С. Сковорода. Заповідні місця на Харківщині. Харків : Прапор, 1969. 61 с.

1358. Ніженець А. М. Г. С. Сковорода. Заповідні місця на Харківщині. Харків : Прапор, 1962. 44 с.

1359. Ніженець А. М. На зламі двох світів : розвідка про Г. С. Сковороду і Харківський колегіум / ред. О. М. Уліщенко. Харків : Прапор, 1970. 208 с. : іл., портр.

1360. Ніженець А. М., Стогній І. П. Григорій Сковорода. Пам'ятні місця на Україні. Київ : Наук. думка, 1984. 95 с. : іл., фото.

1361. Нікітіна В. Меморіальний музей Г. Сковороди у Переяславі-Хмельницькому. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2002. № 6. С. 178–180.

1362. Олексенко О. Кімната-музей Г. Сковороди в Кавраї на Черкащині. *Літературна Україна*. 1973. 10 лип. С. 4.

1363. Пархоменко А. С. Твір-опис пам'ятки історії і культури на основі особистих вражень. *Все для вчителя. Українська література*. 2006. № 3/4. С. 33–36.

Про пам'ятники Г. Сковороді та А. Ю. Тесленкові, про скульптора І. П. Кавалерідзе.

1364. Ричко А., Кацика М. Торжества на землі Григорія Сковороди. *Комсомолец Полтавщини*. 1972. 2 груд.

1365. Сікорський М. Григорій Сковорода на Переяславщині. *Урядовий кур'єр*. 2002. 17 серп. С. 8.

1366. Сковорода крокує Вашингтоном. *Голос України*. 2022. 6 груд. (№ 247). С. 5.

Пам'ятник Сковороді тепер є і у столиці США.

1367. Слободянюк Д. І. "О діброво, о зелена! Моя матінка свята!" (Екологічний і виховний потенціали громадянського руху за створення живих зелених пам'ятників Григорію Сковороді). *Навколишнє середовище і здоров'я людини* : зб. матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. семінару, 25-26 верес. 2012 р. / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Полтав обл. ін-т

- післядипломної пед. освіти імені М. В. Остроградського [та ін.]. Полтава, 2013. С. 292–294.
1368. Стадниченко В. Каврайський зошит. До 280-річчя від дня народження Григорія Сковороди. *Рідний край*: наук. публіц. худож.-літ. альманах / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка; гол. ред. В. Пашенко. Полтава, 2001. № 2 (5). С. 126–134.
- По сквородинівських місцях на Черкащині, а саме про село Кавраї, яке воно було за часів Григорія Сковороди і зараз*
1369. Стадниченко В. Наш отчий дім. *Урядовий кур'єр*. 2010. № 42. С. 6–7.
- Яким бути музею Григорія Сковороди на його Батьківщині – в селищі Чорнухи на Полтавщині.*
1370. Стадниченко В. Наш отчий дім. Яким бути музею Григорія Сковороди на його батьківщині – в селищі Чорнухи. *Зоря Полтавщини*. 2010. № 47/48. С. 4.
1371. Стадниченко В. Підемо за Сковородою. *Україна молода*. 2006. № 226. С. 12.
- 3 грудя 2006 року минуло 284 роки з дня народження Г. С. Сковороди. Сковорода і Харківщина, Сковородинівка.*
1372. Степаненко М. Чорнухінський літературно-меморіальний музей Григорія Сковороди. *Літературні музеї Полтавщини* / М. І. Степаненко. Полтава, 2006. С. 197–220.
1373. Степаненко М., Гринь Т. "...Пам'ять про Григорія Сковороду залишиться навічно". *Рідний край*: наук. публіцист. художньо-літературний альманах / Полт. держ. пед.ун-т ім. В. Г. Короленка. Полтава, 2007. № 2 (17). С. 165–173.
- Із життя Чорнухінського літературно-меморіального музею Григорія Сковороди.*
1374. Супруненко В. Шляхами мудреця. *Міжнародний туризм*. 2010. № 2. С. 130–132.
- Літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди в Чорнухах.*
1375. Турчина Н. У хаті Сковороди. *Зоря Полтавщини*. 1972. 3 груд.
1376. У Вашингтоні відкрили пам'ятник Григорію Сковороді. *Українська літературна газета*. 2022. 9 груд. (№ 24). С. 2.
1377. У листопаді 1972 року до 250-річного ювілею Григорія Сковороди в рідних Чорнухах відновлено садибу філософа. *Літературна Україна*. 2013. № 44. С. 16.
- До 250-річчя Григорія Сковороди в Чорнухах на Полтавщині відновлено садибу письменника і філософа.*
1378. Увічнений в бронзі. *Зоря Полтавщини*. 1971. 3 жовт. С. 2.
- Пам'ятник Г. Сковороді в м. Лохвиці.*
1379. Федчун Н. Шляхами Григорія Сковороди. Музей одного дня. *Дивослово*. 2008. № 9. С. 21–25.

1380. Хмельницька А. Художники Харкова Григорію Сковороді. *Літературна Україна*. 1971. 14 берез.
1381. Чернецький О. Садиба Г. С. Сковороди. *Радянська Україна*. 1972. 5 серп.
1382. Шабанов Г. Сковорода прийшов в Америку. *Зоря Полтавщини*. 1993. 11 трав. С. 2.
У місті Сільвер Спрінг відкрито пам'ятник Г. Сковороді.
1383. Шпиталь А. Сковородинівський центр у Переяславі-Хмельницькому. *Дивослово*. 2006. № 2. С. 62–63.
1384. ЮНЕСКО збирає кошти на реставрацію музею Сковороди на Харківщині. *Українська літературна газета*. 2022. 30 верес. (№ 19). С. 7.
1385. Юхимович В. Біля підніжжя. *Літературна Україна*. 1992. 1 жовт. С. 1.
Про відкриття та освячення пам'ятника Г. Сковороди на Полтавщині в с. Харсика. До 270-річчя з дня народження.

Бібліографія творів Г. С. Сковороди

1386. Бачинський А. Д. "Оголошення" О. Хиждеу про видання творів Г. С. Сковороди. *Радянське літературознавство*. 1964. № 3. С. 134–136.
1387. Бібліографія [Г. С. Сковорода]. *Григорій Сковорода* : літературний портрет / П. М. Попов. Київ, 1969. С. 170–172.
1388. Вишенський І. Григорій Сковорода : рек. покажчик л-ри. Львів : [б. в.], 1970. 39 с.
1389. Гнатенко Р. Готуються нові видання. До 250-річчя від дня народження Григорія Сковороди. *Літературна Україна*. 1971. 9 лип.
1390. Горський В. С. Філософія Сковороди у дореволюційних вітчизняних дослідженнях. *Філософська думка*. 1972. № 5. С. 44–54.
1391. Григорій Сковорода (1722–1794) = Hryhoriy Skovoroda (1722–1794) : наук.-допом. біобібліогр. покажч. Вип. 3 : До 290-річчя з дня народження / за ред. В. Коцура ; уклад.: О. Шкира, О. Нефедова, А. Яковенко та ін. Переяслав-Хмельницький : Кондор, 2012. 207 с. : іл., фото, портр. Імен. покажч.: с. 160–170.
1392. Григорій Сковорода : біобібліографія / склали: Є. С. Беркович, Р. А. Ставинська, Р. І. Штраймиш. Харків : ХДУ, 1968. 184 с.
1393. Григорій Сковорода : біобібліографія / склали: Є. С. Беркович, Р. А. Ставинська, Р. І. Штраймиш. вид. 2-е, випр. Харків : ХДУ, 1972. 201 с.
1394. Добко Т. Сучасний розвиток бібліографічної Сковородіани. *Бібліотечний вісник*. 2007. № 3. С. 9–13.
Досліджено видання біобібліографічних покажчиків і списків літератури, присвячених Григорію Сковороді (від 1862 до 2006 р.).

1395. Іваньо І. Мислитель. До виходу в світ творів Гр. Сковороди в двох томах. *Літературна Україна*. 1962. 13 квіт. С. 2.
1396. Мойсеєва Г. М., Микитась В. Л. Із цензурної історії дожовтневих видань Григорія Сковороди. *Радянське літературознавство*. 1989. № 3. С. 58–63.
1397. Нерівна Л. Р. Видання творів Г. С. Сковороди 1861 року. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 85–87.
1861 року в Санкт-Петербурзі вийшла перша збірка творів (Сочинения в стихах и прозе Григория Саввича Сковороды с его портретом и почерком его руки. СПб., 1861, 312 с.
1398. Охріменко П. Цінне видання. *Березіль*. 1995. № 5/6. С. 179–181.
Про вихід в світ двотомного видання творів Г. Сковороди у перекладі сучасною українською мовою.
1399. Пільгук І. Цінне, давно бажане видання. *Вітчизна*. 1963. № 6. С. 217–219.
Про вихід в світ двотомного видання творів Г. Сковороди
1400. Прокопенко В. Д., Ставинська Р. А., Шевченко Ю. Г. Бібліографія ювілейної літератури. *Григорій Сковорода. 250. 1722-1972* : матеріали про відзначення 250-річчя з дня народження / голов. ред. В. І. Шинкарук ; АН УРСР, Ін-т філософії. Київ, 1975. С. 245–253.
1401. Сарана Ф. Книжки до ювілею [Г. Сковороди]. *Літературна Україна*. 1972. 1 груд.
1402. Стогній І. П. Видання до ювілею Г. С. Сковороди. *Вісник Академії Наук Української Радянської Соціалістичної Республіки XIX рік видання*. Київ, 1972. Вип. 11. С. 102–106.
1403. Штраймиш Р. С. Проблема створення повної бібліографії Г. С. Сковороди. *Тези доповідей республіканської наукової конференції присвяченої 250-річчю з дня народження Г. С. Сковороди (1722-1794)* / Харків. держ. ун-т ім. О. М. Горького, Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; ред. З. С. Голубєва. Харків, 1972. С. 87–89.
Про видання Центральною науковою бібліотекою Харківського університету бібліографічного покажчика – Григорій Сковорода : біобібліографія / склали: Є. С. Беркович, Р. А. Ставинська, Р. І. Штраймиш. Харків : ХДУ, 1968. 184 с.

Іменний покажчик

А

Абисова М. 867
Александрович Т. 36, 211, 691, 868
Алексеенко А. 778
Андрєєва А.П. 4923

Андрєєва Т.Т. 492

Андрушко В. 212
Анікєєва Т. 556
Анкудинова О.В. 493

Антонишин О. 779
Артеменко Т. 1226
Астаф'єв О. 1135
Астахова В.Н. 996
Атлантова Л. 353

Б

Бабенко В. 1326
Багалій Д. 37–41, 213–217, 259, 354–355, 496–501, 870–874, 1077
Баглай Й.О. 959, 960
Бажинов І. 218–220
Бака М.В. 42, 748
Бакай С. 1228
Балабуха К.Х. 1136,, 1327
Балаклицький М. 221
Барабаш Ю. 43–46, 222–224, 416, 502–504, 1137–1138, 1206
Бартоліні М.Г. 875

Басс Т.І. 1139
Бачинський А.Д. 1386
Безобразова Л.Л. 1078
Безродний Е.Ф. 47
Безрук К. 48
Белодед І.К. 1079
Береговий М.Н. 417
Береза Б.780, 1229
Бесєдіна Н.В. 389
Бетко І. 225
Білецька В. 669

Білецький О. 49, 153, 295

Білик В. 794
Білик Г. 50, 1183, 1184
Білик С.М. 997
Білич Г.А. 418

Білич Т.А. 419

Білодід І.К. 51, 226, 227, 277, 1110
Білоус Г. 1140
Білоус П. 507, 876
Білянська Н.В. 52,
Бірченко Г. 227

Билыч Т.А. 505
Бичко А.К. 506
Бичко І. В. 506, 565, 611
Блоха Я. 666
Бова В. 508
Бовсунівська Т. 1080, 1081
Богосвятська А. 356
Боженко М.К. 915

Бойко А.М. 548, 781
Бойко Б. 1329
Бойко Л.П. 1082, 1083
Бондар І. 420
Бондар М. 357
Бондар П.Т. 998
Бондар С.В. 632
Бондар Т. 1230
Бондаревська І. 509, 510, 772, 877, 1084
Бондаревська О.Л. 1085
Бондарчук Л. 53, 228
Бордукова Н. 633, 916
Боровий В. 1141, 1142
Боровик М. 968–970
Бородій М. 54
Боянович В. 1231
Брагінець А. 55
Брайчевський М. 1143, 1144
Бровар Д. 390, 1330
Брюгген В. 229

Бугро О. 56
Будугай А. 230
Бузинний О.Т. 878
Булда М. 391, 392, 1185, 1331
Бурлетова І.І. 971
Буторина Т.С. 782

В

Ваврик П. 421
Вакуленко С. 232
Вакуліна В. 57, 358, 511
Валюх З.О. 1086
Васевич А. 1233
Василенко С. 1234

Васовчик В.Ю. 233
Васянович Г. 422, 512, 783, 934
Величко Г. 1145

Величко О. 234
Вельгун Н. 999
Венєвцева Л.В. 235

Верба Г. 236–238, 423
Верховський В. 1235

Вільчинська С. 513
Вітрич Л. 393
Віценя Л. 1236
Виговська А. 239, 692
Вигодованець Н.І. 917

Вишенський І. 285, 1388

Власенко В. О. 59

Власенко С. 394
Власова О.І. 784
Войтюк А. 424, 425
Войцехівський Б. 60
Волинка Г. 607, 741
Волкова А. 61
Волкова Г. 240
Волковинський О. 1087
Воловик В.С. 661
Волошина В. 62, 1237

Воробйова Т.О.1021
Ворожбіт-Горбатюк В. 785

Г

Гаврилук Н. 1146
Гадяцький В. 514, 515
Гай-Нижник П. 670
Гайовий Ю. 1239
Галаур С. 1339
Галіцина Л. 1000
Галич О. 1187
Галузинская В. 63,
Галуйко Р. 671
Галушко М. 1003
Гальченко С.А. 1240
Гармаш М. 1001
Гвоздецький В.Д. 609
Геник-Березовський З. 65,
Герус Л.Г. 1002
Глець Я. 1340
Глотов Б. 761
Глускін В. 426
Глядкий С.О. 427
Гнатенко Р. 1389
Гнатюк Г.М. 1088
Гнатюк Л. 516, 1088–1093
Говір М. 517
Год Б.В. 786
Гоженко Л.І. 594
Гойда О. 518
Голобородько В. 1241, 1242
Головаха І.П. 428, 429, 611, 634
Головащенко С.И. 430
Головащенко С.І. 431
Головіна Н. 635, 879
Головин А.И. 519
Голубенко І. 787
Гончар О.І. 1188
Гончарук М.Л. 1188
Горбань І. 395
Горбач Н. 432, 1189
Горбач О. 103, 884
Горенко-Баранівська Л.І. 972

Горський В.С. 242, 243, 520–522, 1390
Грабовський В. 66–68, 1243
Градовський А. 1003
Греб В. 1004
Гребенна П.П. 1190
Грибіниченко Т. 693, 1147
Григорчук Ю. 433, 880
Гриневич В. 1245
Гринів О. 524
Гринь Т. 881, 1341, 1373
Грицай Л. 75
Грицай М. 948, 949, 1008
Грицай Я. 75
Грицик Л. 1191
Гришин І. 244
Грищенко І. 359
Громова Т. 245–247
Гром'як Р.Т. 525, 526
Грушевський М. 434
Гужва О. 76, 77, 78
Гуздоватий І. 1342
Гулий К. 1094
Гуменна О. 716
Гурбанська А. 248

Д

Данилевський Г.П. 79
Данилець О. 1246
Данисько О. 950
Даценко О.В. 788
Дашкевич В. 527
Дегтяр О. 1009
Демченко О. 789
Демченко С. 790, 791
Демчук О. 918, 1010, 1011
Денисенко А. 106, 528
Денисенко В. 80
Дереза Л.В. 931
Деркач Б. 529, 882, 883, 919, 1192, 1193
Джурка Г.Ф. 577
Дзвонка С. 249
Дзеверін О.Г. 792, 824
Дзюба С. 1194

Дігтяр С.І. 435, 530, 636, 1095
Діденко Л. 717
Дічек Н. 694
Дига Н. 1012
Дикань К. 1195
Дикий Є. 360
Диченко І.Є. 1125
Дмитренко В.С. 583
Дмитрів І. 936
Добко Т. 1394
Добридень Ю. 1250
Довбня В. 793
Долан Л. 531
Доній О. 81, 102, 143, 144, 163, 280, 300, 329, 337, 351, 360, 376, 383, 490, 670, 695, 696, 715, 716, 724, 728, 746, 750, 838, 859, 866, 973, 979, 990
Дорошенко В.О. 1251
Дорошенко К. 973
Дорошкевич О. 884
Дояр Л. 81
Драч І. 82, 437
Драч І. 436, 1148, 1198, 1215
Дроздовський Д. 696
Друганова О. 794
Дубенко С.В. 974
Дубовий О. 975
Дубров Я. 532
Дудка Д. 83, 84
Дудко Д. 250, 251, 951
Дутко С.І. 920
Дяченко А. 1126

Е, Є

Ерн В. 86
Ефімець О.П. 795
Євдокименко В.Ю. 439
Єрмак О.П. 533
Єрмоленко А.М. 252
Єфімець О.П. 796
Єфремов С. 87–89, 234, 1252
Єшкілев В. 1149, 1183, 1184, 1187, 1189, 1205

Ж

Жебка І.І. 1014
Жовтобрюх М.А. 1096

Жук В.Н. 90
Жуковський А. 361
Жулинський М. 91, 253, 1013

З

Забеліна В.П. 1097
Завгородня Н. 697
Загайко П. 397
Загребельна Л.С. 92
Загребельний П. 93
Зайко М.А. 94
Зарудняк О.А. 1098
Захара І. 96
Захаров І.С. 637
Захарченко М.В. 440
Захарчук О. 97
Зелік О. 254
Зелінська О. 1064
Зеньковський В.В. 441
Зінченко Н. 534, 1255
Зінченко Т.М. 638
Злупко С. 937
Золотухін Г.О. 1014
Зуб К.П. 1026
Зуб Т. 1256–1259
Зубалій О. 362
Зубенко І.В. 762
Зязюн І. 673, 673, 822

И, І, Й

Иваньо І.В. 535
Иваньо І. 98, 206, 442, 536, 537, 698, 952–954, 961, 970, 976, 1196, 1197, 1395
Івахненко Л. 1015
Ільїн В.В. 639
Ільницька Н. 99
Ільницький М. 1150, 1260
Іонова О. 797
Ісіченко І. 938, 939
Ісіченко Ю. 1344
Іщенко В. 699
Іщенко Ю. 538
Йосипенко С. 323, 539, 540

К

Казанжи О. 1099, 1100

Казидуб М. 1151
Какалюк О.Л. 1016
Калашник В.С. 1152
Калениченко Н.П. 865
Калуш Б.К. 1017
Калюжний А.Е. 674
Каналюк В. 1018
Капітон В.П. 541
Капранов С.В. 255
Капушта І. 398
Карась А. 719, 720
Карман Р. 798
Карпанюк М.П. 1153
Каустов А. 749
Кацика М. 1364
Кашуба М. 640, 641, 700, 763
Келлар С. 256
Кісь Р. 721
Кизименко О. 1019
Кир'ян Н. 257
Кирієнко Н.М. 962
Кирик Д.П. 722
Кирилюк О.С. 542
Кислашко О. 799
Клецова С. 543
Клочко В.В. 399
Клочко Д. 750
Коваленко О. 723
Коваль М.Ф. 258
Коваль С. 544
Ковальчук Г. 47, 48
Ковітька О. 1345
Козак С. 1346
Козачук Г.О. 693
Козій Д. 545, 773
Козубовська І.В. 800
Козюра В.М. 100
Козюра І.В. 100
Колодний А. 443, 444
Коломієць В. 1154
Комаренко Н.В. 259
Комарова І. 977

Компан О. 101
Кондратюк А. 262, 1198
Кондрашова В.М. 642
Конон В.М. 445
Кононенко П. 1191
Кононенко Т. 546, 724, 879, 978, 1262
Константинов Ф.В. 643
Корж Г. 801
Корж Н. 260, 261, 885, 886, 963, 964, 1101, 1199
Корж П.Я. 1155
Корнева Л. 1102, 1103
Корнієнко В. 1200
Корогодський Г. 102
Коротенко В. 400
Корпанюк М. 363, 887
Косолапов П. 1316
Костюк Г.С. 802, 803, 813
Костюченко В. 263, 1022
Косяченко В. 921–924
Коряк В. 103
Котяш О.І. 940
Коцур В. 804, 1391
Коцюмаха В. 401
Кочубей Т.Д. 805
Кошуба М. 264
Кравченко О. 701
Кравченко П.А. 446, 547, 548, 675
Красицький Д. 549
Краснопольська Р.А. 725
Кредісов А.І. 456
Кривда М. 1348
Кримський С. 104, 105, 1148, 1198, 1215
Крися Б. 265, 726, 941
Крутченко Д.І. 266
Кубійда В.В. 751
Кудрицький Є.М. 1104
Кужельний О. 979
Кукушкіна О.Д. 888
Кулик І.О. 806, 807
Кулик Н.Л. 267
Култаєва М. 808
Култаєва М. 809

Кульова В. 1263
Куташ І. 702
Кухта Б. 645, 646
Куцепал С.В. 550
Куць О. 727
Кучеренко О. 810
Кучинська Н. 48
Кучинський М. 106

Л

Лавренко С. 703
Лагута Г.Г. 942
Лапацька Г.Т. 1023
Ларіонов П. 1264
Ласло-Куцюк М. 107, 268, 269, 764, 765
Лахно О.П. 447
Лебідь Н. 314, 728, 811
Левін Б. 1156
Левченко Н. 448, 562, 812
Лелітка С. 551, 1127
Ленська С. 552
Лесик О. 1024, 1025
Лесюк М. 1105
Лещенко О.М. 1026
Лісецький С. 980
Лила М. 449
Лисак М.С. 553
Лисенко В. 1201
Лисенко О. 108, 270, 647
Лисий В. 554
Лисий І. 364
Литвин Л. 271
Литвиненко Н.П. 1014
Литовський В.Ф. 813
Литус О. 556
Личман В. 1329
Лозко Г. 1202
Ломонос Г. 1157
Лотман Ю.М. 109
Лоха А.А. 751
Лошиц Ю.М. 110
Лошиць Ю. 752
Лукевич-Мініна І. 1027

Лупейко О. 272
Лутфуллін В. 814, 815
Лутфуллін М. 815
Луценко І.А. 273
Луців Л. 555
Луцька Ф.Й. 890, 965

М

Мазоха Г. 1028
Мазуренко І. 1029
Мазуркевич О.Р. 816
Майданська С. 817
Макаренко О.Г. 556
Макарова Г.І. 925
Максимов О.С. 642
Малахов В. 648, 649
Маленко О. 1030
Малицький Ф. 1158
Мандрика М. 112
Манженко В. 729
Манженко Т.М. 1031–1033
Марков А. 274, 450, 557, 650
Маркушевський П.Т. 1034
Мартинів І.Ф. 888
Мартич Р. 651
Мартусь В. 981, 982, 1203
Марценко Г.О. 1035, 1036
Марценюк С. 113
Марченко Н. 325
Марченко О. 275, 606
Масний О.С. 47
Матковська І.Я. 1190
Матюхіна О. 761
Махінчук М. 365, 1204, 1351
Махновець Л. 49, 114–116, 276, 891, 1188, 1222, 1352
Махун С. 558
Мацапура В. 943
Маценко П. 983
Мегентесов С. 892
Медведєв Ф.П. 1106–1108
Медвідь А. 652
Медвідь Л. 704
Медвідь Н.О. 1038

Медвідь Ф. 652
Медик В. 1039
Мелентьева Н.Л. 559
Мелешко В. 320, 552, 1040
Мельник В. 560, 597
Мельничук Б.І. 1159
Меркулов М. 766, 893, 926, 1109
Мех Н. 653
Мешков В.М. 774
Мірчук І. 366, 367, 524
Микитась В. 117, 912, 1128, 1396
Микитась Н.Д. 277
Микицей М. 1205
Миколаєнко В. 1353
Милусь В. 451
Мирна К. 1265
Михайлова Н. 818
Мицай Н. 1354
Мишанич О. 118–121, 278, 279, 730, 941, 955, 1206, 1207, 1266, 1267
Мовчан Р.В. 561, 984
Мойсеева Г. 1128, 1396
Мокляк В.І. 819
Моргун П.А. 1110–1112
Москаленко Н.А. 1113
Мостова Т. 1268
Мосякова І. 866
Мудрак Л. 280
Муромцева О.Г. 1114
Мушкетик Ю. 1160

Н

Надтока О. 731
Назарук М.Й. 1041
Наконечний М.Ф. 1115
Наливайко І. 124, 402, 403, 1326
Наливайко С. 123
Нахлік Є. 894, 927
Нащинський О.В. 676
Неврлий М. 1270
Неїжмак В. 1356
Непокупний А.П. 1116
Непран Л. 136
Нерівна Л.Р. 1397

Ніженець А. 127–130, 281, 1192, 1208, 1357–1360
Нікітіна В. 1361
Ніколаєнко О.Ф. 676, 677
Ніколашина Т. 811, 820
Нічик В.М. 168, 243, 265, 277, 283, 284, 361, 368, 369, 417, 452, 475, 479, 564,
565, 568, 598, 621, 632, 637, 640, 654, 674, 735, 767, 1153, 1283
Никитин В.В. 562
Никопольский Б.В. 563
Нога Г. 1117, 1271

О

Обідченко О.О. 132
Овсійчук В. 985
Огороднікова С. 133
Огородник В.В. 453
Огородник І.В. 453, 743
Оксененко Г.К. 1042, 1043
Олексенко О. 821, 1362
Олексюк В. 566
Олійник Б. 370, 1161
Олійник І. 1272
Олійник М. 135
Оліферчук К. 282
Олляк Н.Б. 1044
Ольхіна Н. 136
Ольяк Н.Б. 1045
Онищенко Г. 1046
Острянин Д.Х. 137
Охріменко О.Г. 283, 284
Охріменко П. 1398
Ощипко І.Й. 1118

П

Павленко Ю. 567
Падалка О. 822
Паласюк Г. 454, 705, 753
Панашенко В. 138
Панчук Л. 1047
Паньок Т. 371
Пархоменко А.С. 1363
Пасішна Н. 1048
Пахаренко В. 139
Пачовський Т. 897, 966, 1119
Пашук А.І. 140, 285, 286, 706, 732, 1208

Пелешенко Ю. 287
Передрієнко В.А. 1120
Перепеляк І.М. 1163
Перепетченко Н.І. 928
Перетяга Л. 1228
Перкатюк Й. 1275
Петренко Н. 1276
Петров В. 141, 142, 331, 455
Петровська Н.А. 456
Петровська С. 143
Петровський В. 143
Петрушенко М. 391, 707, 1277, 1278
Печарський Я. 1279
Піддубний І. 144
Підпалій В.О. 1165
Пільгук І. 289, 404, 457, 458, 1155, 1166, 1203 1219, 1281, 1399
Пінчук С. 145, 899
Пінчук Т.С. 900
Пісоцький В. 655, 656
Пістрій І.В. 767
Піч Р. 568, 775, 776
Пивоварська К. 898
Пидпальй В. 1164
Пилипчук Р.Я. 986
Пишний В. 1280
Плаксій Т.Н. 825
Плахотний О.Ф. 569
Поборончук М. 146
Повторєва С. 459
Погребенник В. 147, 570, 901
Погребенник Ф.П. 49
Погребенник Я.М. 290, 291
Подрига В. 292, 1167, 1168
Полєк В. 1209, 1210
Полєк В. 148
Поліщук В. 1136, 1155
Поліщук Н. 460, 657
Поліщук Ф.М. 149, 150, 1049, 1210
Полуянова М.О. 1050
Польська О. 461
Пономарьов П.П. 902
Пономарьов Ю. 358 511

Поплавська Т.Л. 1051
Попов П. 137, 151–156, 293–296, 903, 904, 1282, 1387
Попова Н. 571
Попович А. 572
Попович М. 157, 573, 574, 1148, 1198, 1215
Посухов В. 405
Почтар К. 575, 576
Прасолов Є.Я. 577
Пригодій С. 158, 462, 463, 578, 658, 678, 826, 905
Пристаупів П.Г. 559
Присухін С. 579
Причепій Є.М. 609
Продум М. 372
Прокопенко В. 733, 1400
Прокопенко І. 492, 827, 828, 1274
Прокопенко Л.І. 829
Прокопов Д. 754
Протасова М.Ю. 235
Пустова Ф.Д. 159
Пуха І.В. 830

Р

Рабжаева М. 309
Радецька М. 1170, 1171
Радіонова Н. 831, 832
Радько Г. 464
Радько П.Г. 465
Разуменко Т. 580
Разумович С. 395
Ранюк Ю. 160
Рев'яцька О.А. 1052
Рева Л. 298
Редько М. 299, 466, 581–583, 659, 833, 1196
Редько Н.П. 660
Резніченко І. 834, 835
Решмеділова О. 300
Решова В.І. 987
Рибак І. 136
Рибас О. 1129
Рибка О. 301
Рик М.С. 467
Рик С. 584
Ричко А. 1364

Роздобудько І. 161
Романенко Т.І. 559
Романець А.В. 565
Романець В.А. 586
Романовська А.І. 1053
Романюк Ю. 162
Ротач П. 317, 406, 1285
Руденко Д. 755
Рудь О.М. 836
Рудяченко О. 163
Русских В.Г. 782
Рязанцева С.І. 164
Рязанцева Т. 777

С

Савенко О. 1054
Саган В. 1030
Сагач Г. 165, 304, 373, 407, 408, 438, 679, 708, 736, 1211–1213
Сакун В. 166, 305, 837
Салига Т. 468
Самойленко Н.І. 661, 737, 738
Самородов В. 409
Самсоненко С. 410, 1286, 1287
Сарана Ф. 1401
Сарбей В.Г. 306, 469
Сас П.М. 470
Свашенко А.О. 1114
Сверстюк Є. 307
Світлична Г.Л. 308
Сегеда С.П. 523
Семенов В. 309
Семенюк Г.Ф. 668
Семенюк Л. 906
Семків Р. 838
Семчишин М. 588
Сергійко Н. 1288
Сікорський М. 1365
Сіпіна О. 550, 681, 709
Сіроштан М.А. 374
Сиваченко М.Є. 956, 957
Сивинська Л. 1055
Сивокінь Г. 471
Сидоренко Г.К. 944

Сидоренко Н.В. 680
Сидоренко Ф. 1289
Сидюк Н. 310
Силантьєва В. 311
Симич М. 589
Сирцова О. 472, 768
Сисько В. 1290
Ситченко А. 929, 1056
Скакун О. 590
Скорик О. 1121
Скоробагата Н.І. 1057
Скоць А. 945
Скринник З. 592
Скринник М. 473, 593
Скрипнікова В. 1291
Скрипник В. 1130
Слабошпицький М. 170
Славинський М. 1292
Слободянюк Д. 638, 682, 683, 762, 1367
Слюсаренко І.Г. 594
Слюсарський А.Г. 171
Соболь В. 172, 756
Содомора А. 1293
Соколовський В.І. 375
Сологуб Л. 314, 1102, 1103
Солод Ю. 173
Солонська Н. 174
Солонтай О. 376
Сорокіна Н.О. 1058
Софійчук Г. 930
Сохниченко П.А. 377
Сося Б.Г. 1059
Ставинська Р.А. 1197, 1209, 1392, 1393, 1400, 1403
Стадниченко В. 125, 175–177, 316, 345, 474, 595, 1169, 1172, 1204, 1211, 1212, 1294, 1295, 1368–1371
Стеллецькій Н. 178
Стельмахович М.Г. 839
Степаненко І. 710
Степаненко М. 317, 318, 412, 1122, 1372, 1373
Степаненко Н. 319–321
Степанишин Б. 179
Степанов Б.Й. 988

Степовик Д. 989, 1131, 1132
Степун О. 596
Стех Я. 180
Стеценко В. 597, 671, 1194, 1202
Стеценко Л.Ф. 322
Стогній І. 181, 312, 378, 598, 634, 662, 663, 711, 739, 840, 1296–1298, 1360, 1402
Стратій Я. 323, 475
Стребня О.В. 841
Стрілько В.В. 842
Струкевич О. 182
Струманський В.П. 843
Стукалова Г. 1299, 1300
Сулима В. 476, 1301
Сулима М. 664, 907, 908
Супруненко В. 1374
Сурай Ю.І. 324
Сухоручко Л. 1060
Сявавко-Приступа Е.И. 844

Т

Табачников И.А. 183
Табачніков І. 184
Таборит М. 1302
Талалаєвський М. 1133
Танана Р. 379, 380
Таранов П.С. 185
Тарасенко В. 1173
Тарасенко М.Ф. 565
Тарасова Н. 325, 931
Ташкевич А. 133
Ташкевич Л. 133
Тернавська Т. 1062
Тесля О.Ф. 1063
Тетерина Д. 187, 188, 327, 326 845, 1186
Тимченко В. 1304
Тимченко Г.Ф. 987
Титаренко О.О. 600
Тихолоз Б. 601
Тичина П. 289, 303, 335, 1136, 1139, 1146, 1152, 1171, 1174–1176, 1216
Тищенко Т. 1064
Тищенко Т.М. 846, 847
Ткач Р. 1305
Ткаченко Л. 189, 381, 478, 639, 848–854, 1306

Ткаченко О. 479, 909
Токмань Г. 713, 946, 1065–1068
Толкачов О. 329
Тома Л. 382, 684
Томенко М. 383, 685
Топтигін О. 855, 856
Тофан І. 990
Тренич С. 712
Туляков О.О. 857
Турчина Н. 1307, 1375
Тютюнник Л.В. 384
Тягло Є.І. 465

У

Ужченко В.Д. 330
Ульяновська С.В. 620
Ульяновський В. 331
Уманська Т. 1069
Урбанович Н.П. 1070
Усанов І. 740
Усанова Л. 740, 757
Усатенко Г. 332
Уткіна Н.Ф. 602
Ушкалов Л. 190–197, 232, 333–336, 385–387, 480, 603–606, 686, 910, 947, 1195, 1215–1218, 1313

Ф

Федів Ю. 607, 741
Федорак Н. 198, 1123
Федорчук Л. 758, 958
Федотова Т. 759
Федчун Н. 1379
Фещак В.В. 1071
Філіпчук Г. 199
Філоненко О. 859
Флегонтова Н.М. 860
Фоменко А. 743
Франков А. 337

Х

Хавунка П. 714
Халявский О. 911
Хамлюк Н. 861
Харченко Л. 769
Хаустова С.Г. 997, 1072

Хашдеу А. 232, 268, 269, 613
Хижняк З.І. 388
Хитрук В.О. 200
Хлівна Н.В. 164
Хмелівський П. 1315
Хмельницька А. 1380
Ходосов К. 1073, 1219
Хоменко Ю. 614
Хомич В.Ф. 751
Хомкіна Л. 413
Хорєва Є. 1316
Хоткевич Г.М. 615
Хохлачов В. 616
Храмова Л.М. 617
Христенко І. 1317
Христокін Г. 481

Ц

Царук А. 1220
Цвелих Т.І. 862
Цехмістро Н.Я. 482
Цимбаляк М. 744
Ципочка Л. 687
Цуркан Л. 863

Ч

Чабан Г. 338
Чайковський В. 339
Чекаль Л.А. 609
Чепинога В. 715
Чередник Л. 340
Черемних В. 341
Чернецький О. 1381
Черній А.М. 609
Чернілевський С. 1177
Чернишов В. 665, 770
Черноморець Ю. 483
Черняк А.М. 1178
Чижевський Д. 327, 618–624, 760
Чорна С. 1221, 1318, 1319
Чорний О. 484
Чуб Д. 625
Чугайнова Л.В. 996
Чупрій Л. 670

Чуча О. 1320

Ш

Шабанов Г. 1382

Шабатин П.Ю. 932, 933

Шабліовський Є. 201, 202, 485, 1222

Шебітченко А.П. 486, 487, 666, 667

Шебітченко В.Г. 688

Шебітченко С.О. 667

Шевченко-Савчинська Л. 346

Шевченко В. 342–344, 488, 626

Шевченко З. 1074

Шевченко М. 345

Шевченко Ю.Г. 1400

Шевчук В. 203, 204, 347, 488, 913, 979, 1136, 1155, 1171, 1179, 1180, 1200, 1201

Шевчук Т. 205, 348, 349, 668, 771, 967, 991, 1181, 1217

Шебет П. 1321

Шемшурина А.И. 627

Шерех Ю. 1124

Шибанов Г. 414, 1322, 1323

Шинкарук В. 128, 130, 206, 219, 259, 286, 290, 302, 306, 350, 374, 375, 377, 428, 445, 526, 536, 602Ю 611, 628–630, 654, 662, 816, 856, 890, 895, 932, 968, 989, 1106, 1152, 1190, 1244, 1254, 1284, 1333–1338, 1400

Шкуринов П.С. 1223

Шокало О. 689, 1224, 1240

Шпиталь А. 1383

Шпиталь І. 1324

Шреєр-Ткаченко О.Я. 992

Штельмах М. 207

Штраймиш Р.С. 1197, 1209, 1392, 1393, 1403

Шубенко Н. 631

Шудря К.П. 993, 994

Шудря М. 125

Шульга Л. 1075

Шупта Д. 415, 1134, 1162, 1182, 1194, 1202

Шурхало Д. 351

Э

Эрн В. 208

Ю

Юрас І.І. 533

Юхименко Н. 745

Юхимович В. 1385

Я

Явищенко А. 690
Яворницький Д. 209
Яворська С. 864
Якубін О. 490
Якунов Є. 746
Янів В. 747
Яременко В. 210, 458
Яременко І. 491
Яременко П. 914
Ярмаченко М.Д. 865
Ярмолюк Г.Г. 352
Ярова Є. 866
Яросевич Л. 995